

Escola Universitaria de Enfermaría de Ourense

Grao en Enfermaría

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
051G140V01101	Anatomía humana: Anatomía humana	1c	9
051G140V01102	Psicoloxía: Psicoloxía	1c	9
051G140V01103	Bioquímica: Bioquímica	1c	6
051G140V01104	Enfermaría comunitaria I	1c	6
051G140V01105	Fisioloxía: Fisioloxía	2c	9
051G140V01106	Estatística: Estatística	2c	6
051G140V01107	Fundamentos de enfermaría	2c	9
051G140V01108	Idioma moderno: Inglés técnico	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
051G140V01201	Introdución á enfermaría clínica	1c	6
051G140V01202	Ética e lexislación	1c	6
051G140V01203	Farmacoloxía e dietética	1c	9
051G140V01204	Enfermaría clínica I	1c	9
051G140V01205	Enfermaría clínica II	2c	6
051G140V01206	Enfermaría comunitaria II	2c	9
051G140V01207	Xestión de enfermaría	2c	6
051G140V01208	Prácticas clínicas I	2c	9

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
051G140V01301	Enfermaría clínica III	1c	6
051G140V01302	Enfermaría materno-infantil	1c	9
051G140V01303	Prácticas clínicas II	1c	15
051G140V01304	Enfermaría xeriátrica e cuidados paliativos	2c	6
051G140V01305	Enfermaría en saúde mental	2c	6
051G140V01306	Prácticas clínicas III	2c	18

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O51G140V01401	Metodoloxía da investigación	1c	6
O51G140V01405	Prácticas clínicas IV	1c	18
O51G140V01406	Prácticas clínicas V	2c	18
O51G140V01407	Traballo de Fin de Grao	2c	12
O51G140V01409	Drogodependencias, ETS e SIDA	1c	6
O51G140V01413	Atención de enfermaría nas emerxencias e catástrofes	1c	6
O51G140V01417	Atención e apoio na dependencia e vulnerabilidade social	1c	6
O51G140V01418	A enfermaría nos estilos de vida e o termalismo	1c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Anatomía humana: Anatomía humana				
Materia	Anatomía humana: Anatomía humana			
Código	O51G140V01101			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros			
Profesorado	Cerradelo Lama, Jaime Fernández Varela, María Milagros			
Correo-e	mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Identificación e coñecemento da estrutura e función do corpo humano			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Ser capaz de comprender a terminoloxía anatómica esencial	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5	CE1	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Ser capaz de comprender a anatomía descritiva e topográfica aplicada aos diversos sistemas que integran ao ser humano.		CG1 CG2 CG3 CG4 CG5	CE1	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Ser capaz de utilizar, de forma apropiada, os conceptos básicos adquiridos sobre as estruturas dos diversos órganos e sistemas que compoñen o corpo humano		CG1 CG2 CG3 CG4 CG5	CE1	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Contidos

Tema	
Organización do corpo humano	Que é a Anatomía? Historia da Disciplina anatómica Linguaxe científica Cavidades corporais Rexións corporais Posición anatómica Planos do corpo Termos aplicados á descrición de estruturas corporais
Sistema musculo-esquelético	Xeneralidades Sistema Esquelético: Ósos e articulacións - Rexión dorsal do tronco - Tórax - Membro superior - Membro inferior e pelvis - Cabeza e pescozo Sistema muscular
Aparello cardiocirculatorio	Xeneralidades Corazón Sistema arterial e venoso
Aparello respiratorio	Xeneralidades Arquitectura anatómica de : - Nariz - Faringe - Laringe - Traquea - Bronquios - Pulmóns
Aparello dixestivo	Xeneralidades Tubo Dixestivo Glándulas
Aparello uroxenital	Xeneralidades Sistema urinario Sistema reprodutor -Feminino - Masculino

Sistema endocrino	Xeneralidades Hipotálamo Hipófisis Tiroides Paratiroides Suprarrenales Pineal Gónadas Páncreas endocrino Timo
Órganos dos sentidos	Xeneralidades Vista Oído Olfacto Gusto Tacto
Sistema nervioso central e periférico	Xeneralidades Sistema Nervioso Central: - Medula espinal - Encéfalo Sistema Nervioso Periférico
Citología	A célula: Elementos Tipos
Histoloxía	Xeneralidades Tipos de tecido
Embrioloxía	Conceptos xerais de embrioloxía
Seminarios	Traballo en grupo de distintas estruturas corporais: - Sistema esquelético - Aparato dixestivo - Sistema cardio-respiratorio - Aparato urinario e reproductor - Aparato ocular e auditivo Aproximación á Anatomía clínica (traballos grupais sobre temas propostos).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52	0	52
Presentación	2	5	7
Actividades introdutorias	2	0	2
Eventos científicos	2	0	2
Seminario	8	50	58
Exame de preguntas obxectivas	4	100	104

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Eventos científicos	Conferencias, congresos, xornadas, exposicións, mesas redondas, debates...
Seminario	- Actividades enfocadas ao traballo sobre diferentes temas da materia, que permita profundar ou complementar os contidos . Pódense empregar como complemento das clases teóricas. - Utilización de modelos *desmontables para a localización das distintas estruturas do corpo humano

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Presentación	Valorarase presentación, manexo de linguaxe científica, contidos, capacidade de síntese, capacidade comunicativa, ... Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10. IMPRESINDIBLE SUPERAR CADA PARTE	5		CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Seminario	Evaluación continua: Resolución de láminas mudas sobre estruturas anatómicas trabaxadas a lo largo de los seminarios: 30% Realización e exposición de pequenas procuras relacionadas coa anatomía clínica: 5% Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10. Asistencia obrigatoria ao 90% das horas. En caso de non superar a avaliación continua, realizarase unha proba final na data publicada na web. 35% IMPRESINDIBLE SUPERAR CADA PARTE O ALUMNADO SUBIRÁ A Moodle NOS APARTADO "USUARIOS" UNHA FOTO, QUE PERMITA Á SÚA IDENTIFICACIÓN.	35	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5	CE1 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas. Realizaranse ao finalizar o cuadrimestre segundo o calendario oficial de exames. Será de preguntas tipo test onde só unha resposta será a correcta. Cada resposta errónea descontará 0,25 puntos. Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10. IMPRESINDIBLE SUPERAR CADA PARTE	60		CE1 CT1 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaluación para a modalidade "no presencial" nos SEMINARIOS esta modalidade poderán acollerse aquelas/vos alumnas/vos que por causas xustificadas, non lles sexa posible asistir con regularidade (máis do 90%) aos seminarios, para o que deberán ao comezo da materia comunicarlle ao profesorado **por escrito**, que non van asistir aos seminarios e a causa debidamente xustificada que o impida. Tamén aquelas/vos alumnas/vos que por diferentes causas, sempre xustificadas, aínda asistindo a algún seminario, non alcancen a asistencia do 90%. En ambos os casos ao non estar na avaliación continua, pasarán á modalidade non presencial. Criterios de avaliación: 1. Proba obxectiva: recoñecemento de estruturas anatómicas do corpo humano, conceptos de anatomía clínica. Para facer media co resto da avaliación terá que obter, despois de aplicar a fórmula, unha puntuación de 5 puntos sobre 10. Esta proba ten unha cualificación sobre o total da materia do 30%. 2. Elaboración e presentación dun traballo sobre a temática proposta (Moodle), na data establecida polo profesorado e que será de coñecemento do alumnado. Para facer media co resto da avaliación terá que obter, despois de aplicar a fórmula, unha puntuación de 5 puntos sobre 10. Esta proba ten unha cualificación sobre o total da materia do 10%. Tanto na avaliación continua como na modalidade non presencial deberán obterse en cada un dos apartados o 50% da nota para facer nota media sumatoria.

SEGUNDA EDICIÓN: O alumnado examínase da/s parte/s non superada/s na 1ª edición, as condicións serán as mesmas, coa excepción da Presentación que deberá ser entregada e defendida na data establecida na 1ª edición.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA 1. PROBA OBXECTIVA tipo test da TOTALIDADE da materia con 3 alternativas de resposta onde só una delas será a correcta. Cada resposta errónea descontará 0,25 puntos. Para superar a materia haberá que obter, despois de aplicar a fórmula, unha puntuación de 5 puntos sobre 10. **Outros comentarios** As datas dos exames, das respectivas convocatorias, serán as que constan no calendario oficial académico e que estarán publicadas na páxina web da Escola, así como no taboleiro de anuncios para o alumnado no centro.

Utilizarase a plataforma Moodle da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente, co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc) para o que será necesario, que ao comezo do cuadrimestre, o alumnado revise individualmente, si está correctamente dado de alta na plataforma, para así poder utilizar este servizo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Drake, Wayne Vogl, Mitchell, **Gray, Anatomía para estudiantes**, 3ª, Elsevier, 2015

Netter, **Atlas de Anatomía Humana**, 6ª, Elsevier, 2015

Hansen, **Cuaderno de Anatomía para colorear**, 2ª, Elsevier, 2015

Hansen, J; Netter, F, **Netter. Anatomía clínica**, 4ª, Elsevier, 2020

Paulsen, Friedrich ; Waschke, Jens, **Sobotta. Atlas de Anatomía**, 24, Elsevier, 2018

Drake, R.L., **Gray. Anatomía básica**, 2ª, Elsevier, 2013

Dauber , Wolfgang, **Feneis.Nomenclatura anatómica ilustrada**, 11ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

Suárez Quintanilla, J.A., **Anatomía humana para estudiantes de Ciencias de la salud**, 2ª, Elsevier, 2017

Hansen, **Netter. Anatomía Clínica**, 4ª, Elsevier, 2020

Pró, **Anatomía Clínica**, 1ª, Panamericana, 2013

Vogl, A. Wayne; Mitchell, Adam M.W.; Drake, Richard L., **Gray. Anatomía básica**, 2ª, Elsevier, 2013

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.catfishanimationstudio.MuscularSystemLite&hl=e>,

<https://human.biodigital.com/explore/anatomy-by-system>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Bioquímica: Bioquímica/O51G140V01103

Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicoloxía: Psicoloxía				
Materia	Psicoloxía: Psicoloxía			
Código	O51G140V01102			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Santos-Ascarza Bacariza, José Luís			
Profesorado	Santos-Ascarza Bacariza, José Luís Vázquez Campo, Miriam			
Correo-e	joseluisascarza@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	A materia de psicoloxía ten como obxectivos, describir o marco conceptual da enfermaría psicosocial, en xeral. A identificación dos fenómenos psicosociais e de habilidades básicas de comunicación eficaz. Pretende outorgar aos alumnos as actitudes e coñecementos básicos da relación terapéutica. Para iso, estuda os aspectos psicolóxicos do usuario nos coidados de saúde e describe as fases do desenvolvemento evolutivo do individuo. O seu estudo tamén se centra en describir as fases do desenvolvemento humano desde o punto de vista psicosocial e o manexo de problemas relacionados coa violencia de xénero.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar ao estudante na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as creencias e valores.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de aplicar o pensamento científico á vida cotiá e laboral.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG4 CG9 CG11 CG17	CE12 CE14	CT1 CT2 CT3 CT4 CT9 CT11
Saber comprender as bases psicolóxicas clásicas e as súas relacións coa enfermaría	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG7 CG8 CG11	CE9 CE10 CE14 CE50	CT3 CT4 CT7
Contidos				
Tema				
Descrición e marco conceptual da enfermaría psicosocial	Conceptos básicos en Psicología Do modelo biomédico ao modelo biopsicosocial Perfís profesionais e ámbitos de actuación en psicología Psicología clínica e da saúde Crenzas sobre a saúde e cambio de conduta: Hábitos saudables Prevención e promoción da saúde Determinantes das condutas de saúde Modelos de cognición social			
Identificación dos fenómenos psicosociais	Autoconecemento: Expectativas Estilos de comunicación Estilos atribucionais Motivación e burnout Actitudes: Empatía Escucha activa			
Identificar habilidades básicas de comunicación eficaz	Introducción Comunicación non verbal Comunicación verbal: Entrevista, primeiro contacto e recollida de datos Informar na entrevista Negociar na entrevista Dar malas noticias Comunicación en situacións especiais			
Actitudes e coñecementos básicos da relación terapéutica	Perspectiva histórica Concepto da relación de axuda A relación interpersoal A enfermeira terapeuta O acompañamento Entrevista motivacional Abordaxes cognitivas-conductuais Resolución de problemas			
Aspectos psicolóxicos do usuario nos coidados de saúde	Aspectos antropolóxicos do proceso de enfermar Impacto psicolóxico da enfermidade e hospitalización A adaptación e o afrontamiento da enfermidade O constructo de enfermidade Expectativas e temores das pacientes Estrés, enfermidade e afrontamiento Apoio social Calidade de vida			
Fases do desenvolvemento evolutivo	Psicología Evolutiva: Fundamentos e definición Principais referentes: Freud, Vigotsky e Piaget A Teoría do desenvolvemento cognitivo de Jean Piaget"			
Fases do desenvolvemento humano desde o punto de vista psicosocial	Etapas do desenvolvemento psicosocial de Erikson Familias ante a enfermidade e a discapacidade: O modelo psicosocial de John S. Rolland			

Manexo de problemas relacionados coa violencia de xénero	Marco conceptual e legal Violencia psicolóxica: Ciclo de violencia O papel da enfermaría Actuacións desde o SERGAS
Seminarios	Estilos de comunicación en enfermaría: Pasivo, agresivo e asertivo. Intelixencia emocional en enfermaría: Empatía e escoita activa. A entrevista en enfermaría: entrevista, primeiro contacto e recollida de datos. Afrontamiento da morte e manexo do desbaste Comunicación de malas noticias Demencias: A atención á persoa coidadora principal Estrés: técnicas de relaxación Violencia psicolóxica en situacións de malos tratos.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	40	0	40
Traballo tutelado	3	25	28
Presentación	3	41	44
Seminario	16	24	40
Estudo de casos	4	0	4
Exame de preguntas obxectivas	2	65	67

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual e de acordo coa profesora, elabora un traballo sobre a temática da materia ou realiza o resumo dalgúna das lecturas propostas. Trátase dunha actividade autónoma do estudante, que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía e correcta redacción.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Estudo de casos	(*)Análisis de un feito, problema ou suceso real con la finalidade de coñecerlo, interpretarlo, resolverlo, generar hipótesis, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo y entrenarse en procedimientos alternativos de solución.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	O alumnado que o necesite, será atendido puntualmente das dúbidas que poida expor. A modalidade será principalmente por medios telemáticos.
Traballo tutelado	O alumnado que o necesite, será atendido puntualmente das dúbidas que poida expor. A modalidade será principalmente por medios telemáticos.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Deberá elaborarse baixo as indicacións dadas polo docente, ter unha correcta organización dos contidos e unha adecuada redacción. Para superar esta proba, débese obter a cualificación de apto.	10	CG4 CE9 CT1 CG7 CE14 CT2 CG8 CT3 CG9 CT11 CG17
Presentación	Exposición do traballo tutelado empregando os recursos didácticos necesarios e axustándose a un tempo prefixado e a uns criterios de calidade acordados co equipo docente. Para superar esta proba, débese obter a cualificación de apto.	10	CB2 CT1 CB3 CT2 CB4 CT3

Seminario	Abórdanse contidos teóricos de maneira práctica e participativa. Por iso é fundamental a asistencia ao mesmo e realizar os exercicios individuais ou grupales. Farase role-playing, ver vídeos didácticos, resolución de casos ou debates guiados. A nota final dos seminarios será de 0-4 puntos.	40	CG11	CE10	CT4	CE12	CT7	CT9											
Exame de preguntas obxectivas	Exame tipo test con 50 preguntas de resposta múltiple sobre os contidos da materia. Cada 3 preguntas falladas descuentan unha correcta. Para superar o exame é necesario obter alcanzar o 50% sobre o valor da proba.	40	CB1	CG4	CE9	CT1	CB2	CG8	CE10	CT7	CB3	CG9	CE12	CT11	CB4	CG11	CE14	CB5	CE50

Outros comentarios sobre a Avaliación

DATAS DE *EXAMENES CURSO 2022-2023:As datas oficiais dos exames de: 1ª Edición ordinaria: 2ª Edición ordinaria e Convocatoria Fin de carreira,serán as marcadas no calendario de exames aprobados polo centro. Estas datas serán publicadas a través da web e no taboleiro de anuncios da Escola Universitaria de Enfermaría de Ourense.Tanto para a 1ª e 2ª edición, así como para a convocatoria de fin de carreira, o aprobado da materia establécese nunha puntuación de 5 puntos sobre un máximo de 10 puntos.

Os seminarios puntúanse entre (0-4) e a parte teórica entre (0-6) na que se inclúe a valoración do traballo tutelado e presentación en clase como apto ou non apto.Indicacións acerca das faltas de asistencia os seminarios tanto en formato presencial como en liña. 1) Permítese faltar a un seminario, sen necesidade de xustificalo nin recuperalo.2) Falta de asistencia a seminario inferior ou igual a ou 2;; Si prodúcense máis faltas de asistencia e sempre que estas sexan inferiores ou iguais a 2 faltas, procederase a avaliar ao alumnado mediante unha pregunta sobre cada seminario ao que falte. Estas faranse un día a convir entre profesor e alumnado, ou o día do exame teórico. A superación destas preguntas supón unha puntuación entre 0-4 que se engaden ao resto de puntuacións obtidas nos seminarios que asista.3) Non asistir aos seminarios ou faltas de asistencia a seminarios igual ou superior a 3: No caso de que un alumno non vaia a asistir a ningún seminario ou as súas faltas sexan iguais ou superiores a 3. Para poder optar a cualificación deberá responder a un exame de preguntas curtas sobre o contido de cada seminario que se realice e elaborar un traballo supervisado sobre un seminario a escoller de entre todos os tratados. Neste caso, cada pregunta puntúase entre 0-4. Os alumnos que se incorporen máis tarde ao curso por cuestións de matrícula, deberán recuperar eses seminarios perdidos e continuar asistindo ao resto de seminarios.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Tazon Ansola,García Campayo y Aseguinolaza Chopitea, **Relación y comunicación**, 9788495626837, 2ª, DAE, 2009

Amigo, Isaac, **Manual de Psicología de la Salud**, 9788436843118, 4ª, Pirámide, 2020

Bibliografía Complementaria

Val Morrison; Paul Bennett, **Psicología de la salud**, 9788483223437, 1ª, Pearson, 2006

Cibanal Juan;Arce Sánchez; Carballal Balsa, **Técnicas de comunicación y relación de ayuda en ciencias de la salud**, 9788490225301, 3ª, ELSEVIER, 2014

John S. Rolland, **Familias, enfermedad y discapacidad**, 8474327083, 1ª, GEDISA, 2000

Neil Niven, **Psicología en Enfermería**, Manual Moderno, 2009

Elisabeth KÜBLER ROSS, **Sobre la muerte y los moribundos**, 1ª, Debolsillo, 2003

José Navarro Gongora, **Enfermedad y familia. Manual de intervención psicosocial**, 8449315875, 1ª, PAIDOS, 2004

Pilar Barreto; Mª Carmen Soler, **Muerte y duelo**, 1ª, Síntesis, 2007

De la Serna, Juan Moises, **Aspectos psicológicos del COVID-19**, 1ª, TEKTIME, 2020

Marino Pérez; José Ramón Hernandez; Concepción Fernandez; Isaac Amigo, **Guía de tratamientos psicológicos eficaces II: Psicología de la salud**, 8436818156, 1ª, Pirámide, 2003

Shelley E. Taylor, **Psicología de la salud**, 9789701062388, 6ª, McGrawHill, 2007

Marino Pérez; José Ramón Hernandez; Concepción Fernandez; Isaac Amigo, **Guía de tratamientos psicológicos eficaces I: Adultos**, 978843681814, 1ª, Pirámide, 2003

Martí Sala, Eduardo, **Psicología evolutiva: Teoría y ámbitos de investigación**, 8476583095, 1ª, Anthropos, 1991

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Bioquímica: Bioquímica				
Materia	Bioquímica: Bioquímica			
Código	051G140V01103			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Rodríguez Garrido, Juan Imeldo Regueiro Expósito, Cristina			
Profesorado	Regueiro Expósito, Cristina Rodríguez Garrido, Juan Imeldo			
Correo-e	cristinaregueiroexposito@gmail.com imeldogarrido@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	COÑECER AS PRINCIPAIS BIOMOLÉCULAS DO ORGANISMO.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT7	Razoamento crítico

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Saber as propiedades estruturais e funcionais das biomoléculas e o seu metabolismo con vistas ao exercicio da enfermaría.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE1	CT1 CT2 CT4 CT7
Ser capaz de distinguir os sistemas moleculares e os procesos implicados no almacenamento, replicación e expresión da información xenética.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE1	CT7
Saber comprender os cambios moleculares asociados a distintas situacións fisiolóxicas e patolóxicas	CB1 CB5	CE1	CT1 CT3
Saber distinguir o proceso de xeración, almacenamento e uso da enerxía metabólica.	CB1 CB2 CB3 CB5	CE1	CT1 CT7

Contidos

Tema

Introdución á bioquímica	IMPORTANCIA DO ESTUDO DAS BIOMOLÉCULAS E A SÚA APLICACIÓN CLÍNICA.
Bioloxía celular.	ORGANIZACIÓN ESTRUCTURAL DA CÉLULA COMPARTIMENTOS INTRACELULARES ESTRUTURA DA MEMBRANA TRANSPORTE CELULAR
Bases da bioquímica: bioelementos, biomoléculas, auga e disolucións, ácidos e bases.	ESTUDO DAS ESTRUCTURAS. DISOLUCIÓNS E GASES SANGUÍNEOS.
Bioquímica estrutural: carbohidratos, lípidos, lipoproteínas, proteínas.	ESTRUTURAS E RELACIÓN CLÍNICA.
Metabolismo enerxético: mitocondrias e obtención de enerxía. Metabolismo dos hidratos de carbono. Metabolismo dos lípidos e lipoproteínas. Metabolismo nitrogenado.	METABOLISMOS E AS SÚAS ALTERACIÓNS CLÍNICAS MÁIS FRECUENTES.
Información xenética.	REPLICACIÓN, TRANSCRIPCIÓN E TRADUCIÓN. MUTACIÓNS. CONTROL DA EXPRESIÓN XENÉTICA. ENXEÑARÍA XENÉTICA CON APLICACIÓN CLÍNICA.
SEMINARIOS: Teoría complementaria ás clases teóricas e realización de problemas e exercicios sobre bioquímica básica e bioquímica clínica.	- Fase preanalítica, analítica e postanalítica: tipos de mostrás, procesamento e almacenaxe. Principais técnicas empregadas no laboratorio de bioquímica. Interpretación dunha analítica bioquímica en sangue e orina. - Homeostasis da auga e electrolitos: alteración do equilibrio ácido-base. - Algunhas proteínas de interese na bioquímica clínica. - Bioquímica hematolóxica: alteración da hemoglobina e o ferro. - Valoración bioquímica do metabolismo de glúcidos: Diabetes mellitus. Hemoglobina glucosilada. - Valoración bioquímica do metabolismo de lípidos: Dislipemia. Obesidade. Hipercolesterolemia. - Bioquímica prenatal: probas bioquímicas durante a xestación.
(*)SEMINARIOS: Teoría complementaria a las clases teóricas; y realización de problemas y ejercicios sobre bioquímica básica y bioquímica clínica.	(*)- Fase preanalítica, analítica y postanalítica: tipos de muestras, procesamiento y almacenamiento. Principales técnicas utilizadas en el laboratorio de bioquímica. Interpretación de una analítica bioquímica en sangre y orina. - Homeostasis del agua y electrolitos: alteraciones del equilibrio ácido-base. - Algunas proteínas y enzimas de interés en bioquímica clínica. - Bioquímica hematológica: alteraciones de la hemoglobina y el hierro. - Valoración bioquímica del metabolismo de glúcidos: Diabetes mellitus. Hemoglobina glucosilada. - Valoración bioquímica del metabolismo de lípidos: Dislipemia. Obesidad. Hipercolesterolemia. - Bioquímica prenatal: pruebas bioquímicas durante el embarazo.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33	58.5	91.5
Resolución de problemas	3	9	12
Estudo de casos	4	2.5	6.5
Seminario	8	30	38
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvolo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Resolución de problemas	A avaliación realizarase da mesma maneira que para o Exame de Preguntas obxectivas: - exame de preguntas obxectivas tipo test con respostas negativas. - cunha sóa resposta certa de entre catro opcións. - tendo en conta que tres respostas erradas restan unha certa. - para superar a proba o alumno debe obter polo menos o 50 % do valor total da proba (nota de corte 5)	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE1	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7
Seminario	A avaliación realizarase da mesma maneira que para o Exame de Preguntas Obxectivas: - exame de preguntas obxectivas tipo test con respostas negativas - cunha sóa resposta certa - tendo en conta que tres respostas erradas restan unha certa - para superar a proba o alumno debe obter polo menos o 50 % do valor total da proba (nota de corte 5)	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE1	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7
Exame de preguntas obxectivas	As probas de avaliación das competencias adquiridas consistirán nunha proba de preguntas obxectivas tipo test con respostas negativas. Cada pregunta terá catro opcións de resposta posibles das cales unha e só unha será a correcta. Cada pregunta ben contestada será un punto; por cada tres preguntas mal contestada restarase un punto, e as preguntas sen resposta non engaden nin restan puntos. Para superar a proba o alumno debe obter polo menos o 50 % do valor total da proba (nota de corte 5)	60	CB1 CB5	CE1	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade Non Presencial de seminarios. De non poder asistir aos seminarios por causa xustificada e documentada, haberá unha para o alumnado que non cumpra co 90% do total de horas asignadas para o mesmo, e que consistirá en 10 preguntas a maiores no exame test sobre o impartido nos seminarios. Cualificará o 20% da totalidade da materia como nos seminarios presenciais, a condición de que o alumno supere proba test nun 50%.

Na modalidade Non Presencial, 2ª Edición Ordinaria e Fin de Carreira, establécense os mesmos criterios indicados para a 1ª Edición Ordinaria. É preciso aprobar a parte teórica e a de Seminarios, para poder superar a materia.

As datas e os lugares dos exames serán as que constan no calendario oficial académico

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

David L. Nelson; Michael M. COX, **PRINCIPIOS DE BIOQUIMICA**, 6ª, OMEGA, 2014

Gaw, Murphy, Srivastava & Cowan, **BIOQUIMICA CLÍNICA**, 5ª, ELSEVIER, 2014

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Outros comentarios

Utilizarase a plataforma de teledocencia, da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc) para o cal será necesario que a o comezo do cuadrimestre, o alumnado revise individualmente se está rexistrado correctamente na plataforma, para así poder utilizar este servizo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería comunitaria I				
Materia	Enfermería comunitaria I			
Código	O51G140V01104			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Pérez Fernández, María Reyes			
Profesorado	Pérez Fernández, María Reyes			
Correo-e	Maria.Reyes.Perez.Fernandez@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de Enfermería Comunitaria I, pretende capacitar ao alumno para valorar as diferentes situacións de saúde e enfermidade que afectan o individuo e á familia, ao longo do seu ciclo vital, tendo en conta a comunidade, así como os factores sociais, culturais e psicolóxicos que repercuten no estado de saúde dos seus membros.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CE20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar un coidado integral de enfermmería ao individuo, a familia e a comunidade.
CE21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional deberá desenvolver nun equipo de Atención Primaria de Saúde.
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Ser capaz de manexar o concepto saúde- enfermidade e de aplicar nocións de Demografía sanitaria.	CB1		CE20	CT1
	CB2		CE21	CT2
	CB3		CE23	CT3
	CB4		CE24	CT4
	CB5			CT5
				CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11
Ser capaz de aplicar o Método epidemiolóxico e os Modelos causales	CB1	CG6	CE25	CT1
	CB2	CG16		CT2
	CB3			CT3
	CB4			CT4
	CB5			CT5
				CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11

Contidos

Tema

TEMA 1. SAÚDE E ENFERMIDADE	1.1. Concepto clásico de saúde e enfermidade 1.2. Factores determinantes de saúde Biología human Estilos de vida Contorna Servizos sanitarios 1.3. Niveis de prevención 1.4. Saúde Comunitaria. Enfermaría de saúde pública. Seminario: Exercicios na aula sobre: Signos e síntomas, Etapas da enfermidade, e Determinantes de saúde
TEMA 2. DEMOGRAFÍA SANITARIA	2.1. Composición e dinámica da poboación 2.2. Mortalidade, natalidade, fecundidade 2.3. As migracións Seminario: Exercicios no aula sobre Pirámides de poboación, e exercicios sobre diferentes taxas relacionadas coa saúde
TEMA 3. SAÚDE AMBIENTAL E ECOLÓXICA	3.1. Medio, saúde e problemas sanitarios 3.2. Contaminación 3.3 Tratamento de residuos e pragas. Seminario: Traballo en grupos de 4 alumnos sobre un destes 6 temas: Medioambiente e produtos químicos, A contaminación atmosférica e a saúde, Contaminación do chan e das augas, Contaminación física por radiacións, Contaminación térmica, Contaminación por ruído e vibracións de baixa frecuencia
TEMA 4. MICROBIOLOXÍA: MEDIDAS DE PREVENCIÓN FRONTE OS AXENTES INFECCIOSOS	4.1. Microbioloxía 4.2. Medidas de prevención fronte aos axentes infecciosos. 4.3 Desinfección, Esterilización, Precaucións universais Seminario: Exercicios prácticos sobre o lavado de mans
TEMA 5. EPIDEMOLOXÍA	5.1. Marco conceptual e evolución histórica. 5.2. Método epidemiolóxico 5.3 Teoría da causalidade: Modelos causais. 5.4 Medidas de frecuencia: incidencia e prevalencia. 5.5 Medidas de risco: Risco relativo e atribuíble. 5.6 Epidemioloxía descriptiva e analítica. 5.7 Epidemioloxía experimental. 5:8 Vixiancia epidemiolóxica. Seminario:Exercicios no aula sobre Prevalencia e Incidencia

Planificación

Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
---------------	--------------------	--------------

Eventos científicos	4	0	4
Seminario	8	14	22
Presentación	9	10	19
Lección maxistral	25	33	58
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	40	44
Observación sistemática	0	3	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por poñentes de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atención persoalizada con cada alumno

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo. Nota de corte 5	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG6 CG16 CE20 CE21 CE23 CE24 CE25 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia. Exame cunha puntuación máxima posible de 10. Para superar a proba é necesario sacar como mínimo un 5	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG6 CG16 CE20 CE21 CE23 CE24 CE25 CT3 CT7 CT8 CT11
Observación sistemática	Técnicas destinadas a recompilar datos sobre a participación do alumno, baseados nun listado de condutas ou criterios operativos que facilite a obtención de datos cuantificables.	20	CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT9 CT10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Primeira edición: É indispensable aprobar cada unha das partes avaliadas cun 5 como nota mínima (o exame, as presentacións e a participación nos seminarios) para superar a materia.

Avaliación para a modalidade non presencial: Esta modalidade pode ser escollida en dúas situacións diferentes: 1. Os alumnos que por causas debidamente xustificadas non lles resulte posible a asistencia regular aos seminarios (máis do 90%), neste caso os alumnos deberán comunicar ao comezo da materia e por escrito á profesora responsable que non van asistir a devanditos seminarios, xustificando debidamente este feito. 2. Os alumnos que por diferentes causas, sempre xustificadas, non cumpran a porcentaxe mínima de asistencia. Nos dous casos non terán opción á modalidade de avaliación continua, pasando á modalidade non presencial. A avaliación da modalidade non presencial constará de dous partes: 1. Un exame con preguntas abertas de resposta curta. É necesario sacar un 5 sobre unha puntuación de 10 para aprobar (60% da nota final). 2. Un exame sobre os contidos dos seminarios. Nota de corte 5 sobre 10. (40% da nota final).

Segunda edición: O alumno examínase da parte que non supere na 1ª edición, o tipo de proba será o mesmo do mesmo xeito que as condicións (aprobar cada unha das partes avaliadas para superar a materia), nota de corte un 5.

Convocatoria de fin de carreira: Criterio de avaliación: exame de preguntas abertas de resposta curta (100%). Nota de corte 5.

Datas de exame: As datas oficiais para a realización das probas de avaliación desta materia, nas súas dúas edicións, así como a convocatoria fin de carreira, serán as marcadas no calendario de exames aprobados no Centro. Ditas datas estarán dispoñibles para o alumnado tanto na páxina web da Escola como no taboleiro de información para o alumnado no centro. Datas/instrucións de revisión das probas de avaliación nas súas diferentes convocatorias, serán comunicadas oportunamente por parte da profesora da materia, no momento da publicación da lista de cualificacións provisionais serán as aprobadas e publicadas na web e taboleiros de anuncios do Centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Martín Zurro A. y Cano Pérez J.F., **Atención primaria. Concepto, organización y práctica clínica**, 6ª, Elsevier, 2003

Mazarrasa y col., **Salud pública y enfermería comunitaria**, 1ª, McGraw-Hill Interamericana, 2003

Piedrola, **Medicina preventiva y Salud pública**, 1ª, McGraw-Hill Interamericana, 2015

Burns N y Grove S., **Investigación en enfermería**, 5ª, Elsevier, 2012

Martín-Zurro A., Jodar G., **Atención familiar y salud comunitaria**, 1ª, Elsevier, 2011

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería comunitaria II/O51G140V01206

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioloxía: Fisioloxía				
Materia	Fisioloxía: Fisioloxía			
Código	O51G140V01105			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Vázquez Campo, Miriam			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Raquel Vázquez Campo, Miriam			
Correo-e	miriam.vazquez.campo@sergas.es			
Web	http://			
Descrición xeral	Nesta materia abordárase o coñecemento das bases *fisiolóxicas necesarias para o correcto funcionamento do corpo humano, mediante a exposición teórica en sesións maxistrais na aula, así como a explicación, aprendizaxe e práctica por parte do alumnado na aula-taller, das actividades, procedementos e coidados necesarios para a práctica asistencial enfermeira.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Ser capaz de comprender cal é a función normal dos distintos aparellos e sistemas do organismo normal.	CB1 CB2 CB3	CE1	CT1 CT2 CT4
Ser capaz de adquirir os coñecementos fundamentais sobre os mecanismos que regulan as funcións dos distintos órganos e sistemas.	CB4 CB5	CE1 CE9	CT3 CT7 CT9 CT11

Contidos

Tema	
INTRODUCCIÓN Á FISIOLOXÍA	INTRODUCCIÓN Á FISIOLOXÍA. Definición. Niveis de organización. HomeostasE. Mecanismos de control homeostático.

FISIOLOXÍA CELULAR E HISTOLÓXICA E DO SISTEMA INMUNE	FISIOLOXÍA CELULAR E HISTOLÓXICA. Paso de sustancias a través das membranas celulares, procesos de transporte pasivo e activo.
FISIOLOXÍA RENAL E LÍQUIDOS CORPORAIS	FISIOLOXÍA DO SISTEMA INMUNE. Organización do sistema inmunitario. Inmunidade innata. Inmunidade adaptativa. Células B e inmunidade mediada por anticorpos. Células T e inmunidade mediada por células. FISIOLOXÍA RENAL. Aclaramento renal. Filtración glomerular. Reabsorción e secreción. Procesos de transporte renal. Regulación do volume urinario.
FISIOLOXÍA SANGUÍNEA E CARDIOVASCULAR	FISIOLOXÍA DOS LÍQUIDOS CORPORAIS. Auga corporal total. Compartimentos dos líquidos do organismo. Composición química e distribución dos electrolitos nos líquidos corporais. Mecanismos que manteñen a homeostase do volume do líquido total. Equilibrio acedo-base. FISIOLOXÍA SANGUÍNEA. Composición do sangue. Elementos formes do sangue. Tipos de sangue. Plasma sanguíneo. Coagulación do sangue. Fibrinolise FISIOLOXÍA CARDIOVASCULAR. Hemodinámica. Sistema de conducción. Electrofisioloxía cardíaca. Ciclo cardíaco. Ruídos cardíacos. Fluxo, presión e resistencia.
FISIOLOXÍA RESPIRATORIA	FISIOLOXÍA RESPIRATORIA. Ventilación pulmonar. Volumes e capacidades pulmonares. Intercambio gaseoso nos pulmóns. Transporte de gases e control da respiración.
FISIOLOXÍA DIXESTIVA	FISIOLOXÍA DIXESTIVA. Mecanismos principais do sistema dixestivo. Dixestión mecánica e química. Secreción. Absorción. Eliminación.
FISIOLOXÍA ENDOCRINA	FISIOLOXÍA ENDOCRINA. Organización do sistema endocrino. Hormonas hipofisarias e hipotalámicas. Hormonas tiroideas. Hormonas suprarrenais. O páncreas endocrino.
FISIOLOXÍA DO APARELLO LOCOMOTOR	FISIOLOXÍA DO APARELLO LOCOMOTOR. Posición anatómica. Cavidades e rexións do corpo. Planos do corpo. Organización do músculo esquelético e liso. Mecanismo de contracción e relaxación.
NEUROFISIOLOXÍA	NEUROFISIOLOXÍA. Organización do sistema nervioso. Impulsos nerviosos. Potencial de acción. Transmisión sináptica. Neurotransmisores. Líquido cefalorraquídeo. Fisioloxía dos sentidos. Sistema nervioso central e periférico.
SEMINARIOS DA MATERIA	.- Protocolo de medidas de prevención universais para os profesionais sanitarios. .- Rexistro e cálculo das entradas e perdas hídricas no corpo humano. .- Técnica e valoración da toma de temperatura , frecuencia cardíaca, frecuencia respiratoria e tensión arterial no adulto. .- Técnica e valoración necesarias para a exploración ocular. .- Técnica e valoración necesarias para a exploración auditiva. .- Técnica e medición da glicemia capilar. .- Utilización de dispositivos de axuda para a deambulación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	20	28
Lección maxistral	60	95	155
Exame de preguntas obxectivas	2	40	42

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición teórica en aula, polo profesorado da materia, en relación aos contidos que son obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Seminario	A avaliación da parte de seminarios desta materia, realizarase da seguinte maneira: .- exame de preguntas obxectivas tipo test .- cunha soa resposta certa .- a fórmula a aplicar será: A-E, sendo A (acertos) e E (erros) .- nota de corte: 5.0 .- este apartado correspóndese co 40% da puntuación global da materia Será imprescindible superar esta parte de seminarios para poder superar a materia.	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE1 CE9	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Exame de preguntas obxectivas	A avaliación da parte de teoría desta materia, ser realizará da seguinte maneira: - Exame de preguntas obxectivas tipo test, cunha soa resposta certa. A fórmula a aplicar será: A-E/2, sendo A (acertos) e E (erros). - Este apartado corresponde co 60% (50% preguntas obxectivas e 10% resolución problemas/ou exercicios) da puntuación global da materia. .-Nota de corte: 5.0	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE1 CE9	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

MODALIDADE NON PRESENCIAL DOS SEMINARIOS:

O alumnado desta modalidade, deberá realizar:- 1º o exame de preguntas obxectivas tipo test, cos mesmos criterios establecidos na modalidade presencial. Esta parte correspóndese co 20% da puntuación total da parte de seminarios.
.- 2º: unha proba práctica na aula, en relación aos contidos impartidos nos seminarios. Esta parte correspóndese co 20% da puntuación total da parte de seminarios. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Será imprescindible superar estas probas de avaliación, para poder superar esta parte de seminarios, así como a materia (tendo superada a parte teórica).

Ademais o alumnado, desta modalidade deberá facer o exame de resposta curta correspondente a parte teórica da materia, cos mesmos criterios establecidos na modalidade presencial. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.

2ª EDICIÓN ORDINARIA: Establécense os mesmos criterios indicados para a 1ª edición ordinaria. É preciso superar a parte teórica e a de seminarios, para poder superar a materia.

FIN DE CARREIRA: Establécense os mesmos criterios indicados para a 1ª edición ordinaria. É preciso superar a parte teórica e a de seminarios, para poder superar a materia

DATAS DE EXAMES: As datas dos exames, das respectivas convocatorias, serán as que constan no calendario oficial académico e que estarán publicadas na páxina web da Escola, así como no taboleiro de anuncios para o alumnado no centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Patton, K.T., Thibodeau, G.A., **Anatomía y fisiología**, 8ª, Elsevier, 2019

Guyton, A. C., Hall, J.E., **Tratado de fisiología médica**, 13ª, Elsevier, 2020

Silverthorn, D., **Fisiología humana : un enfoque integrado**, 6ª, Médica Panamericana, 2014

Bibliografía Complementaria

Costanzo, L.S., **Fisiología**, 5ª, Elsevier, 2014

Mulroney, S., **Netter. Fundamentos de Fisiología**, 8ª, Elsevier, 2016

Mezquita Pla, C, **Fisiología Médica. Del razonamiento fisiológico al razonamiento clínico**, 2ª, Editorial Médica Panamericana, 2019

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica I/O51G140V01204

Enfermaría clínica II/O51G140V01205

Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/O51G140V01103

Outros comentarios

Utilizarase a plataforma Moodle-MOOVI, para manter comunicación académica-docente co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc.) para o cal será necesario, que ao comezo do cuadrimestre, o alumnado revise individualmente, si está correctamente dado de alta na plataforma, para así poder utilizar este servizo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estatística: Estatística				
Materia	Estatística: Estatística			
Código	O51G140V01106			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Regueiro Expósito, Cristina			
Profesorado	Martínez Campos, Brais Pazos Do Muíño, Ricardo Regueiro Expósito, Cristina			
Correo-e	cristinaregueiroexpósito@gmail.com			
Web	http://http://euenfou.webs.uvigo.es			
Descrición xeral	A Estatística xoga un papel fundamental no desenvolvemento da Ciencia, sendo un dos alicerces do método científico nas súas fases empírica e interpretativa. A variada natureza da investigación nas Ciencias da Saúde, fai que a aplicación do método científico e as técnicas estatísticas resulten imprescindibles neste campo. Os profesionais sanitarios, e en particular o persoal de enfermaría, manexan habitualmente unha gran cantidade de datos (medicións de laboratorio, antropométricas, informes sobre pacientes, ensaios clínicos, etc.) que requiren un tratamento apropiado para que resulten realmente informativos e de utilidade. Neste escenario, os métodos estatísticos permiten resumir, analizar e avaliar esta información, facilitando e apoiando científicamente a toma de decisións.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Saber identificar, expor e resolver un problema estatístico. Coñecer os fundamentos da probabilidade e as medidas utilizadas para describir, resumir, comparar, e estimar a información	CB1	CG6	CT2	
	CB3	CG16	CT3	
	CB4		CT4	
	CB5		CT9	
			CT11	
Ser capaz de adquirir elementos de xuízo crítico para valorar a súa utilización na resolución de problemas e toma de decisións nas Ciencias da Saúde	CB2	CG6	CE8	CT1
	CB4	CG16		CT4
				CT7
Ser capaz de aplicar tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados en saúde (TIC)		CG16	CE8	CT3
				CT7
				CT9

Contidos	
Tema	
Introdución aos métodos estatísticos en ciencias da saúde	Introdución á estatística descritiva e a inferencia estatística
Variables aleatorias: caso discreto e caso continuo	Caso discreto. Caso continuo.
Análise descritivo dun conxunto de datos: distribucións de frecuencias	Estatística e Método científico en Ciencias da Saúde. Poboacións, Mostras e Variables. Estatísticos, gráficos e estudos descritivos.
Nocións básicas de probabilidade e Modelos de distribucións	Tipos de sucesos e Probabilidade: Distribución Poisson, Distribución Binomial, Distribución Normal
Introducción as técnicas de inferencia estatística: -Plantexamento dos problemas de estimación puntual e estimación por rexións de confianza. -Contrastes de hipóteses estatísticas.	Plantexamento dos problemas de estimación puntual e estimación de rexións de confianza Contrastes de hipóteses estatísticas
Series estatísticas de dous caracteres Regresión e Correlación lineal	Regresión e Correlación lineal
Fundamentos das tecnoloxías da información e da comunicación en ciencias da saúde Uso e manexo das tecnoloxías para o tratamento da información.	Ferramentas informáticas de maior difusión. Solucións das aplicacións baseadas na web. Natureza da información electrónica. Rexistro, organización, tratamento e intercambio de datos empregando solucións baseadas no computador.
Seminarios 1-3	Exercicios prácticos sobre a introdución á estatística y sobre a estatística descritiva. Realización dunha análise descritiva utilizando datos non reais de pacientes e diferentes ferramentas informáticas (índices descritivos e gráficos).
Seminarios 4-6	Exercicios prácticos sobre a probabilidade e modelos de distribución. Realización de problemas e cuestionarios tipo test sobre esta parte da materia. Uso de diferentes ferramentas informáticas para o seu desenvolvemento.
Seminarios 7-9	Exercicios prácticos sobre a inferencia estatística. Resolución de problemas e cuestionarios tipo test utilizando diferentes ferramentas informáticas. Problemas relacionados con intervalos de confianza, contraste de hipóteses, regresión e correlación lineal.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	24	32	56
Estudo de casos	4	10	14
Resolución de problemas de forma autónoma	0	25	25
Seminario	16	15	31
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	8	10
Exame de preguntas obxectivas	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado e a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia polo docente.
Estudo de casos	Exposición dos contidos da materia polo docente.
Resolución de problemas de forma autónoma	Descrición: prácticas autónomas. Aplicar a realización de actividades prácticas variadas relacionadas cos contidos da materia. Exercicios prácticos a través do TIC. Simulacións a través do TIC. Traballo autónomo do alumnado Obxectivo: adquirir as destrezas, coñecementos, aptitudes e actitudes recollidos nos contidos da materia mediante a interacción cos sistemas e recursos informáticos dispoñibles. Utilizar programas e recursos informáticos tanto do ámbito profesional como xenéricos.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas.

Avaliación		Cualificación	Competencias Avaliadas			
	Descrición					
Seminario	Durante os seminarios avaliarase o traballo desenrolado na aula durante o cuatrimestre a modo de avaliación continua, mediante cuestionarios e traballos, ben individuais e/ou grupais.	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG6 CG16	CE8	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba que inclúe preguntas pechadas de resposta alternativa combinadas con preguntas de resposta curta relacionadas cos contidos da materia. O alumnado debe seleccionar unha resposta de entre un número limitado de posibilidades e responder brevemente ás cuestións expostas.	30	CB1 CB2 CB5	CG6		CT1 CT2 CT4 CT7 CT9 CT11
Exame de preguntas obxectivas	Proba que inclúe actividades, problemas ou casos a resolver similares aos expostos nas prácticas propostas durante o curso. O alumnado debe responder á actividade proposta, plasmando de maneira práctica os coñecementos adquiridos da materia. A superación desta proba poderá compensar a cualificación insuficiente da avaliación continua das actividades de carácter práctico.	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG6 CG16	CE8	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

FORMATO DAS PROBAS

1ª edición ordinaria (maio)

- Seminarios. Durante os seminarios faranse traballos, cuestionarios tipo test e resolución de exercicios prácticos a efectos de avaliar a avaliación continua do alumnado (para aprobar esta parte é preciso ter un 4 sobre 10).

- Probas teóricas de resposta curta. Proba que inclúe preguntas pechadas de resposta alternativa combinadas con preguntas de resposta curta relacionadas cos contidos da materia (cada unha das partes contará 5 puntos). O alumnado debe seleccionar unha resposta de entre un número limitado de posibilidades e responder brevemente ás cuestións formuladas. (En preguntas tipo test, 3 mal restan o valor dunha acertada) (para aprobar esta parte é preciso ter un 4 sobre 10)

- Probas prácticas, de execución. Probas de execución de tarefas reais e/ou simuladas. Proba que inclúe actividades, problemas ou casos a resolver semellantes aos presentados nas prácticas propostas durante o curso. O alumnado debe responder á actividade proposta apoiándose nos programas estatísticos explicados na clase, plasmando de maneira práctica os coñecementos adquiridos durante a mesma (para aprobar esta parte é preciso ter un 4 sobre 10)

2ª edición ordinaria (xullo) O procedemento de avaliación na convocatoria de Xullo será o mesmo que o empregado na convocatoria de maio. Aos alumnos que teñan completadas as actividades de avaliación continuada durante as clases teórico-prácticas manteráselle esta nota na convocatoria de Xullo.

Modalidade non presencial

ALUMNOS QUE NON ASISTAN AOS SEMINARIOS, NON ACADEN A ASISTENCIA OBRIGATORIA DO 90% DO TOTAL DE HORAS; O A QUE O SOLICITE AO INICIO DO CUADRIMESTRE E/OU NON LEVEN A CABO AS ACTIVIDADES DE AVALIACIÓN CONTINUADA OU NON CHEGUEN AO 5 NAS MESMAS. Este alumnado, que polos motivos anteriores, non complete a avaliación continuada terá dereito a presentarse aos exames de maio e/ou xullo pero necesitará ter feito unha serie de traballos propostos sobre os contidos da asignatura. O ALUMNADO INTERESADO EN PARTICIPAR NESTA MODALIDADE TERÁ QUE AVISAR DURANTE AS DÚAS PRIMERIAS SEMANAS DO CURSO.

Fin de carreira O alumnado que o precise terá dereito a presentarse á convocatoria de fin de carreira (meses de outubro ou novembro). O formato desta proba será o mesmo que nas convocatorias de maio e xullo. A proba consistirá nunha parte teórica de preguntas test e de resposta curta e unha parte práctica de resolución de problemas.

DATAS EXAMES Serán nas datas acordadas pola xunta de escola e publicadas na web: <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/profesorado/exames-grao>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Miguel A. Martínez-González, **Bioestadística Amigable**, 3ª, Díaz de Santos, 2009

Francisca Ríos Díaz y Julia Warnberg, **Bioestadística**, 2ª, Paraninfo, 2014

Bibliografía Complementaria

J. Sentís, H. Pardell; E. Cobo; J. Canela, **Bioestadística**, 3ª, Elsevier Masson, 2003

Gail F. Dawson, MD, MS, Faaep, **Interpretación fácil de la Bioestadística**, 1ª, Elsevier Saunders, 2009

Argimon Pallas, José María y Jiménez Villa, Josep, **Métodos de investigación clínica y epidemiológica**, 3ª, Elsevier España, 2004

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Metodoloxía da investigación/O51G140V01401

Traballo de Fin de Grao/O51G140V01407

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Idioma moderno: Inglés técnico/O51G140V01108

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos de enfermaría**

Materia	Fundamentos de enfermaría			
Código	O51G140V01107			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Ramos Asensio, Eduardo Miguel			
Profesorado	Ramos Asensio, Eduardo Miguel			
Correo-e	eduardo.ramos.asensio@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	As transformacións que día a día se producen na sociedade e os cambios que afectan á profesión de enfermaría son múltiples. Os factores de cambio discorren entre os sociais, económicos, culturais, políticos, demográficos, sanitarios, tecnolóxicos ... A enfermaría ao longo da súa extensa historia estivo e está influída e condicionada por estes factores. Nesta materia preténdese coñecer a nosa historia como profesión, os diferentes modelos que foron xurdindo, como identificar as necesidades de saúde das/os cidadás/os e sobre todo a utilización do proceso de enfermaría como metodoloxía científica indispensable para "coidar" a poboación.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
CG5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos los medios dispoñibles
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
CE16	Comprender desde unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar, desenvolvendo os plans de coidados correspondentes.
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información

CT4 Resolución de problemas e toma de decisións

CT7 Razoamento crítico

CT9 Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.

CT11 Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Saber as teorías e modelos de enfermaría	CB1 CB2 CB3 CB4	CG1 CG2 CG5 CG9 CG15 CG16 CG18	CE15 CE16 CE17 CE18	CT3 CT7 CT9 CT11
Ser capaz de aplicar a metodoloxía científica no proceso de coidar	CB5	CG1 CG2 CG5 CG6 CG9 CG15 CG16 CG18	CE15 CE16 CE17 CE18	CT1 CT2 CT4

Contidos

Tema	
MÓDULO I Os coidados desde unha perspectiva histórica	Factores condicionantes da evolución da profesión de enfermaría a través dos tempos: Pobos primitivos-civilizacións e culturas da antigüidade -Culturas clásicas. Idade Media, contemporánea e moderna. - Nacemento dunha profesión: Século XIX (Florence Nightingale) - A enfermaría nos séculos XX e XXI
MÓDULO II Conceptos que configuran a disciplina enfermeira Teoría e modelos de enfermaría	-Clasificación dos modelos e teorías -O metaparadigma enfermeiro - Modelos de enfermaría de: Florence Nightingale Virginia Henderson Dorothea Orem Hildegarde Peplau Outros modelos
MÓDULO III Aplicación de la metodología científica en el proceso de cuidar Patrones funcionales de salud El proceso enfermero Desarrollo de los planes de cuidados correspondientes	☐ El Método científico ☐ El Proceso de enfermaría: Etapas del Proceso de enfermaría: -Valoración: Patrones funcionales de M. Gordon -Diagnóstico de enfermaría: Definición Taxonomía de la NANDA: Dominios y clases -Planificación NOC (Clasificación de resultados) NIC (Intervenciones de enfermaría) -Ejecución -Evaluación Seminario: Un caso práctico a desarrollar en aula teniendo en cuenta las fases de desarrollo del proceso enfermero: Valoración, Diagnóstico de enfermaría, Planificación, Ejecución y Evaluación En resumen la aplicación práctica del proceso de enfermaría

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52	0	52
Seminario	16	85	101
Exame de preguntas obxectivas	2	37	39
Traballo	0	33	33

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Seminario	Actividades a realizar polo alumnado que está enfocadas ao traballo sobre un tema específico que permitirá afondar ou complementar os contidos da materia. Empregarase como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada	
Probas	Descrición
Traballo	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Exame de preguntas obxectivas	Constará dunha proba a realizar ao finalizar o cuadrimestre segundo o calendario oficial de exames, constará de preguntas tipo test con 3 alternativas de resposta e só unha delas será a correcta. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado é: A-E onde A é o número de acertos e E o número de erros, as preguntas non respostadas non restan puntuación. Para facer media co resto da avaliación haberá que ter despois de aplica-la fórmula ao menos unha puntuación de 5 puntos sobre 10.	60	CB1	CG1	CE15	CT3
			CB2	CG2	CE16	CT7
			CB3	CG5	CE17	CT9
			CB4	CG6	CE18	CT11
				CG9		
				CG15		
				CG16		
				CG18		
Traballo	Neste apartado avaliarase a resolución dun caso práctico para desenvolver o proceso de enfermaría. Para facer media cos outros apartados da avaliación terase que obter 5 puntos sobre 10.	40	CB5	CG1	CE15	CT1
				CG2	CE16	CT2
				CG5	CE17	CT4
				CG6		
				CG9		
				CG15		
				CG16		
				CG18		

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación para a modalidade "non presencial"

A esta modalidade poderán acollerse aquelas/vos alumnas/vos que por causas xustificadas non lles sexa posible asistir con regularidade (máis do 90%) aos seminarios, para o que deberán ao comezo da materia comunicarlle ao profesorado por escrito, que non van asistir aos seminarios e a causa debidamente xustificada que o impida. Tamén aquelas/vos alumnas/vos que por diferentes causas, sempre xustificadas, aínda asistindo a algún seminario, non alcancen a asistencia do 90%. En ambos os casos ao non estar na avaliación continua, pasarán á modalidade non presencial.

Criterios de avaliación para la modalidade "no presencial"

A avaliación da **modalidade non presencial** é a seguinte:

- 1.º Un exame tipo test que constará dunha proba a realizar ao finalizar o cuadrimestre segundo calendario oficial de exames, que será de preguntas tipo test con 3 alternativas de resposta onde só una delas será a correcta. A fórmula que se aplicará para obter a puntuación neste apartado é: A-E. A A é el número de acertos e a E o número de erros as respostas non contestadas non restan puntuación. Para facer media co resto da avaliación haberá que obter, despois de aplicar a fórmula, un resultado do 50% ou o que é o mesmo un resultado de 5 puntos ou máis sobre 10. Esta proba proba ten unha cualificación sobre o total da materia do **60%**
2. Un traballo sobre a resolución dun caso práctico onde haxa que desenvolver o proceso de enfermaría. Para facer media cos outros apartados da avaliación terase que obter 5 puntos sobre 10. Este traballo ten unha cualificación parcial sobre o total da materia do **10%**.
3. A resolución dun caso práctico a desenvolver na aula o día marcado do exame, que ten unha cualificación parcial sobre o total da materia do **30%**, do mesmo xeito que nos 2 apartados anteriores para obter a cualificación parcial deberase de ter neste unha puntuación de 5 puntos sobre 10.

- **Tanto na avaliación continua como na modalidade non presencial, deberase obter en cada un dos apartados, ó 50% da nota parcial para facer media sumatoria entre eles. No caso de non acadar a nota**

do 50% en cada un dos apartados, deberán de examinarse na segunda edición ordinaria, naqueles en que non conseguisen superar as competencias da materia

SEGUNDA EDICIÓN:

O alumnado examinarase das partes non superadas na 1ª edición, as condicións serán as mesmas.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA

1. PROBA OBXECTIVA tipo test da TOTALIDADE da materia con 3 alternativas de resposta onde só una delas será a correcta. A fórmula que se aplicará para obter a puntuación neste apartado é: A-E. Onde á é o número de acertos e a E o número de erros, as respostas non contestadas non restan puntuación. Para superar a materia haberá que obter, despois de aplicar a fórmula, unha puntuación de 5 puntos sobre 10. **100%**

Outros comentarios

As datas oficiais de exame marcadas para esta materia, nas dúas edicións correspondentes, poderán consultarse na páxina web <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/gl-es/profesorado/exames-grao> así como no taboleiro de anuncios do centro.

Utilizarase a plataforma Moovi da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente, co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc) para o que será necesario, que ao comezo do cuadrimestre, o alumnado revise individualmente, si está correctamente dado de alta na plataforma, para así poder utilizar este servizo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

N.A.N.D.A Internacional Edited by T. Heather Herdman and Shigemi Kamitsuru, **Diagnósticos enfermeros definiciones y clasificación 2021-2022**, 1ª ed, Elsevier, 2021

MOORHEAD S., JOHNSON M., MAAS M.L, SWANSON E, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC) :Medición de Resultados en Salud**, 5ª ed., Elsevier, 2013

MARRINER TOMEY, A., RAILE ALLIGOD, M., **Modelos y teorías en enfermería**, 7ª ed., Elsevier Mosby, 2011

BULECHEK G.M., BUTCHER H. K, DOCHTERMAN J. M. WAGNER C., **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 6ª ed., Elsevier, 2013

<http://www.nnnconsult.com>, **Interrelación NANDA, NOC y NIC**, Elsevier, 2021

<https://www.nnnconsult-com.mergullador.sergas.es/nanda>, **NNN consult**, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

ALFARO LEFEVRE, R, **Aplicación del proceso enfermero**, 1ª ed., Masson, 2006

GARCIA-M CARO., MARTINEZ, M., **Historia de la enfermería**, 1ª ed., Elsevier, 2007

KOZIER, B., **Fundamentos de enfermería**, 8ª ed., Prentice-Hall, 2008

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica I/O51G140V01204

Enfermaría clínica II/O51G140V01205

Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Enfermaría clínica III/O51G140V01301

Enfermaría en saúde mental/O51G140V01305

Enfermaría materno-infantil/O51G140V01302

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104

Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Idioma moderno: Inglés técnico				
Materia	Idioma moderno: Inglés técnico			
Código	O51G140V01108			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Galego Inglés			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Rodríguez Carbajales, Ana María			
Profesorado	Rodríguez Carbajales, Ana María			
Correo-e	anarocar@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	1. Adquirir vocabulario e as habilidades comunicativas necesarias para poder desenvolverse en inglés en situacións básicas de enfermaría. 2. Ler, entender e buscar artigos relacionados con enfermaría.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1. Ser capaz de entender, en inglés, conferencias simples, coloquios e charlas académicas sobre temas médicos e sanitarios.	CB1		CT1	
	CB2		CT3	
	CB3		CT7	
2. Ser capaz de expoñer presentacións científicas en inglés con estilo coidado.	CB4	CG6	CE8	CT2
	CB5	CG16		CT4
				CT9
				CT11

Contidos

Tema	
1. Introducción a terminoloxía das ciencias da saúde.	1.1 A admisión do paciente. Partes do corpo. 1.2 Os pacientes despois dunha operación. Tipos de dor. 1.3 Pacientes terminales. Sentimentos. 1.4 A enfermeira de distrito. Feridas. 1.5 Rehabilitación. 1.6 Movemento dos pacientes. Axudas para a mobilidade. 1.7 Escáners. 1.8 Diabetes.

2. Análisis e comprensión de textos específicos.	2.1 Textos científicos e tradución. 2.2 Realización de procura bibliográfica. 2.3 Estruturas gramaticais: -Tempos verbais. -Cuantificadores. -Adxectivos. -Conxuncións e preposicións. -Futuro. -Pronomes. -Relativos. -Modais. -Etc.
3. Comprensión lectora.	3.1 Lectura. 3.2 Ideas principais. 3.3 Preguntas sobre o texto. 3.4 Redacción.
4. Seminarios.	1. UNIDADE 1. A admisión do paciente. □Exercicios de vocabulario, escoita e role play de situacións de enfermeiro/a-paciente. □Listening sobre □pain□ e exercicios de comprensión (escritos e orais). Temporalización (tres horas aproximadamente). 2. UNIDADE 2. Os pacientes despois dunha operación. □Exercicios de vocabulario, escoita e role play de situacións de enfermeiro/a-paciente. □Procura bibliográfica. Lectura e comprensión dun abstract relacionado con enfermería. Temporalización (tres horas aproximadamente). 3. UNIDADE 3. Pacientes terminais. □Exercicios de vocabulario, escoita e role play de situacións de enfermeiro/a-paciente. □Ver un capítulo de □Nurse Jackie□ e exercicios de comprensión oral. Temporalización (tres horas aproximadamente). 4. EXPOSICIÓNS ORAIS. □Exposición de traballos realizados na casa en grupo. 25-30 minutos cada grupo Preguntas ao remate tanto por parte do alumnado coma da docente. Temporalización (dúas horas aproximadamente). 5. UNIDADES 4 E 5. A enfermeira de distrito. Rehabilitación. □Exercicios de vocabulario, escoita e role play de situacións de enfermeiro/a-paciente. □Escoitas de opinións de persoas de diferentes países sobre medicina alternativa. Exercicios de comprensión auditiva (orais e escritos). Temporalización (tres horas aproximadamente). 6. UNIDADE 6. Movemento dos pacientes con dificultades de mobilidade. □Exercicios de vocabulario, escoita e role play de situacións de enfermeiro/a-paciente. □Lectura de texto científico e traducción. □Lectura de un artigo de enfermería, exposición das distintas expresións e por último, escribir unha redacción sobre as diferentes opinións propoñendo accións de mellora. Temporalización (tres horas aproximadamente).

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	20	36	56
Lección maxistral	26	57	83
Exame de preguntas obxectivas	4	7	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente
Descrición

Seminario	1. Exercicios de comprensión lectora e tradución sobre diferentes textos relacionados coa enfermaría. 2. Exercicios de escoita. 3. Exercicios de expresión oral, debate, presentacións, role-play, etc. 4. Procura bibliográfica. 5. Se o estudante non ten un 90% de asistencia a seminarios, pasa directamente a modalidade non presencial de avaliación.
Lección maxistral	1. Presentación de estruturas gramaticais e aclaración de dúbidas. 2. Presentación de vocabulario de enfermaría e exercicios.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas. Traballo práctico en lingua inglesa e calquera explicación necesaria sobre a materia.

Avaliación		Cualificación	Competencias Avaliadas			
	Descrición					
Seminario	1. Avaliación continua de participación (expresión oral) e asistencia a seminarios (10%). 2. Presentación en grupo (en inglés) dun traballo sobre un tema de enfermaría (10%). 3. Tradución de textos científicos (15%). 4. Entrega de exercicios (5%).	40	CG6 CG16	CE8	CT4 CT7 CT9 CT11	
Exame de preguntas obxectivas	Examen de resposta curta e obxectiva.	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG6 CG16	CE8	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA TODAS AS CONVOCATORIAS:

1. A asistencia aos seminarios e o aproveitamento dos mesmos, supoñen un 10% da nota total, non quere dicir que todos/as os/as que asistan, alcancen ese 10%. 2. A realización das presentacións power-point e exposición das mesmas, supoñen un 10% da nota total, o que non quere dicir que todos/as os/as que as realicen, alcancen ese 10%. 3. Requírese un certo esforzo por parte dos/as alumnos/as, a hora da procura bibliográfica necesaria para a realización dos traballos. 4. É imprescindible para superar a materia, ter aprobada as dúas partes (para todos os alumnos) é dicir, un mínimo dun 3 no exame e un mínimo dun 2, na parte de seminarios. 5. Os/as alumnos/as que non superen a materia na primeira convocatoria, se aproban algunha das dúas partes, gardaráselle esa nota para o curso seguinte.

MODALIDADE NON PRESENCIAL DOS SEMINARIOS DA MATERIA: Os/as alumnos/as que non se acollan o sistema de avaliación continua (asistencia, participación...), terán que realizar ademais do exame final, outra proba na que se valorará o traballo feito nos seminarios. Elaboración e presentación en inglés dun traballo sobre un tema relacionado coa enfermaría. Exercicios de escoita sobre temas vistos nos seminarios. Expresión oral sobre temas vistos nos seminarios. Exercicio de vocabulario. Esta modalidade será obrigatoria (ademais dos que a soliciten ao inicio do curso) para o alumnado que non cumpra co 90% da asistencia aos seminarios esixida.

Convocatoria fin de carreira: o sistema de avaliación para esta convocatoria, é igual que o indicado para o resto das convocatorias. Convocatoria segunda edición: o sistema de avaliación para esta convocatoria, é igual que o indicado para o resto das convocatorias.

DATAS DAS PROBAS DE AVALIACIÓN: As datas dos exames, das respectivas convocatorias, serán as que constan no calendario oficial académico e que estarán publicadas na páxina web da Escola, así como no taboleiro de anuncios para o alumnado no centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Virginia Allum and Patricia McGarr, **Cambridge English for Nursing (pre-intermediate)**, 1ª, Cambridge, 2010
www.wordreference.com,

Bibliografía Complementaria

Ruth Citores and Marco Pellegrinelly, **Healthy English**, 1ª, Elsevier Masson, 2009

Jean Rownan, **New English Grammar for Bachillerato**, 1ª, Burlington Books, 2005

Mosby (autor principal), **Diccionario Mosby Pocket de Medicina, Enfermería y Ciencias de la Salud**, 6ª, Elsevier-Mosby, 2010

<http://www.medicinenet.com>,
www.modernmedicine.com,
www.nursingtimes.net,

Recomendacións

Outros comentarios

1. Recoméndase ter unha base de inglés para poder superar a materia sen dificultade. Hai construcións gramaticais e vocabulario que se teñen que ter adquirido previamente.
 2. Recoméndase seguir estudando inglés despois de ter superada a materia, xa que moita da bibliografía que van ter que consultar para a realización do traballo fin de grao aparece en inglés.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Introdución á enfermaría clínica				
Materia	Introdución á enfermaría clínica			
Código	O51G140V01201			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros			
Profesorado	Cerradelo Lama, Jaime Fernández Varela, María Milagros			
Correo-e	mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	O propósito desta materia é capacitar ao alumnado para identificar as alteracións da saúde das persoas, así coma no coñecemento de procedementos enfermeiros.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
CE2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información

CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Saber as principais causas do enfermarse humano (etiología) e os mecanismos polos que estes actúan de forma nociva (patoxenia)	CB1	CE9	CT1	
	CB2	CE13	CT2	
	CB3	CE28	CT4	
	CB4	CE29	CT9	
Ser capaz de identificar os principais síntomas que se asocian á enfermidade e os signos que se detectan ao realizar a exploración física do paciente (semioloxía)	CB2	CG1	CE9	CT1
	CB3	CG3	CE13	CT2
	CB5	CG6	CE28	CT9
		CG17	CE29	
Ser capaz de aplicar as principais técnicas diagnósticas e as normas de actuación de enfermaría en cada unha delas	CB2	CG2	CE2	CT1
	CB4	CG6	CE13	CT4
	CB5	CG9	CE18	CT5
		CG14	CE28	CT6
		CG15	CE29	CT7
		CG16		CT8
		CG17		
		CG18		
Ser capaz de utilizar adecuadamente os produtos sanitarios	CB4	CG12	CE2	CT3
				CT7
				CT10
				CT11
Ser capaz de identificar as enfermidades producidas por axentes físicos	CB5		CE9	CT1
			CE28	CT7
			CE29	

Contidos

Tema	
Introdución á fisiopatoloxía.	-Valoración de signos e síntomas de enfermidade: -Monitorización dos signos vitais -Dor -Monitorización respiratoria: disnea, tose, cianose ... -Hemorraxias -Manexo da náusea, manexo do vómito. -Diarrea, estreñimento e malabsorción -Ictericia -Anomalías na función renal, anomalías no volume de oríños, hematuria, piuria -Hipoglicemia e hiperglicemia, cetoacidose e estado hiperosmolar -Tratamento da febre, hipertermia e hipotermia -Alteración da consciencia. Síncope, avaliación, monitorización -Fracturas (tipos) e traumatismos (craneal, de medula espinal e pescozo, torácico, abdominal e facial) -Radioloxía: técnicas e métodos complementarios de diagnose: Funcionamiento dun servizo de Radioloxía. Os raios X. Propiedades. Tipos de radiacións Técnicas que utilizan radiacións ionizantes: Radioloxía convencional. TAC Técnicas que non utilizan radiacións ionizantes: Ecografía. ECO Doppler, Resonancia magnética Atención de Enfermería, procedementos relacionados e información ao paciente en: contrastes. reaccións adversas Preparación do paciente para as distintas exploracións radiolóxicas: dixestivas, urinarias, mama, músculo-esquelético, etc ... Normas xerais en radioloxía intervencionista: angiografías, nefrostomía percutánea Contraste e protección radiolóxica.

Procedementos de enfermaría nas manifestacións patolóxicas. (Uso e indicacións de produtos sanitarios).	Coidados enfermeiros, incorporando linguaxe e metodoloxía enfermeira (NNN) - Coidados de enfermaría ao ingreso: Documentación (valoración, rexistros: gráficas, escalas, ...) - Obtención, manipulación e transporte de mostras: sangue (Flebotomía: arterial, venosa) e Mostra de sangue capilar), feces , esputos, PAAF e biopsias - Sondaxe vesical, sondaxe gastrointestinal e coidados - Punción intravenosa. Coidados - Administración de medicación: diferentes vías (tópica, inhalatoria, rectal, oral e parenteral). Mantoux. - Vendaxes: xeneralidades, material, tipos, funcións, complicacións, coidados - Axuda na exploración: Preparación probas diagnósticas e/ou terapéuticas (Punción lumbar, paracentese, artrocentese, pericardiocentese e toracocentese). - Termoterapia: Aplicación de calor ou frío ... - Transporte: dentro da instalación e Transporte: entre instalacións. - Axuda co autocuidado e coidados paciente encamado: Baño, Cambio de posición,... - Coidados post-mortem.
Soporte vital Básico e avanzado.	- A asistencia prehospitalaria urxente. Ambulancias paramédicas, transporte aéreo e preparación do paciente. Respiradores de transporte. Material de monitorización e transporte. - Urxencias. Definición. Triaxe, clasificación e procedementos. - Interpretación ECG. Arritmias cardíacas de atención urxente. Monitorización. - Primeiros auxilios. RCP. - Afogamento. - Lesións por electricidade. - Inxestión de cáusticos. - Inhalación de gases tóxicos. - Queimaduras. - Conxelacións.
Seminarios	□ Extracción de mostras sanguíneas. Procedementos e diferentes técnicas. Conservación e tratamento da mostra. □ Gases sanguíneos: técnicas e tipos de gases sanguíneos. Conservación e tratamento das mostras. □ Implantación, mantemento e control de catéteres venosos periféricos e centrais. □ Administración de medicación por diferentes vías parenterais. Cálculo da dose. Dilucións. □ Implantación, mantemento e control do catéter vesical, nasogástrico e rectal. □ Principios de reanimación cardiopulmonar (adulto e infantil). Instrucións e simulacros.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	16	40	56
Eventos científicos	2	0	2
Actividades introdutorias	1	0	1
Presentación	1	3	4
Lección maxistral	26	0	26
Exame de preguntas obxectivas	4	57	61

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Seminario/obradoiro: Actividades teórico-prácticas enfocadas ao traballo sobre procedementos específicos, que permiten complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Eventos científicos	Conferencias, congresos, xornadas, mesas redondas, debates... realizados por relatores/as de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Levarase a cabo de maneira grupal.
--------------	--

Lección maxistral

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre procedementos enfermeiros, nos que o alumnado adquirirá habilidades prácticas baseadas na evidencia
-----------	---

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Seminario	Asistencia obrigatoria ao 90% das horas de seminarios e participación nas diferentes actividades que se realicen.	40	CG1	CE2	CT1	
			CG2	CE13	CT2	
			CG3	CE29	CT4	
	Valoraranse os coñecementos e as habilidades prácticas dos distintos procedementos enfermeiros traballados nos distintos seminarios, así como as habilidades de organización e planificación previa dunha simulación práctica.		CG17		CT6	
			CG18		CT7	
	Realizarase a valoración mediante unha proba teórico-práctica no aula de simulación. Tamén se avaliará o manexo da linguaxe NANDA/NOC/NIC.				CT10	
	Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10.				CT11	
	Datas de avaliación: páx web					
Exame de preguntas obxectivas	Proba para avaliación das competencias adquiridas.	60	CB1	CG1	CE2	CT3
	Exame tipo test con 3-4 alternativas de resposta, donde so unha delas será correcta.		CB2	CG2	CE9	CT5
	Será necesario obter un mínimo do 60% de respostas correctas para aprobar (60% de acertos = 5 puntos).		CB3	CG3	CE13	CT8
	Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10.		CB4	CG6	CE18	CT9
			CB5	CG9	CE28	
	Imprescindible superar cada parte de avaliación da materia para poder facer media.		CG12	CE29		
			CG14			
			CG15			
			CG16			
	Data de avaliación: páx web					

Outros comentarios sobre a Avaliación

Enlace datas de avaliación: <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/gl-es/profesorado/exames-grao>

Avaliación para a modalidades SEMINARIOS "NON Presencial"

A esta modalidade poderán acollerse aquelas/os alumnas/os que por causas xustificadas non lles sexa posible asistir con regularidade (mais do 90%) aos seminarios, para o que deberán ao inicio da materia comunicarlle ao profesorado por escrito, que non van asistir aos seminarios e a causa debidamente xustificada que o impida. Tamén aquelas/os alumnas/os que por diferentes causas, sempre xustificadas, aínda asistindo a algun seminario, non alcancen a asistencia do 90%. En ambos casos pasarán á modalidade non presencial.

Criterios de avaliación

1. Proba teórico-práctica na aula de simulación de todos os procedementos dados no aula durante o curso. Tamén se avaliará o manexo da linguaxe NANDA/NOC/NIC (30%). Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10.

2. Proba teórica sobre os procedementos realizados nos seminarios (10%). Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10.

Para superar a totalidade da materia será indispensable ter superada cada unha das partes. O suspenso dalgunha parte, suporá a non superación da materia.

2ª Edición ordinaria.

Os criterios para esta avaliación serán os mesmos que na 1ª edición ordinaria.

O alumnado examinarase da parte que non supere na 1ª edición, o tipo de proba será o mesmo.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA.

CRITERIO DE AVALIACIÓN:

1. Exame tipo test con 3-4 alternativas de resposta, donde so unha delas será correcta. Será necesario obter un mínimo do 60% de respostas correctas para aprobar (60% de acertos = 5 puntos). Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10. Esta proba ten unha cualificación sobre o total da materia do 60%.

2. Proba práctica na aula de simulación. Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10. Esta proba ten unha cualificación sobre o total da materia do 40%.

Imprescindible superar cada parte de avaliación da materia para poder facer media.

Outros comentarios

- As datas oficiais de exame marcadas para esta materia, nas dúas edicións correspondentes, poderán consultarse na páxina web da Escola , así como no taboleiro de anuncios do centro.
- Utilizaráse a plataforma Moodle da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente, co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc) para o que será necesario, que ao inicio do cuadrimestre, o alumnado revise individualmente, si está correctamente dado de alta na plataforma, para así poder utilizar este servizo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Gloria Bulechek Howard Butcher Joanne M. Dochterman Cheryl Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, Elsevier ESPAÑA, 2019

Meridean Maas; Marion Johnson; S. Moorhead, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC)**, 6ª, Elsevier ESPAÑA, 2019

NANDA International & T. Heather Herdman & Shigemi Kamitsuru, **Nursing Diagnoses 2021-2023**, 12ª, Elsevier, 2021

NNNConsult, Elsevier España,

Javier Morillo Rodríguez and David Fernández Ayuso, **Enfermería clínica II . Cuidados críticos y especialidades médico-quirúrgicas**, 1ª, Elsevier España, 2016

Perry, A.G; Potter, P, **Guía Mosby de Técnicas y Procedimientos Básicos**, 8ª, Elsevier España, 2016

Index de enfermería (digital),

Enfermería global (global),

Enfermería Clínica,

By Sarah Renton, Claire McGuinness and Evelyn Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

Portal Sanitario Fistera (Atención Primaria en la Red) <http://www.fisterra.com/index.asp>,

<http://www.isciii.es/investen>,

Nursing,

Metas de Enfermería,

<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,

<https://femora.sergas.es/>,

<http://www.index-f.com/eticuidado/revista.php>,

Fistera. Pulsioximetría, <https://www.fisterra.com/ayuda-en-consulta/tecnicas-atencion-primaria/pulsioximetria/>,

Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, **Seguridad del paciente. Proyecto Bacteriemia Zero**, 2015

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Ética e lexislación				
Materia	Ética e lexislación			
Código	O51G140V01202			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Fariñas Valiña, Natalia			
Profesorado	Fariñas Valiña, Natalia			
Correo-e	nfarval@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	A profesión de enfermería afecta directa e intimamente ao ser humano, por iso corre o risco de lesionar posibles dereitos fundamentais, como a intimidade, a honra, e a liberdade. - O alumnado será capaz de identificar e comprender os preceptos éticos-deontolóxicos, lexislativos e administrativos que regulan a profesión de enfermería. - Será capaz de aplicar a situacións concretas os principios éticos e preceptos lexislativos que regulan o exercicio profesional da enfermería e ser competente en exercelos. - Coñecerá os dereitos e deberes dos pacientes, con especial atención á información, segredo profesional, e o obrigado respecto ao principio de autonomía. - Comprenderá o papel da enfermería dentro das profesións sanitarias e como deberá ser a súa actuación profesional, desde o punto de vista legal e ético con outros profesionais sanitarios e outros membros do equipo.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
CG13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.

CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermaría.
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
CE52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Aplicar os principios da Bioética e os valores éticos	CB1	CG4	CE11	CT1
	CB2	CG8	CE12	CT2
	CB3	CG10	CE48	CT3
	CB4	CG12	CE49	CT4
	CB5	CG13	CE50	CT5
		CG15	CE52	CT6
		CG18		CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11
Ser capaz de realizar unha análise ética e de deseñar e resolver casos	CB2	CG1	CE48	CT1
	CB3	CG4	CE49	CT2
	CB4	CG7		CT3
	CB5	CG8		CT4
		CG10		CT5
		CG11		CT6
		CG12		CT7
		CG13		CT8
		CG18		CT9
				CT10
				CT11

Contidos

Tema	
1. DISTINCIÓN ENTRE OS CONCEPTOS: ÉTICA, DEONTOLOXÍA E DEREITO.	Distinción entre os conceptos: ética, deontoloxía e dereito. Declaracións Universais de dereitos: Declaración Universal de Dereitos Humanos, Convenio Oviedo, Declaración de Helsinqui. Ética do coidado. Os Comités de ética. A norma xurídica. A actividade xurídica da persoa.
2. Os CÓDIGOS DEONTOLÓXICOS.	Código deontolóxico da enfermaría española Código deontolóxico do Consello internacional de enfermeiras
3. A REGULACIÓN XURÍDICA E DEONTOLÓXICA DOS DEREITOS DOS PACIENTES.	O dereito á protección da saúde. Dereitos e Deberes dos usuarios/paciente: Lei Xeral de Sanidade. A regulación xurídica e deontolóxica dos dereitos dos pacientes. Lei 41/2002, de 14 de novembro, básica reguladora da autonomía do paciente e de dereitos e obrigacións en materia de información e documentación clínica. O dereito á información sanitaria. Consentimento informado. A intimidade do paciente.

4. NORMATIVA XURÍDICA E ÉTICA EN RELACIÓN CO SEGREDO PROFESIONAL.	Normativa xurídica e ética en relación co segredo profesional.
5. COÑECEMENTO DO MARCO LEGAL E ADMINISTRATIVO VIXENTE PARA DESENVOLVER AS FUNCIÓNS PROPIAS DO PERSOAL DE ENFERMARÍA.	Coñecemento do marco legal e administrativo vixente para desenvolver as funcións propias do profesional de enfermaría. A responsabilidade do profesional sanitario. Obxección de conciencia.
6. LEIS ESPECÍFICAS SANITARIAS.	Leis específicas sanitarias. Lei 44/2003, de 21 de novembro, de Ordenación das Profesións Sanitarias. Real Decreto 450/2005, de 22 de abril, sobre especialidades de enfermaría. Outras normas.
7. LEIS XERAIS QUE TEÑEN REPERCUSIÓN SOBRE A PROFESIÓN.	Leis xerais que teñen repercusión sobre a profesión.
8. PROBLEMAS RELACIONADOS CO INICIO E O FINAL DA VIDA (CONTIDO DE SEMINARIOS)	1. O paciente en situación terminal. A eutanasia, reflexións ético-xurídicas. 2. O aborto, reflexións ético-xurídicas 3. Implicacións ético-legais da píula postcoital. 4. A dispoñibilidade do propio corpo: cuestións ético-xurídicas á mantenta da maternidade subrogada. 5. Esterilidade de enfermos mentais, reflexións ético-xurídicas. 6. Problemas éticos en torno á SIDA. 7. Manipulación xenética, aspectos ético-xurídicos. 8. O transplante de órganos, aspectos ético-xurídicos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	16	22.5	38.5
Eventos científicos	2	0	2
Lección maxistral	27.5	15	42.5
Cartafol/dossier	1	2.5	3.5
Traballo	0.5	10	10.5
Exame de preguntas obxectivas	3	50	53

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas a o traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos de a materia. Pódense empregar como complemento de as clases teóricas.
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates ... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos de a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte de o docente de os contidos de a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Cartafol/dossier	Os temas de exposición en seminarios por parte do alumnado (Tema 8) terán que ser recollidos nun resumo/portafolio de elaboración individual e entrega inmediata á exposición na clase. Ao comezo do cuadrimestre daranse as indicacións oportunas para a súa elaboración. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. É preciso superar esta parte, para poder superar a materia. Esta avaliación suporá o 30% da puntuación total da materia.	30	CB1 CG4 CE48 CT1 CB2 CG7 CT2 CB3 CG18 CT3 CB4 CT7 CB5 CT8 CT9 CT10

Traballo	Todo o alumnado matriculado na asignatura presenta o resultado obtido na elaboración dun traballo sobre a temática da materia de seminarios (tema 8), segundo os criterios que se indiquen ao comezo do curso oportunamente. O sorteo/reparto de subtemas do tema 8, levarase a cabo a primeira semana de clases e posteriormente publicarase na plataforma de teledocencia. A exposición e defensa do mesmo, será na aula, nas datas previamente marcadas e publicadas no cronograma da plataforma de teledocencia. Avaliarase individualmente, a cada un dos participantes do grupo de traballo, segundo a rúbrica colgada na plataforma de teledocencia para ese efecto. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. É preciso superar esta parte, para poder superar a materia. (Máximo:10%)	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG7	CE11 CE12 CE50 CE52	CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Exame de preguntas obxectivas	O alumnado realizará un exame tipo test sobre o contido da materia, no que se inclúen preguntas con diferentes alternativas de resposta, sendo só unha a correcta. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación. Dita proba, farase na data marcada no calendario oficial académico. A cualificación para ser apto neste apartado, será de 5 ou máis puntos sobre 10. É preciso superar esta parte, para poder superar a materia. Esta avaliación suporá o 60% da puntuación total da materia.	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG4 CG7 CG8 CG11 CG12 CG13	CE48 CE49	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10

Outros comentarios sobre a Avaliación

MODALIDADE NON PRESENCIAL:

A esta modalidade poderase acoller o alumnado que por causas xustificadas non lles sexa posible asistir con regularidade (máis do 90%) aos seminarios, deben solicitalo por escrito á docente antes 28 de setembro. Tamén serán avaliados por esta modalidade o alumnado que inicialmente non o solicitase, pero teña unha asistencia inferior ao 90% unha vez finalizadas as clases.

Apartados de avaliación:

- **1º Proba test (máximo: 60%):** O alumnado realizará un exame tipo test sobre o contido da materia, no que se inclúen preguntas con diferentes alternativas de resposta, sendo só unha a correcta. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación. Dita proba, farase na data marcada no calendario oficial académico. A cualificación para ser apto neste apartado, será de 5 ou máis puntos sobre 10. É preciso superar esta parte, para poder superar a materia. Esta avaliación suporá o 60% da puntuación total da materia.
- **2º Traballo (máximo 10%):** O alumnado presenta o resultado obtido na elaboración dun traballo sobre a temática da materia de seminarios (tema 8), segundo os criterios que se indiquen ao comezo do curso oportunamente. O sorteo/reparto de subtemas do tema 8, levarase a cabo a primeira semana de clases e posteriormente publicarase na plataforma de teledocencia. É responsabilidade do alumnado non presencial participar nese reparto. A exposición e defensa do mesmo, será na aula, nas datas previamente marcadas e publicadas no cronograma da plataforma de teledocencia. Avaliarase individualmente, a cada un dos participantes do grupo de traballo, segundo a rúbrica colgada na plataforma de teledocencia para ese efecto. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. É preciso superar esta parte, para poder superar a materia. (Máximo:10%).
- **3º Proba test (máximo 30%):** o alumnado realizará un exame tipo test sobre os contidos desenvolvidos nos seminarios (tema 8), no que se inclúen preguntas con diferentes alternativas de resposta, sendo só unha a correcta. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación. Dita proba, farase na data marcada no calendario oficial académico. A cualificación

para ser apto neste apartado, será de 5 ou máis puntos sobre 10. É preciso superar esta parte, para poder superar a materia. Esta avaliación suporá o 30% da puntuación total da materia.

SEGUNDA EDICIÓN: O alumno examínase da parte que non supere na 1ª edición, as condicións e criterios serán os mesmos aos da primeira edición. Convocatoria de exames: as datas de exame serán as que figuren aprobadas e publicadas na web e taboleiros do Centro.

FIN DE CARREIRA: O alumnado poderá presentarse a esta convocatoria de fin de carreira (previa matrícula específica para esta convocatoria) na que prevalecerán os mesmos criterios indicados para a 1ª e 2ª edición ordinaria.

As probas de avaliación correspondentes, faranse na data indicada no calendario oficial académico para esta convocatoria de [fin de carreira].

Outros comentarios:

As datas oficiais para a realización das probas de avaliación desta materia, nas súas dúas edicións, serán as marcadas no calendario de exames aprobados no Centro. Ditas datas estarán dispoñibles para o alumnado tanto na páxina web da Escola coma no taboleiro de información para o alumnado no centro.

A data/instrucións de revisión das probas de avaliación nas súas diferentes convocatorias, serán comunicadas oportunamente por parte da profesora da materia, no momento da publicación da lista de cualificacións provisionais.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MUÑOZ CONDE, F.; **DERECHO PENAL PARTE ESPECIAL**, 21ª, TIRANT LO BLANCH, 2017

MEDINA CASTELLANO, C.D.; **ÉTICA Y LEGISLACIÓN**, 3ª, D.A.E., 2015

GARCÍA MENA J. M.; GÓMEZ SALGADO, J.; MEDINA ARAGÓN F. J.; **ÉTICA Y LEGISLACIÓN EN CUIDADOS**, 1ª, ENFO, 2010

BOLADERAS CUCURELLA, M.; **BIOÉTICA DEL CUIDAR: ¿QUE SIGNIFICA HUMANIZAR LA ASISTENCIA?**, 1ª, TECNOS, 2015

Junquera de Estéfani, R.; **Bioética y bioderecho Reflexiones jurídicas ante los retos bioéticos**, 1ª, COMARES, 2008

Hidalgo Cerezo, A.; **LOS PROFESIONALES DE ENFERMERÍA ANTE LA LEY**, 1ª, DÍAZ DE SANTOS, 2018

Bibliografía Complementaria

FEITO GRANDE, L.; **ÉTICA Y ENFERMERÍA**, 1ª, SAN PABLO, 2015

Aparicio Rodríguez, Luis Cayetano. González Morán, Luis. Torre Díaz, Francisco Javier de la. Junquer, **NORMAS BÁSICAS DE BIODERECHO**, 1ª, Dykinson, 2010

Cantero Martínez, J.; Palomar Olmeda, A.; **TRATADO DE DERECHO SANITARIO**, 1ª, ARANZADI, 2013

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría xeriátrica e cuidados paliativos/O51G140V01304

Enfermaría materno-infantil/O51G140V01302

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104

Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107

Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102

Enfermaría clínica I/O51G140V01204

Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201

Outros comentarios

- Recomendable subir foto á ficha de usuario na plataforma de teledocencia.
- Consultar a plataforma de teledocencia a través da cal se fornecerá información para o seguimento e desenvolvemento da materia
- Consultar como material de apoio e estudo os compendios normativos facilitados mediante a plataforma de teledocencia.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Farmacoloxía e dietética				
Materia	Farmacoloxía e dietética			
Código	051G140V01203			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	López Otero, M ^a José			
Profesorado	López Otero, M ^a José			
Correo-e	checheotero@gmail.com			
Web	http://http://euenfou.webs.uvigo.es/			
Descrición xeral	FARMACOLOXÍA E DIETÉTICA APLICADA Á CIENCIA DA ENFERMARÍA.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG17	Realizar coidados de enfermía baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CE3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sas e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable.
CE6	Identificar os nutrientes e os alimentos en que se atopan.
CE7	Identificar os problemas nutricionais máis habituais e seleccionar as recomendacións dietéticas adecuadas.
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de diferenciar os diferentes grupos de medicamentos, os principios activos, uso e indicacións, así como os fundamentos farmacodinámicos e farmacocinéticos implicados.	CB2 CB3 CB4 CB5 CG15 CG17 CE3 CE4 CT1 CT2 CT3

Ser capaz de avaliar os beneficios esperados e os riscos asociados á administración de medicamentos, tanto desde o punto de vista poboacional como do paciente individual.	CB2 CB3 CB4 CB5	CG15 CG17	CE3 CE4	CT1 CT2 CT3
Ser capaz de aplicar os principios que rexen o uso racional e eficiente da farmacoterapia.	CB2 CB3 CB4 CB5	CG15 CG17	CE3 CE4	CT1 CT2 CT3 CT4
Saber realizar pautas e indicacións saudables na poboación sa nas distintas etapas da vida, en función de idade e sexo.	CB1 CB2 CB3 CB4	CG9 CG10 CG11 CG15 CG17	CE5 CE6 CE7 CE8	CT3 CT7 CT9 CT11
Saber identificar as situacións de risco nutricional. Saber realizar intervencións nutricionais e establecer pautas e recomendacións na prevención ou tratamento da enfermidade.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG9 CG10 CG11 CG15 CG17	CE5 CE6 CE7 CE8	CT3 CT7 CT9 CT11

Contidos

Tema	
Conceptos de farmacoloxía e fármacos, principios e mecanismos xerais de acción dos fármacos.	Definición de termos farmacolóxicos. Procesos de obtención de fármacos.
Formas de dosificación. Estabilidade dos medicamentos.	Formas farmacéuticas.
Farmacocinética dos medicamentos.	Absorción, distribución, metabolismo, eliminación, implicacións clínicas.
Farmacodinamia dos medicamentos.	Concepto de receptor. Interacción fármaco-receptor
Fundamento da posoloxía e do réxime posolóxico.	Calculo de dose. Vías de administración.
Farmacoterapia en función dos problemas máis frecuentes.	Farmacoloxía cardiovascular. Farmacoloxía do aparello respiratorio. Farmacoloxía do SN autónomo e periférico. Farmacoloxía do SN Central. Farmacoloxía do aparello dixestivo. Medio interno. Hormonas, metabolismo e vitaminas. Farmacoloxía antiinfecciosa. Quimioterapia antineoplásica. Inmunomoduladores.
Efectos adversos dos medicamentos.	Farmacovigilancia.
Nutrición e dietética: Desenvolvemento histórico da nutrición e a dietética, o concepto de nutrientes e enerxía.	Alimentación, nutrición e dietética. Consumo alimentario recomendado.
Factores que determinan as necesidades enerxéticas, necesidades e recomendacións nutricionais.	Requirimentos e recomendacións nutricionais da poboación xeral.
Estudo dos alimentos como fonte de enerxía e nutrientes.	Nutrientes. Proteínas. Glúcidos. Lípidos. Vitaminas. Minerais.
Modificacións que sofren os alimentos cos procesados.	Dixestión, absorción e metabolismo.
Estudo da alimentación das persoas sas e nos distintos momentos do ciclo vital.	Recomendacións en poboación xeral. Recomendacións adulto san. Recomendacións no ancián. Xestación e lactación. Nutrición no deporte.
Estudo da valoración do estado nutricional dos individuos.	Valoración nutricional. Valoración da inxesta. Elaboración de dietas.
Dietoterapia en función das patoloxías máis frecuentes.	Dietas terapéuticas. Diabétes, dislipemia, osteoporose, HTA, Insuficiencia renal, cancer, inmunodeprimidos, litiasis vías urinarias, hiperuricemia, obesidade. Transtornos conduta alimentaria. Nutrición terapéutica.
SEMINARIOS	Fontes de información farmacolóxica. Guías. Revistas. Libros. Sistemas informatizados. Calculo de dose: dose en función do peso, superficie corporal. Preparación de solucións. Velocidade de perfusión. Coidados de enfermería na administración de medicamentos. Sistemas de dosaxe e administración de medicamentos. Administración subcutánea de fármacos. Diferentes dispositivos de administración. Valoración nutricional Casos clínicos nutrición enteral e parenteral

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	38	46
Lección maxistral	58	109	167
Exame de preguntas obxectivas	4	8	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia.

Avaliación		Cualificación	Competencias Avaliadas		
	Descrición				
Seminario	A avaliación dos seminarios contará con dous partes que suporán un 40% da nota da materia. Unha parte será avaliación continua ao longo do cuadrimestre que dura a materia e suporá un 20%. Nesta parte valorarase a actitude e participación na aula, así como a resolución dos problemas expostos polo profesor na aula, así como as diferentes probas que se poidan expor. O outro 20% da nota será examen un tipo test da materia impartida nos seminarios. Cada tres preguntas falladas descontarase unha resposta correcta. É imprescindible superar cada unha das partes para facer media, sendo necesario sacar 5 puntos sobre 10 na avaliación continua e 5 puntos sobre 10 no exame de seminarios para poder facer media. O suspenso dunha parte implica o suspenso na materia. É imprescindible a superación da proba de cálculo de dose. A asistencia aos seminarios é obrigatoria, cando menos no 90% do total das horas asignadas, no caso contrario a/o alumna/o, pasará a ser avaliado segundo os criterios establecidos para "a modalidade non presencial".	40	CB1	CG9	CT1
			CB2	CG10	CT2
			CB3	CG11	CT3
			CB4	CG15	CT4
			CB5	CG17	CT7
					CT9
					CT11
Exame de preguntas obxectivas	A avaliación da parte teórica realizarase con preguntas tipo test. Cada tres preguntas falladas descontarase unha resposta correcta. Para facer media coa nota de seminarios será imprescindible sacar 5 puntos sobre 10. O suspenso dunha parte implica o suspenso na materia.	60			CE3
					CE4
					CE5
					CE6
					CE7
					CE8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade non presencial de seminarios:

Si o alumno non pode asistir ao 90% das horas dos seminarios por causa suficientemente xustificada e documentada, o principio do cuadrimestre (nos primeiros 15 días) deberá comunicarllo ao coordinador da materia mediante a solicitude por escrito correspondente, do paso á "modalidade non presencial" (Data límite 30 de Setembro de 2022). No caso daqueles alumnos que por diferentes motivos, e sempre xustificados, aínda asistindo a algún seminario, non consigan a asistencia do 90% das horas dos seminarios, pasarán igualmente á modalidade non presencial.

A avaliación da modalidade non presencial consistirá na realización dunha proba tipo test en relación aos contidos dos seminarios. Dividirase en dúas partes, cálculo de dose e o resto da materia impartida nos seminarios. E preciso superar cada unha das partes sendo necesario sacar un 5 sobre 10 en cada unha delas. Cada tres preguntas falladas descontará unha

resposta correcta. A puntuación para ser apto nesta parte da materia será de 5 puntos sobre 10, e suporá un 40% da nota da materia. Será imprescindible superar esta parte para facer media coa nota da proba teórica. O suspenso dunha parte implica o suspenso na materia.

A avaliación da parte teórica realizarase con preguntas tipo test. Cada tres preguntas falladas descontarase unha resposta correcta. Para facer promedio coa nota de seminarios será imprescindible sacar 5 puntos sobre 10. O suspenso dunha parte implica o suspenso na materia. A avaliación da parte teórica suporá un 60% da nota.

2ª edición: O alumno que non superou a proba tipo test na primeira edición, deberá realizar de novo unha proba tipo test cos mesmos criterios de avaliación que os descritos para a primeira edición. Cada tres preguntas falladas descontarase unha resposta correcta. Para facer promedio coa nota de seminarios será imprescindible sacar 5 puntos sobre 10. O suspenso dunha parte implica o suspenso na materia. A avaliación da parte teórica suporá un 60% da nota.

Só gardarase a parte de seminarios até a segunda edición.

O alumno que non superou a avaliación continua ou a proba tipo test dos seminarios realizará unha proba escrita en relación aos contidos dos seminarios e suporá o 40% da nota. Dividirase en dúas partes, cálculo de dose e o resto da materia impartida nos seminarios. E preciso superar cada unha das partes sendo necesario sacar un 5 sobre 10 en cada unha delas. Cada tres preguntas falladas descontará unha resposta correcta. A puntuación para ser apto nesta parte da materia será de 5 puntos sobre 10, e suporá un 40% da nota da materia. Será imprescindible superar esta parte para facer media coa nota da proba teórica. O suspenso dunha parte implica o suspenso na materia.

Convocatoria de fin de carreira: Todo alumno que non teña superada a materia en anteriores convocatorias, poderá presentarse a esta convocatoria de fin de carreira. Nesta convocatoria o alumno deberá realizar a proba escrita tanto dos seminarios como da materia. Serán dous exames tipo test nos cales cada tres preguntas falladas descontarase unha resposta correcta. Deberá ter en cada un deles 5 puntos sobre 10 para facer media. Para o computo global, a nota de seminarios corresponderá o 40% da nota e a nota da parte teórica o 60% restante.

Outros comentarios: Será imprescindible, que cada alumno matriculado na materia, **sexa repetidor ou non**, entregue a ficha do alumno nos primeiros 15 días do curso ao coordinador da materia, para poder realizar a avaliación continua da mesma (Data límite 30 de Setembro de 2022) As datas oficiais de exame marcadas para esta materia nas edicións correspondentes, poderanse consultar na páxina web así como no taboleiro de anuncios do centro. Utilizarase a plataforma Moovi, da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente, co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc) para o cal será necesario, que ao comezo do cuadrimestre, o alumnado revise individualmente, se está correctamente dado de alta na plataforma, para así poder utilizar este servizo. Para as tutorías será recomendable enviar previamente un correo electrónico á profesora responsable co tema a tratar.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

RANG H.P, **FARMACOLOGIA**, 8, ELSEVIER, 2015

PILAR CERVERA, **ALIMENTACIÓN Y DIETOTERAPIA**, 4, MCGRAW HILL INTERAMERICANA, 2004

DANIEL A LUIS ROMÁN, **DIETOTERAPIA, NUTRICIÓN CLÍNICA Y METABOLISMO**, 1, DIAZ DE SANTOS, 2010

Bibliografía Complementaria

FLOREZ, **FARMACOLOGÍA HUMANA**, 6, ELSEVIER MASSON, 2014

ALPERS, STENSON, **NUTRICIÓN**, 4, MARBÁN, 2003

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Enfermaría materno-infantil/O51G140V01302

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica I/O51G140V01204

Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/O51G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica I				
Materia	Enfermería clínica I			
Código	O51G140V01204			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Ramos Asensio, Eduardo Miguel			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Raquel Ramos Asensio, Eduardo Miguel			
Correo-e	eduardo.ramos.asensio@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Enfermería Clínica I pertence ao módulo das Ciencias da Enfermería. Nesta materia abordarase, desde o punto de vista enfermeiro, as alteracións da saúde nas diferentes situacións e relacionaranse ditas alteracións coa identificación das necesidades da saúde dos individuos. Para facer esta correlación, utilizarase o método científico para a resolución de problemas (necesidades non cubertas) derivados de ditas alteracións: o proceso de enfermmería. Adquiriránse as habilidades para o desenvolvemento dos procedementos necesarios, para dar resposta as necesidades dos individuos nestas e outras alteracións da saúde, dun xeito práctico. Non deixa de ser a aplicación do proceso de enfermmería desde unha perspectiva e enfoque clínico.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermmería, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de comprender os problemas que desencadean as enfermidades no ámbito da patoloxía cirúrxica e médica	CB1 CB2 CB4	CG8 CG9	CE28 CE29 CE30	CT1 CT2 CT3 CT4
Ser capaz de diferenciar os mecanismos e/ou problemas derivados das patoloxías máis comúns dos diferentes aparellos e sistemas do organismo humano, o seu tratamento médico e cirúrxico	CB3	CG7 CG8 CG9	CE28 CE29 CE30 CE31 CE32	CT6 CT7 CT8 CT10
Ser capaz de planificar procedementos e intervencións precisas, para proporcionar unha axeitada atención de enfermaría os individuos con problemas médicos e cirúrxicos	CB4 CB5	CG7 CG8	CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33	CT1 CT2 CT3 CT4 CT11
Ser capaz de identificar e valorar as necesidades e/ou problemas ocasionados polas enfermidades establecendo prioridades, planificando coidados e participando na avaliación do plan de coidados	CB1	CG7 CG8 CG9	CE28 CE29 CE30 CE33	CT2 CT4 CT5 CT7 CT8 CT9

Contidos	
Tema	
MÓDULO I Introdución a enfermaría médico-cirúrxica	-Aplicación do proceso de enfermería en relación coas alteracións da saúde -Introdución a organización hospitalaria, persoal asistencial, historia clínica - Protocolo de acollida ao paciente na unidade de hospitalización Seminario: ☐ Organización hospitalaria. ☐ Persoal asistencial: sanitario e non-sanitario. ☐ Protocolo de acollida ao doente hospitalizado. ☐ Expediente clínico/HC. ☐ Xornada laboral do persoal de enfermería.
MÓDULO II Atención de enfermaría no perioperatorio	-Preoperatorio -Intraoperatorio. Área cirúrxica -Postoperatorio Seminario: ☐ Técnicas e procedementos necesarios no pre, intra e posoperatorio.
MÓDULO III Atención de enfermaría ao doente con desequilibrio hidroelectrolítico, ácido-base.	-Déficit de líquidos e electrolitos -Desequilibrio ácido-base -Cálculo do balance hídrico Seminario: ☐ Cálculo e valoración das entradas e perdas do doente hospitalizado.
MÓDULO IV O doente con alteracións tegumentarias	-Coidados de feridas -Prevención das úlceras por presión -Coidados nas queimaduras -Outras alteracións da pel Seminario: ☐ Coidados, técnicas e procedementos necesarios para a curación das feridas. Medidas de prevención da infección. ☐ Coidados, técnicas e procedementos necesarios no doente queimado. ☐ Coidados, técnicas e procedementos necesarios na prevención das UPP.

MÓDULO V

O doente con problemas de intercambio gaseoso

- Alteracións respiratorias
- Osíxenoterapia
- Aspirado e recollida de secrecións bronquiais
- Probos funcionais e diagnósticos do aparello respiratorio
- Técnicas de fisioterapia respiratoria
- Terapia inhalatoria

Seminario:

- ☐ Administración de osíxenoterapia.
- ☐ Aspiración de secrecións.
- ☐ Obtención dunha mostra de esputo.
- ☐ Espirometría.
- ☐ Drenaxe pleural.
- ☐ Técnicas de fisioterapia respiratoria.
- ☐ Administración de fármacos por vía inhalatoria.

MÓDULO VI

O doente con problemas nas funcións hematolóxicas

- Alteracións hematolóxicas
- Medidas de illamento
- Hemotransfusión e hemodóazón

Seminario:

- ☐ Medidas de illamento.
- ☐ Protocolo de actuación no caso de doazón de sangue.
- ☐ Protocolo de actuación no caso de doazón de medula ósea.

MÓDULO VII

O doente con problemas nas funcións: cardiovascular e circulatoria

- Alteracións cardíacas
- Alteracións circulatorias
- Coidados de enfermería ao paciente cardíopata
- Probos diagnósticos e funcionais do aparello cardio-circulatorio
- Medidas preventivas

Seminario:

- ☐ Implante do MCP, valoración no ECG e coidados ao doente portador.
- ☐ Coidados ao doente con tratamento ACO.
- ☐ Administración da NTG.
- ☐ Coidados, medidas e control na IVC: terapia compresiva.
- ☐ Medidas preventivas, educación sanitaria ao doente cardíopata.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	45	58	103
Seminario	28	50	78
Exame de preguntas obxectivas	2	30	32
Práctica de laboratorio	3	9	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Seminario	A avaliación da parte de seminarios da materia, contará con dous apartados, o que no global correspóndese co 40% da puntuación total da materia. 1º, avaliación continuada. Ésta farase ao longo do cuadrimestre no que se imparte a materia, mediante a observación das habilidades e destrezas mostradas polo alumnado na realización das técnicas, explicación dos procedementos que se indiquen, así coma a súa participación nos temas expostos nos seminarios. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Esta avaliación correspóndese co 20% da puntuación total da materia. 2º, exame de preguntas obxectivas (tipo test). En relación a materia impartida nos seminarios, farase unha proba de preguntas tipo test, con varias opcións de resposta, sendo só unha delas válida, A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E, acertos - erros). As preguntas en branco non restan puntuación. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico. Esta avaliación correspóndese co 20% da puntuación total da materia. Será preciso superar estas dúas probas de avaliación, para poder superar esta parte de seminarios da materia; e poder así tamén superar a materia. A asistencia aos seminarios é obrigatoria, mínimo o 90% do total das horas asignadas, no caso contrario a/o alumna/o, pasará a ser avaliada/o segundo os criterios establecidos na "modalidade non presencial dos seminarios".	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG7 CG8	CE31 CE32 CE33	CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Exame de preguntas obxectivas	Neste apartado avaliarase o contido teórico mediante a realización dunha proba obxectiva con preguntas tipo test, con 3 alternativas de resposta, sendo só unha delas certa. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E, acertos - erros). As preguntas en branco non restan puntuación. A puntuación mínima para ser apto neste apartado será de 5.0 sobre 10. Dita proba farase na aula e data marcada no calendario oficial académico. Esta avaliación correspóndese co 60% da puntuación total da materia. Será preciso superar esta parte da teoría, para poder superar a materia.	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG8 CG9	CE28 CE29 CE30 CE32 CE33	CT3 CT4 CT7 CT10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade non presencial dos seminarios.

A esta modalidade, poderase acoller o alumnado que con causa debidamente xustificada, non lle sexa posible asistir ao 90% do total de horas asignadas para os seminarios, para o cal deberá ao inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia (na 1ª semana) comunicar a profesora responsable da mesma, mediante solicitude por escrito, do paso a "modalidade non presencial dos seminarios", indicando cal é a causa que debidamente xustificada, impide a súa asistencia aos mesmos.

No caso daquel alumnado que por diferentes motivos, aínda asistindo a algún seminario, non chegue a acadar a asistencia establecida do 90%, pasará igualmente a esta "modalidade non presencial dos seminarios".

A avaliación da modalidade non presencial dos seminarios.

1º. A/o alumna/o, deberá facer un exame práctico na aula, en relación aos contidos impartidos nos seminarios da materia. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico. Esta avaliación correspóndese co 20% da puntuación total da materia.

2º. A/o alumna/o, deberá facer o exame de preguntas obxectivas, en relación aos contidos impartidos nos seminarios da materia. Será unha proba de preguntas tipo test, con 3 opcións de resposta, sendo só unha delas válida. A fórmula que se

utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E, acertos - erros). A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico. Esta avaliación correspóndese co 20% da puntuación total da materia.

É preciso ter superado estas dúas probas de avaliación (exame práctico e exame tipo test), para poder superar esta parte de seminarios da materia.

3º. De igual xeito a/o alumna/o nesta modalidade, deberá facer o exame de preguntas obxectivas correspondente a parte teórica da materia, o cal terá os mesmos criterios establecidos na modalidade presencial. Esta avaliación correspóndese co 60% da puntuación total da materia.

Nesta modalidade, ao igual do que na modalidade presencial, será preciso superar tanto a parte de seminarios (proba práctica e proba tipo test) coma a parte teórica (exame de preguntas obxectivas tipo test) para poder superar a materia.

2ª edición ordinaria.

A esta convocatoria deberá presentarse o alumnado que non teña superada algunha/s das partes correspondentes desta materia.

.- No caso de que a/o alumna/o non teña superada a avaliación continuada (modo presencial) ou a proba práctica (modo non presencial), terá que facer un exame práctico en relación aos contidos impartidos nos seminarios da materia. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico, para a 2ª edición ordinaria. Esta avaliación correspóndese co 20% da puntuación total da materia.

.- No caso de que a/o alumna/o non teña superado o exame de preguntas obxectivas correspondente a parte de seminarios da materia, terá que facer esta proba de preguntas tipo test, con 3 opcións de resposta, sendo só unha destas certa. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E, acertos - erros). A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico, para a 2ª edición ordinaria. Esta avaliación correspóndese co 20% da puntuación total da materia.

Será preciso superar estas dúas probas de avaliación (exame práctico e exame tipo test), para poder superar esta parte de seminarios da materia. Esta avaliación correspóndese no total, co 40% da puntuación total da materia.

.- No caso de que a/o alumna/o non teña superada a parte da teoría, deberá facer un exame de preguntas obxectivas tipo test, con 3 opcións de resposta, sendo só unha delas certa. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E, acertos - erros). A puntuación mínima para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico, para a 2ª edición ordinaria. Esta avaliación correspóndese co 60% da puntuación total da materia.

Para superar a materia nesta 2ª edición ordinaria, será preciso superar tanto a parte de seminarios (proba práctica e proba tipo test) coma a parte teórica (exame de preguntas obxectivas tipo test).

Convocatoria de Fin de carreira.

O alumnado poderá presentarse a esta convocatoria de fin de carreira (**previa matrícula específica para esta convocatoria**) na que prevalecerán os mesmos criterios de realización e de avaliación indicados para a 1ª e a 2ª edición ordinaria. As probas de avaliación correspondentes, faranse na data indicada no calendario oficial académico para esta convocatoria de [fin de carreira].

Outros comentarios.

- As datas oficiais para a realización das probas de avaliación desta materia, en todas as edicións, serán as marcadas no calendario oficial académico da UVigo. Ditas datas estarán dispoñibles para o alumnado tanto na páxina web da Escola <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/gl-es/profesorado/exames-grao> así coma no taboleiro de información para o alumnado no centro.
- A data de revisión das probas de avaliación nas súas diferentes convocatorias, serán comunicadas oportunamente por parte do profesorado da materia, no momento da publicación da lista de cualificacións provisionais.

Bibliografía Básica

LeMone, P. Burke, K., **Enfermería médico-quirúrgica. Vol. I, II, 4ª ed.**, Pearson, 2009

Píriz, R. De la Fuente, M., **Enfermería médico-quirúrgica. Enfermería S 21 Vol. I, II, III, 1ª ed.**, DAE, 2013

Swearingen, P.L., **Manual de enfermería médico-quirúrgica. Intervenciones enfermeras y tratamientos interdisciplinarios.**, 6ª ed., Elsevier, 2008

N.A.N.D.A Internacional Edited by T. Heather Herdman and Shigemi Kamitsuru., **Diagnósticos enfermeros definiciones y clasificación 2015-2017**, 1ª ed., Elsevier, 2017

MOORHEAD S., JOHNSON M., MAAS M.L, SWANSON E., **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC): Medición de Resultados en Salud**, 5ª ed., Elsevier, 2013

BULECHEK G.M., BUTCHER H. K, DOCHTERMAN J. M. WAGNER C., **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 6ª ed., Elsevier, 2013

<http://www.nnnconsult.com>,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Enfermería comunitaria II/O51G140V01206

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Ética e lexislación/O51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/O51G140V01103

Enfermería comunitaria I/O51G140V01104

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107

Outros comentarios

.- Utilizarase a plataforma Moovi, da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente, co alumnado (documentación, anuncios, cualificacións, etc) para o cal será necesario, que ao inicio do cuadrimestre, o alumnado revise individualmente, se está correctamente dado de alta en dita plataforma.

.- O alumnado deberá entregar ao profesorado, na 1ª semana do inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia, a ficha correspondente cumprimentada.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica II				
Materia	Enfermería clínica II			
Código	051G140V01205			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Fernández Conde, Ana Fariñas Valiña, Natalia García García, Manuel			
Profesorado	Fernández Conde, Ana García García, Manuel			
Correo-e	malofe@yahoo.es mgarcigarci@gmail.com nfarval@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Enfermería Clínica II: abordaxe desde unha perspectiva enfermeira das alteracións de saúde en diferentes situacións, capacitando aos alumnos futuros enfermeiros no manexo do proceso de enfermaría.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Ser capaz de diferenciar os mecanismos e/ou problemas derivados das patoloxías máis comúns dos diferentes aparellos e sistemas do organismo humano, o seu tratamento médico e cirúrxico.	CB1	CG7	CE28	CT1
	CB2	CG8	CE29	CT2
	CB3		CE30	CT3
	CB4		CE31	CT4
	CB5		CE32	CT5
			CE33	CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11
Ser capaz de planificar procedementos e intervencións precisas para proporcionar unha adecuada atención de enfermaría aos individuos con problemas médicos e cirúrxicos.	CB1	CG7	CE28	CT1
	CB2	CG8	CE29	CT2
	CB3		CE30	CT3
	CB4		CE31	CT4
	CB5		CE32	CT5
			CE33	CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11
Ser capaz de deseñar coidados nas principais enfermidades relacionadas co aparello dixestivo, locomotor, órganos dos sentidos, sistema nervioso e inmunitario.	CB1	CG7	CE28	CT1
	CB2	CG8	CE29	CT2
	CB3		CE30	CT3
	CB4		CE32	CT4
	CB5			CT7
				CT10
Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfermidades sistémicas.	CB1	CG7	CE28	CT1
	CB2	CG8	CE29	CT2
	CB3		CE30	CT3
	CB4		CE31	CT4
	CB5		CE32	CT7
			CE33	CT10
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas.	CB1	CG7	CE28	CT1
	CB2	CG8	CE29	CT2
	CB3		CE30	CT3
	CB4		CE31	CT4
	CB5		CE32	CT5
			CE33	CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11

Contidos

Tema

O/a paciente con trastornos inmunitarios	- Bioloxía dos linfocitos B e T - HLA e enfermidade - Mecanismo de posta en marcha da resposta inmunitaria - Reaccións inflamatorias de hipersensibilidade - Autoinmunidade - Inmunodeficiencias - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos inmunitarios
O/a paciente con problemas da función músculo-esquelética	- Fisiopatoloxía do sistema músculo-esquelético - Feridas. Asepsia e antisepsia. Bioloxía da reparación das feridas. Clasificación das feridas. Factores que inflúen na cicatrización das feridas. Tipos de cicatrización. Tratamento e coidados. Cicatrices patolóxicas - Traumatismos músculo-esqueléticos. Fraturas óseas. Esguinces e luxacións. Rotura de fibras musculares e tendóns - Valoración de enfermaría do paciente con alteracións articulares - Valoración de enfermaría dos problemas músculo-esqueléticos - Problemas principais do aparello locomotor. Enfermidades sistémicas de afectación articular. Enfermidades óseas. Enfermidades musculares

O/a paciente con disfunción neurolóxica	- Fisiopatoloxía do sistema neurolóxico - Valoración do paciente con alteracións neurolóxicas - Cefalea - Alteracións do nivel de conciencia - Valoración do paciente inconsciente - Convulsións - Accidente cerebro-vascular - Trastornos neuromusculares. Enfermidades desmielinizantes - Infeccións do SNC - Polineuropatías e mononeuropatías - Enfermidades dos nervios craniais - Tumores do sistema nervioso - Demencia - Coidados de enfermaría do paciente con problemas neurolóxicos - Coidados paliativos ao paciente crónico
O/a paciente con alteracións da visión	- Fisiopatoloxía do órgano da visión - Valoración do paciente con alteracións oftalmolóxicas - Problemas inflamatorios e infeccións oftalmolóxicas - Alteracións oftalmolóxicas que requiren cirurxía - Coidados de enfermaría nos problemas e cirurxía oftalmolóxica
O/a paciente con alteracións da audición	- Fisiopatoloxía de nariz, garganta e oído - Valoración e problemas xerais de pacientes con alteracións ORL - Coidados de enfermaría en pacientes con problemas e cirurxía ORL - Coidados de enfermaría nas urxencias ORL
O/a paciente con problemas dixestivos	- Fisiopatoloxía do aparello dixestivo - Valoración do paciente con problemas dixestivos. Valoración do paciente con dor abdominal. Peritonite. - Alteracións do esófago - Coidados de enfermaría ao paciente con trastornos esofáxicos - Alteracións gástricas - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos gástricos - Alteracións intestinais. Alteracións de colon, recto e ano - Coidados a pacientes con trastornos intestinais, colon, recto e ano - Alteracións do fígado e das vías biliares - Coidados a pacientes con trastornos hepatobiliares - Alteracións pancreáticas - Coidados a pacientes con trastornos pancreáticos - Coidados do paciente intervistos de cirurxía do aparello dixestivo. Infección postoperatoria. Shock hipovolémico e séptico. Tipos de cirurxía segundo risco de infección postoperatoria. Infeccións por anaerobios. Factores que predispoñen a infección hospitalaria - Tumores benignos e malignos do aparello dixestivo. Definición e tipos de metástase. Estadiaxe tumoral. Tratamento xeral e coidados do paciente con cancro
SEMINARIO 1: COIDADOS DE ENFERMARÍA A PACIENTES CON FERIDAS	- Presentación e recoñecemento dos apósitos incluídos no catálogo SERGAS para a realización de curas en ambiente húmido (CAH). (TEÓRICO/PRÁCTICO) - Utilización correcta dos apósitos de CAH. Asociacións correctas. Algoritmo de selección de apósito. (TEÓRICO) - Realización de casos prácticos de pacientes con distintos tipos de feridas (traumáticas, por presión, diabéticas, tumorais, cirúrxicas). Recoñecemento das mesmas e planificación de coidados e tratamento. (PRÁCTICO) - Indicacións, colocación e coidados da terapia de presión negativa. (PRÁCTICO)
SEMINARIO 2: COIDADOS DE ENFERMARÍA A PACIENTES CON ACCESOS VASCULARES	- Recoñecemento dos distintos tipos de catéteres de acceso venoso (periférico e central). (TEÓRICO) - Algoritmo de selección do catéter venoso máis adecuado para o tratamento do paciente. (TEÓRICO) - Manexo de MEDLINE. Prevención de complicacións. (PRÁCTICO) - Manexo de PICC. Prevención de complicacións. (PRÁCTICO) - Manexo de reservorio subcutáneo. Prevención de complicacións. (PRÁCTICO) - Bacteriemia zero. (TEÓRICO/PRÁCTICO)

SEMINARIO 3: CUIDADOS DE ENFERMARÍA A PACIENTES QUE SUFRIRON UN ACCIDENTE CEREBRO VASCULAR (PRÁCTICO)

- Recoñecemento dos primeiros síntomas.
- Manexo de pacientes con trastornos motores, sensitivos, de percepción, de comunicación
- Prevención de complicacións asociadas aos trastornos.
- Cuidados de enfermaría para a diminución das secuelas.
- Educación sanitaria a pacientes e cuidadores para un maior rendemento das posibilidades de recuperación.

SEMINARIO 4: CUIDADOS DE ENFERMARÍA A PACIENTES SOMETIDOS A ARTROPLASTIA DE CADEIRA (PRÁCTICO)

- Preparación prequirúrxica do paciente.
- Cuidados do postoperatorio inmediato.
- Prevención de complicacións inmediatas e tardías.
- Educación sanitaria a pacientes e cuidadores dos cuidados ao alta.

SEMINARIO 5: CUIDADOS DE ENFERMARÍA O PACIENTE TRAQUEOTOMIZADO (PRÁCTICO)

- Obxectivos dos cuidados da traqueotomía.
- Tipos de cánulas de traqueotomía. Criterios de elección.
- Cambio de cánula de traqueotomía con e sen balón.
- Aspiración de secrecións.
- Manexo de tapón mucoso.
- Prevención de complicacións inmediatas e tardías.

SEMINARIO 6: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA O PACIENTE EPILÉPTICO (PRÁCTICO)

- Recoñecemento da crise convulsiva.
- Actuación durante a crise no ámbito hospitalario e fóra dela.
- Actuación no período postictal.
- Recoñecemento do estado epiléptico. Actuación.
- Educación sanitaria para enfermos epilépticos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	35	65	100
Traballo tutelado	3	15	18
Seminario	8	14	22
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	6	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Sesións de clases expositivas. Clases teóricas de tipo participativo para favorecer a discusión e a comprensión do tema tratado. Farase lectura de documentos científicos de interese e/ou casos clínicos.
Traballo tutelado	Traballos individuais e en grupo relacionados co contido do módulo e que se exporán nas clases para favorecer a participación do alumnado e a resolución de problemas.
Seminario	Traballo con pequenos grupos de estudo e debate de temas específicos relacionados co contido do tema. Busca e selección de información relevante, a análise crítica do mesmo, exposición de ideas e traballo en equipo en relación ao obxecto de estudo. Estudo de casos, análises diagnósticos, aprendizaxe baseada en problemas.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Traballo tutelado	Traballos individuais e en grupo relacionados co contido do módulo, tutelados por un profesor da asignatura.
-------------------	--

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Traballos individuais ou en grupos de poucos alumnos de temas vinculados coa materia da asignatura, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso da aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Nota de corte 5 sobre 10. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes.	10	CB3 CB5 CE29 CE30 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7

Seminario	Avaliación continua da participación, habilidades e destrezas do alumnado nas prácticas realizadas nos seminarios. Asistencia obrigatoria polo menos ao 90% do total das horas. De non tela realizarase modalidade non presencial. Na modalidade non presencial a calificación calcularase facendo media entre a avaliación continua e a nota da proba de pregunta curta e/ou test, e/ou proba de pregunta longa. Se as preguntas son tipo test no exame indicárase se as respostas incorrectas restan e en qué porcentaxe. Nota de corte 5 sobre 10. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes. A data dos exames publicáranse na páxina web da escola en no taboleiro de anuncios.	30	CB1 CB2 CB3 CB4	CG7 CG8	CE30 CE31 CE32 CE33	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT11
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame de coñecemento mediante preguntas de resposta curta e/ou test Nota de corte 5 sobre 10. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes.	60	CB1		CE28 CE29 CE30	CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

A asistencia aos seminarios é de carácter obrigatorio, polo menos o 90% do total de horas. Para superar a totalidade da materia (teoría e seminarios) será indispensable ter superada cada unha das partes. O suspenso dalgunha parte suporá o suspenso da materia.

NOTA: Os exames de coñecementos abarcarán os contidos teóricos e contidos dos seminarios. Poderán ser tipo test e/ou pregunta curta. Globalmente corresponden ao 90% da nota final, en primeira convocatoria. O 10% restante corresponde a o traballo tutelado.

MODALIDADE NON PRESENCIAL Os estudantes que non lles sexa posible cursar unha avaliación continua por motivos suficientemente xustificadas e documentados, facilitaráselles a seguinte avaliación final: proba de coñecementos ou exame tipo test ou pregunta curta sobre os contidos de teoría (60%), pregunta tipo test e pregunta longa sobre os contidos dos seminarios (30%) e traballo tutelado(10%).

SEGUNDA CONVOCATORIA E SEGUINTEs: para a cualificación, só se terá en conta o exame de coñecementos sobre contidos teóricos e seminarios da materia. Tipo de exame test e/ou pregunta curta (100% da nota global). Nota de corte 5 sobre 10.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA: para a cualificación, só se terá en conta o exame de coñecementos sobre contidos teóricos e seminarios da materia. Tipo de exame test e/ou pregunta curta (100% da nota global). Nota de corte 5 sobre 10.

No caso de exame/proba tipo test, indicárase se as respostas incorrectas restan e en qué porcentaxe.

DATAS DOS EXAMES: as datas dos exames/probas de avaliación serán as marcadas no calendario oficial académico da Universidade de Vigo que estarán dispoñibles na web da Escola, así coma no taboleiro de anuncios para o alumnado no Centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

P. L. Swearingen, **Manual de Enfermería Médico-Quirúrgica**, 6ª Edición, ELSEVIER, 2008
 Brunner, Suddarth, **Enfermería Médico-Quirúrgica**, 12ª Edición, Lippincott Williams & Wilkins, 2016
 NANDA Internacional, **NANDA Internacional. Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación. 2015-2017**, 1ª Edición, ELSEVIER, 2015
 Sue Moorhead, PhD, RN, Marion Johnson, PhD, RN, Meridean L. Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC) :Medición de Resultados en Salu**, 5ª Edición, ELSEVIER, 2013
 Bulechek, Butcher, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 6ª Edición, ELSEVIER, 2013
 Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 18ª Edición, McGraw Hill, 2012

NNNconsult,

DIALNET,

Index de enfermería,

Bibliografía Complementaria

S. M. Lewis, **Enfermería Médico-Quirúrgica**, 6ª Edición, ELSEVIER, 2004

CUIDEN,

PubMed,

CIBER REVISTA,

CULTURA DE CUIDADOS,

ENFERMERÍA GLOBAL,

Enfermería clínica,

<http://www.aeeorl.es/>,
<http://seorl.net/>,
<http://www.aeeto.es/>,
<http://www.univadis.es/?gclid=CKSm1I3I2dQCFTcW0wod17MGgw>,
<http://www.aeepd.com/>,
<https://www.seeo.org/>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas II/O51G140V01303
Prácticas clínicas III/O51G140V01306
Prácticas clínicas IV/O51G140V01405
Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101
Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105
Enfermaría clínica I/O51G140V01204
Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería comunitaria II**

Materia	Enfermería comunitaria II			
Código	051G140V01206			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Pérez Fernández, María Reyes			
Profesorado	Pérez Fernández, María Reyes			
Correo-e	Maria.Reyes.Perez.Fernandez@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Enfermería Comunitaria II dá continuidade á materia Enfermería Comunitaria I de 1º de grao. Nesta materia, expónse a atención primaria de saúde como alicerce fundamental para a prestación de servizos de saúde á poboación, tendo en conta, desde o punto de vista enfermeiro, dos principais programas de saúde que actualmente se desenvolven no sistema sanitario español.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar coidados de enfermmería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermmería, ao individuo, a familia e a comunidade.
CE20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar un coidado integral de enfermmería ao individuo, a familia e a comunidade.
CE21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional deberá desenvolver nun equipo de Atención Primaria de Saúde.
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos

CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
CE27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de realizar enquisas epidemiolóxicas e resolver estudos epidemiolóxicos de brotes de enfermidades ou situacións desfavorables en relación coa saúde.	CB1	CG1	CE26	CT1
	CB2	CG3		CT2
	CB3	CG6		CT3
	CB4	CG15		CT4
	CB5			CT5
				CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11
Saber aplicar intervencións de formación para a saúde para contribuír a resolver problemas de saúde colectivos.	CB1	CG2	CE19	CT1
	CB2	CG4	CE20	CT2
	CB3	CG5	CE21	CT3
	CB4	CG9	CE22	CT4
	CB5	CG10	CE23	CT5
		CG11	CE24	CT6
		CG16	CE25	CT7
		CG17	CE27	CT8
				CT9
				CT10
				CT11

Contidos

Tema	
TEMA 1. EPIDEMIOLOXÍA DAS ENFERMIDADES TRANSMISIBLES	1.1. Conceto de enfermidade transmisible infecciosa, enfermidades emerxentes 1.2. E. transmisibles por vía aérea 1.3. E. transmisibles por vía hídrica y alimentaria 1.4. E. susceptibles de inmunoprevención 1.5. E. emerxentes 1.6. Zoonose e E. transmitidas por vectores 1.7. E. relacionadas coa inmunoprevención Seminario: Exercicio en aula sobre características dos axentes infecciosos
TEMA 4. ATENCIÓN PRIMARIA DE SAÚDE.	4.1. Principios xerais 4.2. Organización e funcionamento dos Servizos de Atención Primaria 4.3. Programas de saúde Seminario: Taller de Incontinencia urinaria Taller de Masaxe clásico Taller de suturas Taller de Vendaxe funcional

TEMA 2. EDUCACIÓN PARA A SAÚDE

- 2.1. Enfoques e modelos de EPS
- 2.2. Planificación de programas e/ou actividades
- 2.3. Métodos e medios de EPS
- 2.4. Entrevista clínica
- Seminario: Exercicios en aula sobre planificación e actividades de Educación para a Saúde
- Seminario: Exercicios prácticos de entrevistas clínicas

TEMA 3. EPIDEMIOLOXÍA E PREVENCIÓN

- 3.1. Estratexias de prevención
- 3.2. Obesidade
- 3.3. Enfermidades cardiovasculares
- 3.4. Actividade física e saúde
- 3.5. Alimentación e saúde
- Seminario: Exercicios en aula sobre estratexias preventivas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	16	24	40
Eventos científicos	2	5	7
Saídas de estudo	2	6	8
Lección maxistral	45	90	135
Observación sistemática	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	8	10
Presentación	1	22	23

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
Saídas de estudo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores. Entre elas pódense citar prácticas de campo, visitas a eventos, centros de investigación, empresas, institucións... de interese académico-profesional para o alumno.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Entrevistas que o alumnado manterá ca profesora da materia para o asesoramento/desenrolo das actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
-----------	---

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Observación sistemática	Recompilación de datos sobre a participación e actitude do alumno, nas actividades expostas nos seminarios e nas las clases teóricas. Nota de corte 5. No caso de non ter superado este apartado o alumno deberá facer unha proba práctica onde terá que demostrar o seu coñecemento sobre os contidos impartidos nos seminarios. Nota de corte 5.	20	CG1 CE19 CT1 CG2 CE20 CT2 CG3 CE21 CT3 CG4 CE22 CT4 CG5 CE23 CT5 CG6 CE24 CT6 CG9 CE25 CT7 CG10 CE26 CT8 CG11 CE27 CT9 CG15 CT10 CG16 CT11 CG17

Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	60	CB1 CG1 CB2 CG2 CB5 CG4 CG9 CG10 CG11 CG15 CG17	CE19
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto ... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	20	CG11 CG15 CG16	CE20 CT1 CE21 CT2 CE23 CT3 CE24 CT4 CE25 CT5 CE26 CT6 CT7 CT8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Primeira edición: É indispensable aprobar cada unha das partes avaliadas cun 5 como nota mínima (o exame, as presentacións e a participación nos seminarios) para superar a materia.

Avaliación para a modalidade non presencial: Esta modalidade pode ser escollida en dúas situacións diferentes: 1. Os alumnos que por causas debidamente xustificadas non lles resulte posible a asistencia regular aos seminarios (máis do 90%), neste caso os alumnos deberán comunicar ao comezo da materia e por escrito á profesora responsable que non van asistir a devanditos seminarios, xustificando debidamente este feito. 2. Os alumnos que por diferentes causas, sempre xustificadas, non cumpran a porcentaxe mínima de asistencia. Nos dous casos non terán opción á modalidade de avaliación continua, pasando á modalidade non presencial. A avaliación da modalidade non presencial constará de dous partes: 1. Un exame con preguntas de desenvolvemento. É necesario sacar un 5 sobre unha puntuación de 10 para aprobar (60% da nota final). 2. Un exame sobre os contidos dos seminarios. Nota de corte 5 sobre 10. (40% da nota final).

Segunda edición: O alumno examínase da parte que non supere na 1ª edición, o tipo de proba será o mesmo do mesmo xeito que as condicións (aprobar cada unha das partes avaliadas para superar a materia), nota de corte un 5.

Convocatoria de fin de carreira: Criterio de avaliación: exame de preguntas de desenvolvemento (100%). Nota de corte 5.

Datas de exame: As datas oficiais para a realización das probas de avaliación desta materia, nas súas dúas edicións, así como a convocatoria fin de carreira, serán as marcadas no calendario de exames aprobados no Centro. Ditas datas estarán dispoñibles para o alumnado tanto na páxina web da Escola como no taboleiro de información para o alumnado no centro. A data/instrucións de revisión das probas de avaliación nas súas diferentes convocatorias, serán comunicadas oportunamente por parte da profesora da materia, no momento da publicación da lista de cualificacións provisionais serán as aprobadas e publicadas na web e taboleiros de anuncios do Centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Martín-Zurro A., Jodar G., **Atención familiar y salud comunitaria**, 1ª, Elsevier, 2011

Burns N y Grove S., **Investigación en enfermería**, 5ª, Elsevier, 2015

Piedrola Gil, **Medicina Preventiva y Salud Pública**, 12ª, Elsevier, 2015

Mazarrasa y col., **Salud Pública y enfermería comunitaria**, 1ª, McGraw Hill, 2005

Martín Zurro A y Cano Pérez JF, **Atención Primaria. Concepto, organización y práctica clínica**, 6ª, Elsevier, 2003

Pérez Fernández MR, **Principios de Hidroterapia y Balneoterapia**, 1ª, McGraw Hill, 2005

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica III/O51G140V01301

Enfermaría en saúde mental/O51G140V01305

Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos/O51G140V01304

Enfermaría materno-infantil/O51G140V01302

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica II/O51G140V01205

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104

Enfermaría clínica I/O51G140V01204

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xestión de enfermaría				
Materia	Xestión de enfermaría			
Código	O51G140V01207			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Souto Pereira, Montserrat Núñez Masid, Eloína			
Profesorado	Núñez Masid, Eloína Souto Pereira, Montserrat			
Correo-e	eloina.nunez.masid@sergas.es montserrat.souto.pereira@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Co estudo desta materia preténdese que o alumno adquira as competencias necesarias pra poder traballar no medio sanitario no marco da organización dos servizos de saúde, ofrecendo unha atención no coidado, asentadas nas normas de garantía de calidade. A través do programa docente, o alumno coñecerá o proceso administrativo dende calquer nivel de organización. Afondará nos modelos de Sistemas Sanitarios, a súa creación, obxectivos e deseño. Desenvolverá competencias no eido da xestión de enfermeiría e dotarase de elementos de discusión para o pensamento e acción enfermeiras, actualizando os conceptos de xestión e administración sanitaria dentro do marco actual de política xeral. Facilitarase o coñecemento do medio laboral onde o alumno desenvolverá o seu labor como profesional. O desenvolvemento das competencias específicas desta materia, recomendan que o alumno teña adquirido previamente os coñecementos das materias de Fundamentos de Enfermería e Enfermería comunitaria I.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
CG13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CE45	Coñecer o Sistema Sanitario Español.
CE46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados.
CE47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos.
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o código Ético e Deontolóxico da enfermería española, inspirado no código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermería.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de analizar as contornas e políticas sanitarias máis significativas.	CB1	CG12	CE45	CT1
	CB2	CG15		CT3
	CB3			CT5
	CB4			CT7
	CB5			CT8
Ser capaz de aplicar a política de calidade asistencial e a avaliación da calidade dos servizos de enfermaría.	CB1	CG12	CE45	CT1
	CB2	CG13	CE46	CT2
	CB3	CG15	CE47	CT3
	CB4		CE48	CT4
	CB5			CT5
				CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11

Contidos	
Tema	
TEMA 1. O Proceso administrativo nos servizos de saúde.	Definición, etapas e características. Información e comunicación no proceso administrativo. Relación entre enfermaría e administración. Función administrativa, niveis, teorías e modelos enfermeiros na administración. Fases do proceso administrativo: planificación, xestión, dirección e control.
TEMA 2. Análise das contornas sanitarias.	Contorna sanitaria e conceptos de saúde. Sistemas de atención á saúde. Tipos.
TEMA 3. Políticas sanitarias, central e autonómica.	Sistema Nacional de Saúde. Sistema Galego de Saúde. Lei Xeral de Sanidade.
TEMA 4. Políticas sanitarias máis significativas a nivel mundial.	Sistemas sanitarios próximos á nosa contorna.
TEMA 5. Xestión de servizos de enfermaría, características e procesos.	Dotación de persoal. Selección, contratación. Programación-Sistemas de clasificación dos enfermos: GDR-Traballo por enfermo. PNR. Elaboración de carteleiras de persoal. Política de persoal. Absentismo. Rotacións. Formación. Saúde laboral. Enfermidade profesional.
TEMA 6. Concepto de calidade e seguridade.	Concepto de Calidade na atención sanitaria. Definicións. Compoñentes. Enfermaría e Calidade. Evolución histórica. Control e Garantía de Calidade. Valoración da Calidade: estrutura-proceso-resultado. Indicadores, criterios e estándares de calidade. Programas de avance e garantía de calidade.
TEMA 7. Política de calidade asistencial e avaliación da calidade dos servizos enfermaría.	Definición e obxectivos. Características do control. Tipos e medios. Problemas do control.
SEMINARIOS	1. Planificación sanitaria: diagnóstico de saúde 2. Planificación sanitaria: formulación de obxectivos e actividades 3. Planificación sanitaria: execución e control 4. Liderazgo e motivación
(*)SEMINARIOS	(*)1. Planificación sanitaria: diagnóstico de salud 2. Planificación sanitaria: formulación de objetivos y actividades 3. Planificación sanitaria: ejecución y control 4. Liderazgo y motivación

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	3	17	20
Seminario	8	13	21
Lección maxistral	38	70	108
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, ...
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Transmisión de coñecementos, ofrecendo un enfoque crítico da disciplina que leve aos alumnos a reflexionar e descubrir as relacións entre os diversos conceptos, formar unha mentalidade crítica na forma de afrontar os problemas e a existencia dun método.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	"Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas."

Avaliación		Competencias Avaliadas						
	Descrición	Cualificación						
Traballo tutelado	O estudante, de maneira grupal elaborará un traballo sobre unha organización integral de unha unidade de hospitalización ou de atención primaria. O alumnado deberá ter superado o traballo con alomenos un 5 para poder facer media.	35	CB1	CG12	CE45	CT1		
			CB2	CG13	CE46	CT2		
			CB3	CG15	CE47	CT3		
			CB4		CE48	CT4		
			CB5			CT5		
						CT6		
						CT7		
						CT8		
						CT9		
						CT10		
Seminario	Desenrolo das fases do procedemento administrativo: Planificación, Dirección, Execución e Control. O alumnado deberá ter superada esta fase con alomenos un 5 para poder facer media.	5	CB1	CG12	CE45	CT1		
			CB2	CG13	CE46	CT2		
			CB3	CG15	CE47	CT3		
			CB4		CE48	CT4		
			CB5			CT5		
						CT6		
						CT7		
						CT8		
						CT9		
						CT10		
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen 30 preguntas pechadas con 4 opcións de resposta, sendo correcta unha única resposta e contando como negativas as respostas incorrectas. para superar este exame deberá alcanzar alomenos un 5 para poder facer media	60	CB1	CG12	CE45	CT1		
			CB2	CG13	CE46	CT2		
			CB3	CG15	CE47	CT3		
			CB4		CE48	CT4		
			CB5			CT5		
						CT6		
						CT7		
						CT8		
						CT9		
						CT10		

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade non presencial dos seminarios.

Para esta modalidade non presencial, entendendo por ésta a ausencia de máis do 10% dos seminarios, deberánse presentar dous traballos sobre dous temas tratados nos seminarios e realizarase un exame que inclúen 50 preguntas pechadas con 4 opcións de resposta, sendo correcta unha única resposta, contando como negativas as respostas incorrectas.

Aquelas partes nas que non se obtivera unha calificación igual ou superior ao 5, deberán recuperarse nas seguintes edicións.

Os criterios de avaliación para a 2ª edición ordinaria e fin de carreira serán os mesmos que para a modalidade non

presencial

As datas dos exames/probas de avaliación, serán as marcadas no calendario oficial académico da UVigo e que estarán dispoñibles na páxina web da Escola, así coma no taboleiro de anuncios para o alumnado no centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Dee Aun Gillies, **Gestión de enfermería**, 1ª edición, Masson Salvat, 1994

Álvarez Nebreda Carlos, **Administración sanitaria y sistemas de salud**, 1ª edición, Síntesis, 1994

Bibliografía Complementaria

Mª Paz Mompert García, **Administración de Servicios de Enfermería**, 1ª edición, Mason salvat, 1994

Temes José Luis/Pastor V., **Manual de gestión hospitalaria**, 1ª edición, McGraw-Hill, Interamericana de España, 1996

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería comunitaria II/O51G140V01206

Outros comentarios

O alumno debería consultar a prensa especializada, Mundo sanitario, Diario médico e artigos de xornais da prensa xeral de actualidade en política sanitaria e artigos de opinión.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas I				
Materia	Prácticas clínicas I			
Código	O51G140V01208			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros Fariñas Valiña, Natalia			
Profesorado	Fariñas Valiña, Natalia Fernández Varela, María Milagros			
Correo-e	nfarval@gmail.com mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo da materia é achegar coñecementos e habilidades, relacionados co manexo das intervencións e actividades enfermeiras, orientadas ao coidado, para satisfacer as necesidades básicas do ser humano no continuum saúde/enfermidade.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermmería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
CG13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

CG17	Realizar coidados de enfermmería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade, garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha excelente relación interpersonal que garanta a dignidade e confidencialidade.

CB1 CG1 CE8 CT1
CB2 CG3 CE11 CT2
CB3 CG6 CE12 CT3
CB4 CG7 CE15 CT4
CB5 CG8 CE17 CT5
CG9 CE18 CT6
CG11 CE26 CT7
CG12 CE29 CT8
CG15 CE31 CT9
CG16 CE33 CT10
CG17 CE42 CT11
CG18 CE49

Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia, aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.

CB1 CG1 CE4 CT1
CB2 CG2 CE8 CT2
CB3 CG3 CE10 CT3
CB4 CG4 CE11 CT4
CB5 CG5 CE12 CT5
CG6 CE13 CT6
CG10 CE15 CT7
CG12 CE17 CT9
CG13 CE18 CT10
CG14 CE19 CT11
CG15 CE22
CG16 CE23
CG17 CE24
CE25
CE29
CE31
CE33
CE35
CE36
CE37
CE44
CE49
CE50

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionais, que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, en centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios e hospitais. Prácticas clínicas a realizar en unidades de hospitalización xeral. PROCESO ENFERMEIRO: manexo taxonomía NANDA, NIC, NOC.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Prácticum, Practicas externas e clínicas	178	0	178
Actividades introdutorias	2	0	2
Obradoiro	18	0	18
Estudo de casos	0	13	13
Cartafol/dossier	0	12	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates ... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos de a materia
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O/A estudante desenvolve as actividades nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión, durante un período determinado, realizando as funcións asignadas e previstas na proposta de prácticas. As prácticas clínicas desenvólense nun contexto relacionado cunha profesión na área das Ciencias da Saúde.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Obradoiro	Actividade enfocada á adquisición de coñecementos procedementais, habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor/a ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os/as estudantes.
-----------	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O/A estudante desenvolve as actividades de formación nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión. Teñen carácter obrigatorio por ser unha titulación que conduce a unha profesión regulada, pertencente á área das Ciencias da Saúde.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe de avaliación emitido pola/o supervisora/or da Unidade, co asesoramento das enfermeiras colaboradoras de prácticas clínicas. Asistencia obrigatoria do 100% das horas. As faltas de asistencia NON recuperadas, supón a non valoración da rotación, e a non superación da materia. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	60	CB1 CG1 CE4 CT1 CB2 CG2 CE8 CT2 CB3 CG3 CE10 CT3 CB4 CG4 CE11 CT4 CB5 CG6 CE12 CT5 CG7 CE13 CT6 CG8 CE15 CT7 CG9 CE17 CT8 CG10 CE18 CT9 CG11 CE19 CT10 CG12 CE22 CT11 CG13 CE29 CG14 CE31 CG15 CE33 CG16 CE35 CG17 CE36 CG18 CE37 CE42 CE44 CE49 CE50
Estudo de casos	Elaboración dun caso práctico, desenvolvendo o proceso de enfermería nun paciente da Unidade de prácticas no que realice a súa estancia clínica, que estará baseado na taxonomía NANDA, NIC, NOC. Consultar a guía do traballo na plataforma Moovi. A elaboración e presentación será grupal (de 2 a 4 alumnas/os). Prazos de entrega: consultar Moovi. A non presentación do traballo nas datas establecidas, supón a non superación da materia. Nota de corte 5 en cada apartado do traballo. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	40	CB1 CG2 CE17 CT1 CB2 CG3 CE18 CT2 CB3 CG4 CE19 CT3 CB4 CG5 CE23 CT4 CG6 CE24 CT7 CG14 CE26 CG16 CE29 CE44 CE50
Cartafol/dossier	Elaboración dun informe/memoria sobre as tarefas e procedementos desenvolvidos, observacións realizadas. Normas de presentación, exercicio individual: consultar no Moovi Prazo de entrega: Consultar no Moovi Para superar a materia é requisito indispensable entregar o cartafol conforme as normas de presentación publicadas para poder ser avaliado nos apartados anteriores (practicum e estudo de casos). Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	0	CB1 CG2 CE15 CT1 CB2 CG5 CT2 CB3 CG16 CT4 CB4 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª edición ordinaria:

Dado que a práctica clínica é unha actividade presencial, non recuperable, os estudantes **soamente** poderán empregar a 2ª oportunidade para recuperar as partes/probas non superadas pero sí cursadas na 1ª oportunidade, segundo corresponda.

Asimesmo nesta 2ª edición soamente se poderán recuperar ausencias ata un máximo de dez xornadas, segundo o recollido na Guía de Prácticas Clínicas, e sempre que haxa dispoñibilidade no Centro Sanitario de referencia.

Para o estudo de caso, o alumnado ten 2 alternativas:- Presentar o mesmo caso clínico da edición anterior, modificado e corrixido. **A nota máxima** a acadar será un **5**.- Presentar un novo caso clínico, é dicir un traballo distinto ao da edición anterior. **A nota máxima** a acadar será un **10**.

Entrega do cartafol/dossier e estudo de casos: consultar datas a través da plataforma Moovi.

É imprescindible aprobar cada parte, para poder superar a materia.

Datos de avaliación

Consultar páxina web: <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/profesorado/exames-grao>

OUTROS COMENTARIOS:

- Importante que o documento de asistencia a prácticas clínicas, recolla tanto a asistencia coma as faltas/ausencias, para a súa posterior recuperación e a súa entrega en tempo e forma na Escola.

- No caso de non poder acudir por motivos xustificados e documentados a unidade de prácticas clínicas, o alumnado avisará por correo electrónico ao profesorado da materia (PracticasClinicas.enfermaria.ourense@sergas.es), con COPIA á supervisora da unidade de rotación.

-É obrigatorio subir á plataforma **Moovi** no apartado "**usuarios**" unha **foto** que permita a identificación da/o alumna/o.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

NANDA International & T. Heather Herdman & Shigemi Kamitsuru, **Nursing Diagnosies 2021-2023**, 12ª, ELSEVIER, 2021

Butcher, Bulechek, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería, NIC**, 7ª, Elsevier, 2019

Sue Moorhead Elizabeth Swanson Marion Johnson Meridean Maas, **Clasificación de resultados de Enfermería, NOC**, 6ª, Elsevier, 2019

Nanda International, **NNNConsult**, Elsevier,

Perry & Potter, **Guía Mosby de Técnicas y procedimientos en enfermería**, 9ª, Elsevier, 2019

Index de enfermería (digital),

Enfermería global (global),

Revista Enfermería Clínica,

<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,

Renton, McGuinness & Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

<http://www.gneaupp.org>,

<http://www.isciii.es/investen>,

Portal Sanitario Fistera (Atención Primaria en la Red) <http://www.fistera.com/index.asp>,

Nursing,

www.enfersalud.com,

Metas de Enfermería,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201

Outros comentarios

- Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que, no seu momento, figuren nos taboleiros de

anuncios da Escola de Enfermaría e consultar a plataforma Moovi, a través da cal se fornecerá información para o seguimento e desenvolvemento da materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica III				
Materia	Enfermería clínica III			
Código	051G140V01301			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Calviño López, Daniel			
Profesorado	Calviño López, Daniel			
Correo-e	danilerio77@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Abordaxe desde unha perspectiva enfermeira das alteracións de saúde en diferentes situacións, capacitando ás/os futuros/as enfermeiras/ no manexo do Proceso Enfermeiro.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfermidades sistémicas.	CB2 CB3 CB4	CG8	CE28 CE29 CE30 CE31 CE32	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT7 CT10
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas.	CB2 CB4	CG7 CG8	CE28 CE31 CE32	CT2 CT5 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11
Saber aplicar os coidados necesarios para a atención á persoa paciente crítico.	CB1 CB2 CB3	CG7	CE28 CE29 CE31 CE32 CE33	CT1 CT4 CT5 CT7
Saber aplicar os procesos de Enfermaría de urxencias e emerxencias.	CB2 CB3 CB5	CG7 CG8	CE28 CE31 CE32 CE33	CT2 CT5 CT9

Contidos

Tema	
O/a paciente con alteracións na eliminación urinaria.	Incontinencia e retención urinaria Infeccións urinarias Urolitiasis Alteracións da próstata Síndromes renais e glomerulonefrite Insuficiencia renal Tumores das vías urinarias Valoración das probas de función renal Hidronefrose HTA Insuficiencia renal aguda e crónica Diálise Transplante renal
O/a paciente con alteracións na regulación endocrina.	Alteracións da hipófise e do hipotálamo Alteracións tiroideas Alteracións paratiroides Alteracións suprarrenais Diabetes Obesidade Hiperlipidemias Alteracións do metabolismo do ácido úrico
Enfermaría de urxencias e emerxencias.	Concepto e diferenzas de Urxencias, Emerxencias e Catástrofes. Urxencias extrahospitalarias. A cadea asistencial. Estrutura e dinámica básica dun Servizo de Urxencias. Valoración e clasificación dos pacientes nun Servizo de Urxencias. Soporte Vital Básico e Avanzado. Cadea de supervivencia. Algoritmos de actuación.
Atención ao paciente crítico.	Unidade de vixilancia intensiva. Estrutura e dinámica básicas. Monitorización e coidados hemodinámicos. Monitorización e coidados respiratorios. Monitorización e coidados neurolóxicos. Fármacos de uso frecuente na área de críticos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	37	0	37
Estudo de casos	1	23	24
Seminario	8	40	48
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	37	41

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Sesións expositivas As clases teóricas serán de tipo participativo para favorecer a discusión e a comprensión do tema tratado. Exporanse contidos da materia empregando programas de presentacións. Farase lectura de documentos científicos de interese e/ou casos clínicos.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Seminario	Actividades levadas a cabo de maneira explicativa e práctica sobre un tema concreto da materia que permite complementala de maneira máis profunda. Participación e implicación do alumno para demostrar as súas habilidades técnicas. Traballos individuais e grupais. Asistencia obrigatoria ao 90% dos seminarios

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividades levadas a cabo de maneira explicativa e práctica sobre un tema concreto da materia que permite complementala de maneira máis profunda. Participación e implicación do alumno para demostrar as súas habilidades técnicas. Traballos individuais e grupais. Asistencia obrigatoria ao 90% dos seminarios
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Estudo de casos	Valorarase a resolución de casos prácticos e análises de situacións, expostos nos seminarios. Aprobado 5 sobre 10.	10	CB3 CB5	CE29 CE30	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7
Seminario	Avaliación continua da participación, habilidades e destrezas do alumnado nas prácticas realizadas nos seminarios ao longo do cuadrimestre. Asistencia obrigatoria polo menos ao 90% do total das horas. De non tela a avaliación realizarase como na modalidade non presencial. Na modalidade presencial a avaliación realizarase cunha proba de resposta curta ou tipo test. Nota de corte 5 sobre 10. No exame indicárase se as respostas incorrectas restan e en qué porcentaxe. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes. A data do exame na primeira edición publicarase na páxina web da escola en no taboleiro de anuncios.	30	CB1 CB2 CB3 CB4	CG7 CG8 CE30 CE31 CE32 CE33	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT11
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame con preguntas de resposta curta/test. Pode haber varias opcións de exame (con distintas preguntas pero co mesmo grao de dificultade). Nota de corte 5 sobre 10. Realizarase o día asignado no calendario oficial de exames. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes. A data do exame na primeira edición publicarase na páxina web da escola en no taboleiro de anuncios.	60	CB1	CE28 CE29 CE30	CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a materia será imprescindible aprobar cada parte por separado.

2ª edición ordinaria.

Para recuperar calquera das partes farase na 2ª edición, cun exame escrito das mesmas características e con os mesmos criterios aos da 1ª edición. A data do exame na 2ª edición publicarase na páxina web da escola e no taboleiro de anuncios.

Nota de corte 5 sobre 10.

AVALIACION DA MODALIDADE NON PRESENCIAL DOS SEMINARIOS: Poderanse acoller a esta modalidade os alumnos que non

poidan asistir aos mesmos, e o soliciten por escrito antes do 05/10/2022, e debidamente xustificado.

Deberán realizar:

- Proba de resposta curta/test igual que na modalidade presencial. Nota de corte 5 sobre 10.
- Proba de resposta longa, de desenvolvemento. Nota de corte 5 sobre 10, (fará media coa nota da proba de resposta curta).
- Traballo sobre un tema relacionado coa la materia impartida nos seminarios a concretar coa profesora encargada da asignatura. Nota de corte 5 sobre 10.
- A nota de seminarios será a media da proba tipo test, a proba de resposta longa e o traballo. Suporá, igual que na modalidade presencial un 30% da nota total.

Para aprobar, será necesario superar as tres partes: proba de resposta curta, proba de resposta longa e traballo. Nota de corte 5 sobre 10.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA: Proba de resposta curta/test sobre toda a materia impartida, tanto nas sesións maxistrais como nos seminarios. Nota de corte 5 sobre 10.

A data do exame de fin de carreira publicárase na páxina web da escola en no taboleiro de anuncios.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

NANDA International, **NANDA Internacional, Inc. Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación 2018-2020**, 11ª, ELSEVIER, 2019

Sue Moorhead, PhD, RN, Marion Johnson, PhD, RN, Meridean L. Maas, **Clasificación completa de resultados de enfermería NOC 2018**, 6ª, ELSEVIER, 2018

Gloria M. Bulechek, PhD, RN, FAAN, Howard K. Butcher, PhD, RN, PMHCNS-BC, Joanne M. Dochterman and C, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, ELSEVIER, 2018

CUIDEN,

PUBMED,

Nanda Internacional, **NNNconsult**,

INDEX DE ENFERMERÍA,

REVISTA ENFERMERÍA CLÍNICA,

ENFERMERÍA GLOBAL,

CIBER REVISTA,

ENFERMERÍA INTENSIVA,

CULTURA DE CUIDADOS,

<http://www.enfermeriadeurgencias.com/>,

<http://www.semicyuc.org/>,

Bibliografía Complementaria

Swearingner, **Manual de Enfermería Médico-quirúrgica**, 6ª, ELSEVIER, 2008

Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 18ª, McGraw Hill, 2012

Farreras, **Principios de Medicina Interna**, 17, ELSEVIER, 2012

Brunner & Suddarth, **Enfermería médico-quirúrgica**, 12ª, Lippincott Williams & Wilkins, 2016

Esperanza Rayón, **Manual de Enfermería Médico- Quirúrgica: Patrones funcionales: cognitivo-percept**, 1ª, SÍNTESIS, 2002

SHEEHY, **Manual de Urgencia de Enfermería**, 6ª, ELSEVIER, 2006

Jiménez Murillo, L. / Montero Pérez, F.J., **Medicina de urgencias y emergencias**, 4ª, ELSEVIER, 2009

Terry, **Enfermería de cuidados intensivos**, 1ª, MANUAL MODERNO, 2012

Gómez Ferrero, O [et al.], **Manual de enfermería en cuidados intensivos : enfermería de cuidados médico-quirúrgicos.**, 2ª, MONSA PRAYMA, 2011

DIALNET,

METAS DE ENFERMERÍA,

NURE INVESTIGACIÓN,

ROL DE ENFERMERÍA,

<http://seeiuc.org/>,

<https://semicyuc.org/wp-content/uploads/2021/09/RCP-Guias-ERC-2021-01-Resumen-Traduccion-oficial-CERCP.pdf>, 2021

<http://www.cuidados-intensivos-sedar.es/>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405
Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107
Enfermería clínica I/O51G140V01204
Enfermería clínica II/O51G140V01205
Introducción á enfermería clínica/O51G140V01201
Prácticas clínicas I/O51G140V01208

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería materno-infantil				
Materia	Enfermería materno-infantil			
Código	O51G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Raquel			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Raquel			
Correo-e	raquel.perez.rodriguez@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia explícase o proceso vital da muller e a etapa pediátrica, centrándose especialmente nos coidados de enfermería necesarios nestas dúas etapas da vida, en relación a: alteracións da saúde, técnicas, procedementos, etc, relacionados, así coma as medidas preventivas e educación para a saúde en cada caso.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
CE34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo e no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa.
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermía e as complicacións que poden presentarse.
CE38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermía, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores.

CE39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento.
CE40	Ser capaz de proporcionar educación para a saúde aos pais ou cuidadores primarios.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de planificar cuidados de enfermmería nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un estado de saúde óptimo ou recuperar a saúde, baseándose a toma de decisións, en datos obxectivos, feitos científicos e evidencias clínicas.	CB1	CG1	CE34	CT1
	CB2	CG2		CT2
	CB3	CG4		CT3
	CB4	CG5		CT4
	CB5	CG7		CT5
		CG8		CT6
		CG9		CT7
		CG10		CT8
		CG11		CT9
		CG12		CT10
				CT11
Saber describir os cambios que acontecen no organismo durante a xestación, parto e puerperio.	CB1	CG12	CE35	CT1
	CB2			CT2
	CB3			CT3
	CB4			CT4
	CB5			CT5
				CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11
Saber describir, as intervencións e actividades axeitadas a prevención e tratamento dos problemas de saúde, na infancia e na adolescencia, e planificar os cuidados garantindo o dereito a dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión, do neno e a súa familia.	CB1	CG1	CE36	CT1
	CB2	CG2	CE37	CT2
	CB3	CG7	CE38	CT3
	CB4	CG8	CE39	CT4
	CB5	CG9	CE40	CT5
		CG10		CT6
		CG11		CT7
		CG12		CT8
				CT9
				CT10
				CT11

Contidos

Tema	
Reprodución humana	.- Anatomía e fisioloxía do aparello reprodutor feminino e masculino
	.- Sexualidade humana
	.- Infeccións de transmisión sexual (ITS)
	SEMINARIO:
	.- Explicación do aparello reprodutor masculino e feminino
	.- Valoración da sexualidade
	.- Valoración, control e medidas preventivas en relación as ITS

Control da natalidade	.- Planificación familiar SEMINARIO: .- Explicación dos diferentes métodos anticonceptivos
Xestación. Xestación de alto risco	.- Fecundación e desenvolvemento fetal .- Xestación, normal e de alto risco
Problemas de saúde na xestante	SEMINARIO: .- Control xestacional desde a fecundación e durante todo o proceso na xestación normal e na xestación de alto risco .- Control da saúde na xestación patolóxica
Parto e puerperio. Coidado prenatal	SEMINARIO: .- Control, coidados e medidas preventivas durante a xestación patolóxica .- Parto normal, de urxencia. Puerperio .- Coidados inmediatos de enfermería ao recém nacido
Problemas de saúde reprodutiva	SEMINARIO: .- Atención, coidados no parto normal de urxencia e no puerperio .- Atención inmediata ao recém nacido .- Alteracións da saúde a nivel xinecolóxico .- Etapa do climaterio na muller
Características da muller nas diferentes etapas do ciclo vital	SEMINARIO: .- Control e coidados a muller que presenta problemas de saúde xinecolóxicos .- Control e coidados a muller durante o climaterio .- Control de saúde da muller nas diferentes etapas da vida .- Responsabilidade do profesional de enfermería nos casos de violencia de xénero. Detección de casos, actuación e prevención
Introdución a enfermería pediátrica	SEMINARIO: .- Control e coidados a muller necesarios durante todo o ciclo vital .- Preparación, presentación e defensa por parte do estudantado, dun traballo en materia de violencia de xénero .- Coidados, técnicas e procedementos de enfermaría máis frecuentes en pediatría
Recén nacido san. Desenvolvemento e crecemento	SEMINARIO: .- Coidados, técnicas e procedementos de enfermaría máis frecuentes en pediatría .- Recén nacido san .- Alimentación e nutrición, desde o nacemento até a adolescencia .- Vacinación na infancia e na adolescencia
O neno hospitalizado	SEMINARIO: .- Alimentación e nutrición do recém nacido .- Vacinación pediátrica .- Hospitalización na idade pediátrica .- Programa de atención integral pediátrica durante a hospitalización SEMINARIO: .- Valoración e coidados no caso de ingreso hospitalario no doente pediátrico

Recén nacido de alto risco

.- Recén nacido patolóxico

SEMINARIO:

.- Control e coidados do recén nacido patolóxico
.- Técnicas, coidados e manexo do material preciso para a realización das probas habituais e/ou necesarias a consecuencia da hospitalización do neno

Problemas de saúde máis frecuentes na infancia

.- Alteracións da saúde máis frecuentes en pediatría

.- Coidados de enfermaría pediátricos en situacións especiais

.- Prevención e actuación de enfermaría en situacións de urxencia/emergencia na idade pediátrica

.- Maltrato infantil

SEMINARIO:

.- Control e coidados necesarios en calquer momento do ciclo vital durante a etapa pediátrica
.- Prevención e actuación no caso de problemas de saúde específicos e de urxencia durante a idade pediátrica (convulsións, PCR, OVACE, □)
.- Detección e actuación nos casos de maltrato infantil

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	54	84	138
Traballo tutelado	6	18	24
Seminario	8	21	29
Exame de preguntas obxectivas	2	32	34

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado, dos contidos da materia obxecto de estudo.
Traballo tutelado	A/O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre cada tema específico: presentación e manexo do material correspondente, práctica de técnicas e procedementos relacionados en cada caso, etc que permiten afondar e/ou complementar os contidos da parte teórica da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Entrevistas que o estudantado mantén con o profesorado, para o asesoramento/desenvolvemento de actividades e contidos da materia, no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Seminario	A avaliación da parte de seminarios da materia, contará con dous apartados: 1º. Avaliación continuada dos seminarios. Esta avaliación farase ao longo do cuadrimestre no que se imparte a materia, mediante a observación das habilidades e destrezas mostradas polo estudantado durante os seminarios, así coma a súa participación nos temas expostos na aula. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Será preciso superar esta parte dos seminarios, para poder superar a materia. A esta avaliación correspóndelle o 20% da puntuación total da materia. A asistencia aos seminarios é obrigatoria, mínimo o 90% do total das horas asignadas, no caso contrario, o estudantado pasará a ser avaliado segundo os criterios establecidos para a "modalidade non presencial" dos seminarios. 2º. Traballo en materia de violencia de xénero. O estudantado deberá facer este traballo en grupo, segundo os criterios que se indiquen oportunamente ao inicio do curso. A exposición e defensa do mesmo, será na aula, nas datas previamente marcadas. Avaliarase individualmente a cada un dos participantes do grupo de traballo. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Será preciso superar esta parte dos seminarios, para poder superar a materia. A esta avaliación correspóndelle o 20% da puntuación total da materia. Para poder superar esta parte de seminarios da materia, será preciso superar tanto a avaliación continuada coma a exposición e defensa do traballo en materia de violencia de xénero; o que se corresponde no total con o 40% da puntuación total da materia.	40	CB1 CG1 CE34 CT1 CB2 CG2 CE35 CT2 CB3 CG4 CE36 CT3 CB4 CG5 CE37 CT4 CB5 CG7 CE38 CT5 CG8 CE39 CT6 CG9 CE40 CT7 CG10 CT8 CG11 CT9 CG12 CT10 CT11
Exame de preguntas obxectivas	Neste apartado avaliarase o contido teórico da materia, tanto a parte de materno coma a de pediatría, mediante a realización dun exame de preguntas obxectivas (tipo test), con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa. Dita proba, farase na data marcada no calendario oficial académico. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E, acertos - erros). As preguntas en branco, non restan puntuación. A cualificación para ser apto neste apartado, será de 5 ou máis puntos sobre 10. É preciso superar esta parte, para poder superar a materia. A esta avaliación correspóndelle o 60% da puntuación total da materia.	60	CE34 CE35 CE36 CE37 CE38 CE39 CE40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade non presencial dos seminarios.

A esta modalidade poderase acoller o estudantado que con causa debidamente xustificada, non lle sexa posible asistir ao 90% do total de horas asignadas para os seminarios, para o cal deberá ao inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia (na 1ª semana), comunicar a profesora responsable da mesma, mediante solicitude por escrito, a súa petición para a "modalidade non presencial", indicando cal é a causa que impide a súa asistencia a ditos seminarios.

No caso do estudantado que por diferentes motivos, aínda asistindo a algún seminario, non chegue a acadar a asistencia establecida do 90%, pasará igualmente a esta "modalidade non presencial" dos seminarios.

Avaliación da modalidade non presencial dos seminarios.

1º. O estudantado terá de facer unha proba práctica na aula, en relación aos contidos impartidos nos seminarios da materia.

Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico, para a 1ª edición ordinaria.

A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.

A esta avaliación correspóndelle o 20% da puntuación total da materia.

2º. O estudantado terá de facer un traballo individual ou en grupo, en materia de "violencia de xénero", segundo os criterios que se indiquen oportunamente ao inicio do cuadrimestre.

Dito traballo será exposto e defendido na aula, nas datas previamente marcadas.

Aínda que o estudantado faga o traballo en grupo, cada estudante será cualificado individualmente.

A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.

A esta avaliación correspóndelle o 20% da puntuación total da materia.

É preciso superar estas dúas probas de avaliación, para poder superar a parte de seminarios da materia; o que se corresponde no total, con o 40% da puntuación total da materia.

3º. O estudantado terá de facer o exame de preguntas obxectivas (tipo test), segundo os criterios antes indicados para a modalidade presencial.

A esta avaliación correspóndelle o 60% da puntuación total da materia.

2ª edición ordinaria (xullo).

A esta convocatoria deberá presentarse o estudantado que non teña superada algunha/s das partes correspondentes desta materia:

.- No caso de non ter feito ou superado o exame de preguntas obxectivas (tipo test), o estudantado deberá facelo cumprindo con os mesmos criterios establecidos para a 1ª edición ordinaria. Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico, para a 2ª edición ordinaria.

.- No caso de non ter superada a avaliación continuada (modalidade presencial) ou non ter feita ou superada a proba práctica correspondente a parte de seminarios da materia (modalidade non presencial dos seminarios), o estudantado deberá facer unha proba práctica na aula, en relación aos contidos impartidos nos seminarios da materia, e cumprir con os mesmos criterios de avaliación establecidos para a 1ª edición ordinaria (modalidade non presencial dos seminarios). Esta proba práctica farase na data marcada no calendario oficial académico, para a 2ª edición ordinaria.

.- No caso de non ter feito ou superado o traballo en materia de "violencia e xénero", o estudantado deberá facelo segundo os criterios establecidos para a súa realización na 1ª edición ordinaria, tendo como prazo máximo para a entrega deste traballo, unha semana antes da data marcada no calendario oficial académico, para realizar as probas de avaliación desta materia na 2ª edición ordinaria.

Para superar a materia nesta 2ª edición ordinaria, será preciso superar o exame de preguntas obxectivas (tipo test), a proba práctica correspondente da parte dos seminarios, e o traballo en materia de "violencia de xénero".

Convocatoria de Fin de carreira.

O estudantado poderá presentarse a esta convocatoria de fin de carreira (**previa matrícula específica para esta convocatoria**), na que prevalecerán os mesmos criterios de realización e de avaliación das diferentes probas, indicados para a 1ª e 2ª edición ordinaria.

As probas de avaliación correspondentes, faranse na data indicada no calendario oficial académico para esta convocatoria de fin de carreira.

Outros comentarios.

As datas oficiais para a realización das probas de avaliación desta materia, en todas as súas edicións, estarán publicadas na páxina web da Escola.

***A data de revisión das probas de avaliación**, será comunicada oportunamente por parte da profesora da materia, no momento da publicación da lista de cualificacións provisionais en cada unha das convocatorias correspondentes.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Torrens RS, Mtnéz C, **Enfermería de la mujer**, 2ª, DAE-Paradigma, 2012

Aguilar, M.J, **Tratado de enfermería infantil: cuidados pediátricos**, 2ª, Elsevier, 2012

Rodgers CC, Wilson D, Hockenberry MJ, **Wong. Enfermería Pediátrica**, 10ª, Elsevier, 2019

Bibliografía Complementaria

Perry SE, Cashion K, Lowdermilk DL, **Maternidad y salud de la mujer**, 9ª, Elsevier, 2008

Towle, M.A, **Asistencia de enfermería materno-neonatal**, 1ª, Pearson, 2010

Mtnéz MR, Ruíz MD, Glez P, **Enfermería del niño y adolescente I**, 2ª, DAE - Paradigma, 2012

Mtnéz MR, Ruíz MD, Glez P, **Enfermería del niño y adolescente II**, 2ª, DAE-Paradigma, 2012

Sellán Soto & Vázquez Sellán, **Cuidados neonatales en enfermería**, 1ª, Elsevier, 2017

Baston & Hall, **Parto**, 2ª, Elsevier, 2018

Baston & Hall, **Cuidados posnatales**, 2ª, Elsevier, 2018

Marshall, Baston & Hall, **Lactancia**, 1ª, Elsevier, 2018

González Bosquet, Laílla Vicens & Fabre González, **Obstetricia**, 7ª, Elsevier, 2018

Baston & Hall, **Bases de la enfermería materno-infantil**, 2ª, Elsevier, 2018

Baston, H, **Patologías concomitantes en el embarazo**, ISBN: 9788491136644, 1ª, Elsevier, 2020

Lowdermilk, Perry, Cashion, Alden & Olshansky, **Cuidados de enfermería materno-infantil**, ISBN: 9788491137795, 12ª, Elsevier, 2020

Kay & Sandhu, **Lo esencial en ginecología y obstetricia**, 4ª, Elsevier, 2020

Moreno Preciado Manuel, **Transculturalidad, género y salud**, 1ª, Elsevier, 2021

Gardner, S. L. Carter, B. S. Enzman-Hines, M. Niermeyer, S, **Manual de cuidados intensivos neonatales**, ISBN: 9788413820057, 9ª, Elsevier, 2021

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Enfermería comunitaria II/O51G140V01206

Ética e lexislación/O51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203

Introducción á enfermería clínica/O51G140V01201

Outros comentarios

Utilizarase a plataforma Moovi da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente con o estudantado (documentación, anuncios, cualificacións, etc) para o que será preciso, que ao inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia, o estudantado verifique que está dado de alta correctamente en dita plataforma Moovi.

O estudantado deberá entregar á profesora, na 1ª semana do inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia, a ficha correspondente debidamente cumprimentada.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas II				
Materia	Prácticas clínicas II			
Código	051G140V01303			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	15	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros Fariñas Valiña, Natalia Ramos Asensio, Eduardo Miguel			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	Prácticas clínicas tuteladas, realizadas en Unidades de hospitalización			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermmería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
CG13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar coidados de enfermmería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial

CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade.	CB1	CG1	CE8	CT1
	CB2	CG3	CE11	CT2
	CB3	CG4	CE12	CT3
	CB4	CG6	CE15	CT4
	CB5	CG7	CE17	CT5
		CG8	CE18	CT6
		CG9	CE26	CT7
		CG11	CE29	CT8
		CG12	CE31	CT9
		CG15	CE33	CT10
		CG16	CE42	CT11
		CG17	CE49	
		CG18		
Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	CB1	CG1	CE4	CT1
	CB2	CG2	CE8	CT2
	CB3	CG3	CE10	CT3
	CB4	CG4	CE11	CT4
	CB5	CG5	CE12	CT5
		CG6	CE13	CT6
		CG10	CE15	CT7
		CG12	CE17	CT8
		CG13	CE18	CT9
		CG14	CE19	CT10
		CG15	CE22	CT11
		CG16	CE23	
		CG17	CE24	
			CE25	
			CE29	
			CE31	
			CE33	
			CE35	
			CE36	
			CE37	
			CE44	
			CE49	
			CE50	

Contidos

Tema	
Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, en centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios, e hospitais.	Prácticas clínicas a realizar en atención primaria de saúde ou en unidades de hospitalización xeral PROCESO ENFERMEIRO: ser capaz de aplicar o PE (método sistemático e organizado de administrar cuidados de enfermaría individualizados) nun caso que seleccionará o alumno/a en a Unidade de prácticas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Actividades introdutorias	2	0	2
Prácticum, Practicas externas e clínicas	327	0	327
Obradoiro	17	0	17
Estudo de casos	0	21	21
Cartafol/dossier	0	6	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos de a materia.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Formación en cuidados integrales ao paciente baixo a supervisión directa do persoal de enfermería da unidade adxudicada. Observación directa e realización das distintas técnicas de enfermería

Obradoiro	Actividade enfocada á adquisición de coñecementos procedementais, habilidades sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor/a ás actividades que desenvolven os/as estudantes.
-----------	--

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O/A estudante desenvolve as actividades de formación nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión. Inclúense con carácter obrigatorio en estudos conducentes a determinadas profesións reguladas.

Avaliación			Competencias Avaliadas			
	Descrición	Cualificación				
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe de avaliación emitido pola/o supervisora/or da Unidade, co asesoramento das enfermeiras que participaron na docencia. Asistencia obrigatoria 100% das horas. As faltas de asistencia NON recuperadas, supón a non valoración da rotación, e a non superación da materia. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	60	CB1	CG1	CE4	CT1
			CB2	CG2	CE8	CT2
			CB3	CG3	CE10	CT3
			CB4	CG4	CE11	CT4
			CB5	CG5	CE12	CT5
				CG6	CE13	CT6
				CG7	CE15	CT7
				CG8	CE17	CT8
				CG9	CE18	CT9
				CG10	CE19	CT10
				CG11	CE22	CT11
				CG12	CE29	
				CG13	CE31	
				CG14	CE33	
				CG15	CE35	
				CG16	CE36	
				CG17	CE37	
				CG18	CE42	
					CE44	
					CE49	
					CE50	
Estudo de casos	Elaboración dun caso práctico desenvolvendo o proceso de enfermaría nun doente da Unidade de prácticas na que realicen a súa estancia clínica, estará baseado na taxonomía NANDA, NIC, NOC. Consultar a guía do traballo na plataforma Moovi. A elaboración e posterior exposición será grupal (2-4 estudantes por grupo) Prazo de entrega: ver Moovi A non presentación e defensa do traballo nas datas establecidas supón a non superación da materia. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia	40	CB1	CG2	CE17	CT1
			CB2	CG3	CE18	CT2
			CB3	CG4	CE19	CT3
			CB4	CG5	CE23	CT4
				CG6	CE24	CT7
				CG14	CE25	
				CG16	CE26	
					CE29	
					CE44	
					CE50	
Cartafol/dossier	Elaboración dun informe/memoria sobre as tarefas e procedementos desenvolvidos, observacións realizadas. Normas de presentación: exercicio individual, consultar no Moovi Prazo de entrega: Consultar no Moovi non se admitirán memorias entregadas fóra de prazo. Para superar a materia é requisito indispensable entregar o cartafol conforme as normas de presentación publicadas e obter a cualificación de APTO para poder ser avaliado nos apartados anteriores (practicum e estudo de casos) Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	0	CB1	CG2	CE15	CT1
			CB2	CG5		CT2
			CB3	CG16		CT4
			CB4			CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª EDICIÓN ORDINARIA:

Dado que a práctica clínica é unha actividade presencial, non recuperable, os estudantes soamente poderán empregar a 2ª oportunidade para recuperar as partes/probas non superadas pero sí cursadas na 1ª oportunidade, segundo corresponda.

Asimesmo nesta 2ª edición soamente se poderán recuperar ausencias ata un máximo de dez xornadas, segundo o recollido na Guía de Prácticas Clínicas, e sempre que haxa dispoñibilidade no Centro Sanitario de referencia.

Para o estudo de caso, o alumnado ten 2 alternativas:

- Presentar o mesmo caso clínico da edición anterior, modificado e corrixido. A nota máxima a acadar será un 5.
- Presentar un novo caso clínico, é dicir un traballo distinto ao da edición anterior. A nota máxima a acadar será un 10.

Entrega do Cartafol/dossier e estudo caso: consultar datas a través da plataforma Moovi.

É imprescindible superar cada parte, para poder aprobar a materia.

Datas de avaliación

Consultar a plataforma Moovi

OUTROS COMENTARIOS:

- Importante que o documento de asistencia a prácticas clínicas, recolla tanto a asistencia coma as faltas/ausencias, para asúa posterior recuperación e a súa entrega en tempo e en forma na Escola.
- No caso de non poder acudir por motivos xustificadas e documentados a unidade de prácticas clínicas, o alumnado avisará por correo electrónico ao profesorado da materia (PracticasClinicas.enfermeria.ourense@sergas.es), con COPIA á supervisora da unidade de rotación.
- A asistencia a prácticas clínicas é obrigatoria, as ausencias serán recuperadas segundo establece a Normativa de Prácticas Clínicas do Centro.
- É obrigatorio subir á plataforma **Moovi** no apartado "**usuarios**" unha **foto** que permita a identificación da/o alumna/o.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nanda International, **NNNConsult**, Elsevier,

NANDA International & T. Heather Herdman & Shigemi Kamitsuru, **Nursing Diagnoses 2021-2023**, 12ª, Elsevier, 2021

Butcher, Bulechek, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, Elsevier, 2019

Moorhead, Swanson, Johnson & Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC): Medición de Resultados en Salud**, 6ª, Elsevier, 2019

Perry. Potter, **Guía Mosby De Habilidades Y Procedimientos En Enfermería**, 9ª, Elsevier, 2019

Index de enfermería (digital),

<http://www.isciii.es/investen>,

Renton, McGuinness & Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

Enfermería global,

Metas de Enfermería,

Enfermería Clínica,

Nursing,

www.index-f.com,

<http://www.gneaupp.org>,

Portal Sanitario Fistera (Atención Primaria en la Red) <http://www.fistera.com/index.asp>,

<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Introducción á enfermería clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Outros comentarios

- Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que, no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola de Enfermería e consultar a plataforma Moovi a través da cal se fornecerá información para o trazado e

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería xeriátrica e coidados paliativos**

Materia	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	O51G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Menor Rodríguez, María José			
Profesorado	Menor Rodríguez, María José			
Correo-e	mariajosemenor@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia abordárase o coñecemento xeral e específico da Xeriatria e da *Gerontología, para proporcionar coidados de enfermaría ao ancián. Estudaranse as teorías do envellecemento, os aspectos clínicos, sociolóxicos, *etc, do envellecemento así como os coidados de enfermaría necesarios para o ancián, tanto enfermo como san.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
CG13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
CE45	Coñecer o Sistema Sanitario Español.
CE46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados.
CE47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos.
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermería.

CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de xestionar as bases de documentación científico-técnica, seleccionar e revisar documentos de interese e sintetizar a súa información.	CB1	CG3	CE8	CT1
	CB2	CG6	CE12	CT2
	CB3	CG7	CE17	CT3
	CB4	CG8	CE24	CT4
	CB5	CG10	CE25	CT5
		CG12	CE26	CT6
		CG13	CE33	CT7
		CG14	CE45	CT8
		CG16	CE46	CT9
			CE47	CT10
			CE48	CT11
Saber identificar as necesidades e aplicar a metodoloxía da investigación en relación con problemas reais e definir obxectivos innovadores de investigación en forma de proxectos e/ou protocolos	CB1	CG7	CE8	CT1
	CB2	CG8	CE25	CT2
	CB3	CG10	CE26	CT3
	CB4	CG12		CT4
	CB5	CG13		CT5
		CG16		CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11

Contidos

Tema	
Enfermaría Xerontolóxica.	Características xerais da enfermidade no maior. Presentacións atípicas.
	Arritmias máis frecuentes no ancián.
	Hipertensión arterial.
	Insuficiencia cardíaca.
	Patoloxía tiroidea.
	Tumores máis prevalentes
	Enfermidade cerebrovascular.
	Tremores e enfermidade de Parkinson.
	Enfermidade pulmonar obstrutiva crónica.
	Infección de ouriños.
	Osteoporose.

Niveis asistenciais.	Manexo xeral e *extrahospitalario do enfermo xeriátrico.
	Os niveis asistenciais xeriátricos.
	A Atención Primaria na atención ao ancián.
	Aspectos clínicos do seguimento do paciente xeriátrico. Recursos sociosanitarios para os maiores
O contexto socio-sanitario da poboación anciá.	Ancián e fármacos. Factores responsables da modificación da resposta farmacolóxica no ancián. Reaccións adversas. Interaccións medicamentosas. O ancián polimedicado. Aspectos éticos na atención ao maior. Abuso e malos tratos no ancián
Modificacións morfo funcionais e psicosociais do envellecemento.	Avaliación física do ancián. Cambios psíquicos e sociais. A xubilación.
Teorías do envellecemento.	Saúde bucal. Valoración de perdas visuais e auditivas. Envellecemento normal e patolóxico Proceso de envellecemento. Cambios biolóxicos e físicos.
Ancián fráxil.	Teorías do envellecemento. Conceptos de: ancián san, ancián enfermo, ancián de alto risco na comunidade ou "ancián fráxil". Características do ancián fráxil (alteración intelectual, inmovilidade, inestabilidade, incontinencia, *yatrogenia).
O ancián enfermo. Valoración integral.	Nutrición e envellecemento. Valoración nutricional. Desnutrición, *malnutrición e obesidade. Recomendacións nutricionais no ancián O paciente xeriátrico. Concepto. Valoración xeriátrica integral: física, funcional mental (cognitiva e do estado de ánimo), nutricional e sociosanitaria. Escala máis utilizadas. O coidador principal. *Características. *Claudicación do coidador. Sobrecarga. Paciente *pluripatolóxico.
Grandes síndrome xeriátricas.	Síndrome de inmovilidade. *UPP Trastornos do estado de ánimo: depresión, ansiedade, alteracións do soño. Deterioración cognitiva: demencias. Tipos de demencias. Síndrome *confusional e axitación no paciente maior *Discinesias e movementos anómalos nos maiores. Trastornos da mobilidade e da marcha. Caídas, *Síncope. Vertixe e inestabilidade Incontinencia *urinaria.
Seminario.	*Estreñimento. *Impactación e incontinencia fecal Resolución dun caso clínico que engloba as grandes síndrome xeriátricas .

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	36	40	76
Seminario	10	20	30
Resolución de problemas	2	19	21
Exame de preguntas obxectivas	5	15	20
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
	Realización e defensa de infografía baseado nun tema de elección por parte do alumno en base a unha listaxe de propostas ofertadas polas docentes.
Resolución de problemas	A resolución de problemas expostos en clase realizaranse de forma presencial eu mediante a plataforma docente da *UVigo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Realización e defensa de infografía baseado nun tema de elección por parte do alumno en base a unha listaxe de propostas ofertadas polas docentes.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Avaliación continua. Obrigatoriedade de asistencia ao 90% das horas. Discusión de deseños e tipos de investigación. Participación activa e implicación. Resolución de preguntas sobre casos tratados Probas de tipo test Nota de Corte:5	40	CB1 CG3 CE8 CT1 CB2 CG6 CE12 CT2 CB3 CG7 CE17 CT3 CB4 CG8 CE24 CT4 CB5 CG10 CE25 CT5 CG12 CE26 CT6 CG13 CE33 CT7 CG14 CE45 CT8 CG16 CE46 CT9 CE47 CT10 CE48 CT11
Exame de preguntas obxectivas	Exame final escrito tipo test con respostas múltiples e unha soa verdadeira. Será necesario obter polo menos o 60% da puntuación máxima. A resposta equivocada restará 1/3 de punto. Nota de Corte: 5	60	CE8 CE12 CE17 CE24 CE25 CE26 CE33 CE45 CE46 CE47 CE48

Outros comentarios sobre a Avaliación

En segunda Edición, examinaranse da parte/s non superada/as, o tipo de proba será o mesmo que na primeira edición.

FIN DE CARREIRA: CRITERIO DE AVALIACIÓN: PROBA TIPO TEST DA TOTALIDADE DA MATERIA 100% NOTA DE CORTE 5

Avaliación 1ª Edición : Avaliación 2ª Edición . Avaliación Fin de Carreira: datas según calendario oficial publicado.

MODALIDADE NON PRESENCIAL: No caso de alumnos que dun xeito xustificado non poidan asistir os seminarios , terán que presentar un traballo antes do exame da materia en cada edición. A nota de corte deste traballo será:5

Aqueles alumnos que non asistan ao 90% das horas dos seminarios, pasarán de xeito automático a Modalidade non Presencial

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Misericordia García Hernández, María Pilar Torres Egea, Esperanza Ballesteros Rodríguez, **Enfermería Geriátrica**, 2ª, Elsevier, 2006

Misericordia García Hernández, Rosa Martínez Sellarés, **Enfermería y envejecimiento**, 1ª, Elsevier Masson, 2012

WILLIAMS, PATRICIA, **ENFERMERIA GERIATRICA**, 978-84-9113-799-3, MOSBY/DOYMA, 2020

Bibliografía Complementaria

Francisco Guillén Llera, Isidoro Ruipérez Cantera, **Manual de Geriatria**, 3ª, Elsevier Masson, 2009

Francisco Guillén Llera, Jesús Pérez del Molino Martín, **Síndromes y Cuidados en el Paciente Geriátrico**, 2ª, Biblioteca Nacional, 2007

Gammack J.K., Morley, J.E, **Clínicas Médicas de Norteamérica**, Volumen 90, nº 5, Elsevier Masson, 2007

Ackley J. Betty; Ladwig B. Gail, **Manual de Diagnósticos de Enfermería. Guía para la planificación de los cuidados**, 7ª, Elsevier Mosby, 2007

Medicine, **Enfermedades Geriátricas**., Unidad temática 62, 10ª serie 2010; 10 (62): 4249 - 4321, Elsevier Doyma, 2011

Manuel Quintanilla Martínez, **Enfermería Geriátrica. Cuidados integrales en el anciano. Tomos I y II**, 2ª, Instituto Monsa de Ediciones, 2006

M Lesende, AG Iturbe, JG Pavón, JJB Cortés, PA Sole, **Anciano frágil. Detección y tratamiento en AP**, AP, 2010

Sociedad Española de enfermería Geriátrica y Gerontológica, www.seegg.org.,

Sociedad española de geriatría y gerontología, www.segg.org.,

Grupo nacional para el estudio y prevención de las úlceras por presión, www.gneaupp.es,

Sociedad Española de enfermería en cuidados paliativos, www.secpal.com.,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Idioma moderno: Inglés técnico/O51G140V01108

Outros comentarios

- Moi importante a participación, implicación e actitude nos seminarios.
 - Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola
 - Consultar a plataforma de Teleformación a través da cal se fornecerá información para o seguimento e desenvolvemento da materia
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería en saúde mental				
Materia	Enfermería en saúde mental			
Código	051G140V01305			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Fariñas Valiña, Natalia			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	Saúde Mental e modo de vida. Atención de Enfermería de saúde mental a persoa, familia e comunidade. Aspectos Psiquiátricos dos cuidados de Enfermería.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermmería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermmería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
CG13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar cuidados de enfermmería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.

CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar ao estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
CE51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Saber a clasificación e clínica dos trastornos mentais e os coidados de enfermaría asociados a eles.	CB1	CG1	CE10	CT1
	CB2	CG2	CE12	CT2
	CB3	CG3	CE14	CT3
	CB4	CG4	CE22	CT4
	CB5	CG5	CE23	CT5
		CG6	CE24	CT6
		CG7	CE25	CT7
		CG8	CE26	CT8
		CG9	CE31	CT9
		CG10	CE32	CT10
		CG11	CE51	CT11
		CG12		
		CG13		
		CG14		
		CG15		
		CG16		
		CG17		

Contidos

Tema	
Introducción á saúde mental	Enfermidade mental. Repaso histórico. Como evolucionou o concepto de saúde mental. A saúde mental dentro do sistema de saúde.
Comunicación e relación terapéutica	O profesional de enfermaría no campo da saúde mental. Conceptos básicos. A relación enfermeira/paciente base da relación terapéutica.
Psicopatoloxía	Descrición e identificación dos principais cadros psicopatolóxicos e avaliación das manifestacións de devanditas patoloxías.

Coidados de enfermaría nos distintos trastornos mentais	Valoración de enfermaría na saúde mental. Os patróns funcionais de saúde aplicados á saúde mental. Diagnósticos de enfermaría asociados. Intervencións de enfermaría e resultados esperados. Espectro da esquizofrenia e outros trastornos psicóticos. Trastorno bipolar e trastornos relacionados. Trastornos depresivos. Trastornos de ansiedade. Trastorno obsesivo-compulsivo e trastornos relacionados. Trastornos relacionados con traumas e factores de tensións. Trastornos dissociativos. Trastorno de síntomas somáticos e trastornos relacionados. Trastornos alimentarios e da inxestión de alimentos. Trastornos do soño-vixilia. Disfuncións sexuais. Disforia de xénero. Trastornos parafilicos. Trastornos destrutivos do control dos impulsos e da conduta. Trastornos relacionados con sustancias e trastornos adictivos Trastornos da personalidade. Saúde mental infantojuvenil. Trastornos da excreción. Trastornos do desenvolvemento neurológico (discapacidades intelectuais, trastornos da comunicación, trastornos do espectro do autismo, trastorno por déficit de atención con hiperactividade).
Terapias interactivas	Rehabilitación e readaptación social do paciente con alteracións na saúde mental. Diferentes intervencións terapéuticas para enfermaría. Saúde mental e rehabilitación.
Temas Seminarios	1. O impacto da violencia de xénero na saúde mental das mulleres. 2. Atención de enfermaría no paciente con axitación psicomotriz: Aspectos xerais, contención psicolóxico-emocional (verbal) e ambiental. Role playing. 3. A realidade do suicidio. Intervencións en caso de risco. 4. Mellorar a comunicación na atención ás persoas con discapacidade.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	10	2	12
Lección maxistral	24	20	44
Exame de preguntas obxectivas	4	38	42
Traballo	12	40	52

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado, dos contidos da materia obxecto de estudo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico.

Avaliación		
	Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas

Seminario	A asistencia aos seminarios é obrigatoria, cando menos no 90% do total das horas asignadas, no caso contrario a/o alumna/o pasará a ser avaliado segundo os criterios establecidos para a "modalidade non presencial". A avaliación presencial de seminarios será: 1º. Avaliación continua (10%): Esta avaliación farase ao longo do cuadrimestre no que se imparte a materia, mediante a observación da participación e implicación do alumnado nos temas expostos na aula. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Será preciso superar esta parte da materia, para poder superar toda a materia. 2º. Exame de preguntas obxectivas (proba tipo test), con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa dos temas expostos en seminarios (30%). A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación. Para superar o exame, será preciso acadar o 50% da puntuación total máxima posible deste apartado. Será preciso superar esta parte da materia, para poder superar toda a materia.	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CE10 CE23 CE24 CE25 CE26 CT5 CT6 CT9 CT10 CT11 CG6 CE31 CG7 CE32 CG8 CG9 CG10 CG14
Exame de preguntas obxectivas	Nesta apartado avaliarase os contidos teóricos, expostos nas clases maxistras, en relación aos contidos propios da materia. Constará dun exame de preguntas obxectivas (proba tipo test), con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación. Para superar o exame, será preciso acadar o 50% da puntuación total máxima posible deste apartado. Será preciso que todo o alumnado matriculado na materia supere este apartado da materia, para poder superar a asignatura.	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG6 CG7 CG9 CG10 CE22 CE51 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT8 CG13
Traballo	Neste apartado avaliarase a elaboración e exposición dun traballo en equipo, dos temas propostos nas clases. As instrucións de elaboración e de exposición do mesmo, daranse ao comenzo do cuadrimestre e publicaránse posteriormente en fatic. A calificación para ser apto será de 5 ou máis puntos sobre 10. Será preciso que todo o alumnado matriculado na materia supere este apartado da materia, para poder superar a asignatura.	10	CG11 CG12 CG13 CG14 CG15 CG16 CG17 CE12 CE14

Outros comentarios sobre a Avaliación

OUTROS COMENTARIOS:

Para superar a materia, será preciso aprobar cada unha das partes da mesma, de forma independente. De non ser así, só se gardará a cualificación das partes superadas, ata a 2ª convocatoria, do presente curso académico.

AVALIACIÓN NON PRESENCIAL DOS SEMINARIOS (40% puntuación, do total da materia): As/os alumnas/os que teñan unha asistencia aos seminarios inferior ó 90%, deberán realizar o día fixado como data de exame no calendario oficial:

1. EXAME PRÁCTICO (10% da puntuación): en relación aos contidos impartidos nos seminarios. A cualificación para ser apto será de 5 ou máis puntos sobre 10.

2. EXAME TEÓRICO TIPO TEST (30% da puntuación): deberán realizar unha proba tipo test, con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), sendo A acertos e E erros. As preguntas en branco non restarán puntuación. Dita proba versará sobre os contidos impartidos nos seminarios. Nesta proba será preciso acadar un 50% da puntuación total deste apartado.

Será preciso ter aprobada cada unha das dúas partes de exame, é dicir, tanto o exame práctico como o exame teórico tipo test de forma independente para superar a parte correspondente ao total de seminarios.

A cualificación para ser apto será de 5 ou máis puntos sobre 10.

É imprescindible superar a parte de seminarios para poder superar a materia no seu conxunto.

2ª EDICIÓN ORDINARIA:

O alumnado que teña suspensa/s algunha das partes da avaliación citadas, na súa 1ª edición, deberá presentarse nesta 2ª edición a parte que teña pendente segundo sexa alumnado presencial ou non presencial no relativo a parte de seminarios.

As condicións de avaliación son as mesmas que na 1ª edición.

CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA:

O alumnado que se presente a esta convocatoria, deberá superar un exame de preguntas obxectivas (proba tipo test), con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa. A puntuación desta proba suporá o 100% do total da materia. Neste exame avaliaranse os contidos: teóricos expostos nas clases maxistras, nos seminarios, e nos traballos propostos e expostos na clase polo alumnado, en relación aos contidos propios da materia.

A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación.

Para superar o exame, será preciso acadar o 50% da puntuación total máxima posible.

Datas de exames desta materia

As datas serán as que figuran aprobadas e publicadas na web e taboleiros da Escola.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Belloch, Amparo; Sandín, Bonifacio; Ramos, Francisco, **MANUAL DE PSICOPATOLOGÍA, volumen I**, 1ª edición, McGRAW-HILL/INTERAMERICANA, 2008

Belloch, Amparo; Sandín, Bonifacio; Ramos, Francisco, **MANUAL DE PSICOPATOLOGÍA, volumen II**, 1ª edición, McGRAW-HILL/INTERAMERICANA, 2009

Bibliografía Complementaria

R. Alfaro Lefevre, **Aplicacion del Proceso de Enfermería**, 5ª edición, Masson, 2003

Fornés J, Carballal M^ªC., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiatría. Guía Práctica de Valoración y Estrategias de Intervención**, 1ª edición, Médica Panamericana, 2001

Molina E., **Manejo de Enfermería en pacientes con cuadro de agitación**, 1ª edición, Glosa, 2002

Bobes J, Bousoño M, Gonzalez M^ªP, Lopez JL, Saiz PA, **Enfermería Psiquiátrica**, 1ª edición, Síntesis, 2001

Fornés J., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiatría. Valoración y cuidados**, 2ª edición, Panamericana, 2011

Vallejo Ruiloba, J., **Introducción a la psicopatología y psiquiatría**, 8ª edición, Masson, 2015

Fornés, J; Gomez, J., **Psicopatología, diagnosis y terapéutica psiquiátrica.**, 2ª edición, Enfo Ediciones, 2011

Alfaro, R., **Pensamiento crítico y juicio clínico en enfermería**, 4ª edición, Elsevier, 2009

Lunney, M., **Razonamiento crítico para alcanzar resultados de salud positivos**, 1ª edición, Elsevier, 2011

Johnson M et al., **Vinculos de NOC y NIC a NANDA -I y diagnósticos médicos.Soporte para el razonamiento crítico y la calidad de los cuidados**, 3ª edición, Elsevier, 2012

Días sin huella (dir. Billy Wilder; 1945),

□ Las tres caras de Eva (dir. Nunnally Johnson; 1945),

La naranja mecánica (dir. Stanley Kubrick; 1971),

□ Alguien voló sobre el nido de Cuco (dir. Milos Forman ;1975),

□ El silencio de los corderos (dir. Jonathan Demme ; 1991,

□ Mr. Jones (dir.Mike Figgis; 1993),

□ Diario de un rebelde (dir.Scott Kalvott ; 1995),

Doce monos (dir. Terry Gilliam; 1995),

Mejor imposible (dir. James L. Brook ; 1997),

□ Inocencia interrumpida (dir. James Mangold; 1999),

Una mente maravillosa (dir. Ron Howard,

www.index-f.com/presencia/revista.php,

□ <http://www.psiquiatría.com>,

□ <http://www.chez.com/siso/sociedad.htm>,

□ <http://www.anesm.net/>,

□ <http://tradu.scig.uniovi.es/>,

□ <http://www.edu.xunta.es/portal/index.jsp> ;,

www.bibliopsiquis.com,

<http://www.enfermeria21.com/> ;,

www.update-software.com/Clibplus/ClibPlus.asp,

revista de Enfermería de salud mental <http://www.E-ROL.es>. Revista de enfermería Rol,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107

Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102

Ética e lexislación/O51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203

Outros comentarios

É necesario ter foto no apartado de usuarios da plataforma de TELEDOCENCIA.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas III				
Materia	Prácticas clínicas III			
Código	O51G140V01306			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros Fariñas Valiña, Natalia Pérez Rodríguez, Raquel			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é preparar ao alumnado nos coidados básicos de Enfermería na área materna-infantil, así como o manexo dos distintos programas que levan a cabo en Atención Primaria.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermmería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
CG13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar coidados de enfermmería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial

CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade.	CB1	CG1	CE8	CT1
	CB2	CG3	CE11	CT2
	CB3	CG6	CE15	CT3
	CB4	CG7	CE17	CT4
	CB5	CG8	CE18	CT5
		CG9	CE26	CT6
		CG11	CE29	CT7
		CG12	CE31	CT8
		CG15	CE33	CT9
		CG16	CE42	CT10
		CG17	CE49	CT11
		CG18		
Ser capaz de proporcionar coidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	CB1	CG1	CE4	CT1
	CB2	CG2	CE8	CT2
	CB3	CG3	CE10	CT3
	CB4	CG4	CE11	CT4
	CB5	CG5	CE12	CT5
		CG6	CE13	CT6
		CG10	CE15	CT7
		CG12	CE17	CT8
		CG13	CE18	CT9
		CG14	CE19	CT10
		CG15	CE22	CT11
		CG16	CE23	
		CG17	CE24	
			CE25	
			CE29	
			CE31	
			CE33	
			CE35	
			CE36	
			CE37	
			CE44	
			CE49	
			CE50	

Contidos

Tema	
Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, en centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios, e hospitais.	Prácticas clínicas a realizar en atención primaria de saúde ou en unidades de hospitalización xeral e hospitalización materno-infantil PROCESO ENFERMERO: ser capaz de aplicar o PE (método sistemático e organizado de administrar coidados de enfermaría individualizados) nun caso que seleccionará o alumno/a en a Unidade de prácticas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Actividades introductorias	2	0	2

Prácticum, Practicas externas e clínicas	402	0	402
Obradoiro	18	0	18
Estudo de casos	0	21	21
Cartafol/dossier	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundizar ou complementar os contidos da materia.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Realizaranse nas Unidades asistenciais materno-infantís, así como en Centros de Atención Primaria, o calendario de rotacións publicarase no taboleiro da Escola
Obradoiro	Actividade enfocada á adquisición de coñecementos procedimentales e habilidades sobre unha temática concreta, coa asistencia específica dunha/dun docente á actividades que desenvollean los/las estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A/o estudante desenrola as actividades de formación nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión. Ten carácter obrigatorio por ser unha titulación que conduce a unha profesión regulada, pertencente a área de Ciencias da Saúde.
Obradoiro	Seguemento das actividades desenvolvidas polos estudantes.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe de avaliación emitido pola supervisora da Unidade, co asesoramento das enfermeiras colaboradoras de prácticas clínicas. Asistencia obrigatoria 100% das horas. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	60	CB1 CG1 CE4 CT1 CB2 CG2 CE8 CT2 CB3 CG3 CE10 CT3 CB4 CG4 CE11 CT4 CB5 CG5 CE12 CT5 CG6 CE15 CT6 CG7 CE17 CT7 CG8 CE18 CT8 CG9 CE19 CT9 CG10 CE22 CT10 CG11 CE29 CT11 CG12 CE31 CG13 CE33 CG14 CE35 CG15 CE36 CG16 CE37 CG17 CE42 CG18 CE44 CE49 CE50
Estudo de casos	Elaboración dun caso práctico, desenvolvendo o proceso de enfermería nun paciente da Unidade de prácticas no que realice a súa estancia clínica, que estará baseado na taxonomía NANDA, NOC, NIC. Consultar a guía do traballo na plataforma Moovi. A presentación e defensa será grupal, de 2 a 4 estudantes. Prazos de entrega: consultar Moovi. A non presentación do traballo nas datas establecidas, supón a non superación da materia. Nota de corte 5 Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	40	CB1 CG2 CE17 CT1 CB2 CG3 CE18 CT2 CB3 CG4 CE19 CT3 CB4 CG5 CE23 CT4 CG6 CE24 CT7 CG14 CE26 CG16 CE29 CE44 CE50

Cartafol/dossier	Para superar a materia é requisito indispensable entregar o cartafol conforme as normas de presentación publicadas para poder ser avaliado nos apartados anteriores (practicum e estudo de casos).	0	CB1 CB2 CB3 CB4	CG2 CG5 CG16	CE15	CT1 CT2 CT4 CT7
------------------	--	---	-----------------	--------------	------	-----------------

Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª edición ordinaria:

Dado que a práctica clínica é unha actividade presencial, non recuperable, os estudantes soamente poderán empregar a 2ª oportunidade para recuperar as partes/probas non superadas pero sí cursadas na 1ª oportunidade, segundo corresponda.

Así mesmo nesta 2ª edición, soamente se poderán recuperar ausencias ata un máximo de dez xornadas, segundo o recollido na Guía de Prácticas Clínicas, e **sempre que haxa dispoñibilidade** no Centro Sanitario de referencia.

Entrega do cartafol/dossier: consultar datas a través da plataforma Moovi.

É imprescindible aprobar cada parte, para poder superar a materia. Nota de corte: 5.

Os criterios de avaliación serán os mesmos que os indicados para a 1ª edición.

Datos de exames:

Consultar páxina web: <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/profesorado/exames-grao>

OUTROS COMENTARIOS:

- Importante que o documento de asistencia a prácticas clínicas, recolla tanto a asistencia coma as faltas/ausencias, para a súa posterior recuperación e a súa entrega en tempo e en forma na Escola.

- No caso de non poder acudir por motivos xustificadas e documentados a unidade de prácticas clínicas, o alumnado avisará por correo electrónico ao profesorado da materia (PracticasClinicas.enfermaria.ourense@sergas.es), con COPIA á supervisora da unidade de rotación.

- É obrigatorio subir á plataforma Moovi no apartado "usuarios" unha **foto** que permita a identificación da/o alumna/o

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

NANDA International & T. Heather Herdman & Shigemi Kamitsuru, **Nursing Diagnosies 2021-2023**, 12ª, Elsevier, 2021
Moorhead, Swanson, Johnson & Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC): Medición de Resultados en Salud**, 6ª, Elsevier, 2019

Butcher, Bulechek, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, Elsevier, 2019

Nanda International, **NNNConsult**,

Index de enfermería,

Enfermería Clínica,

<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,

Renton, McGuinness & Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

Aguilar Cordero, M.J., **Tratado de Enfermería Infantil. Cuidados pediátricos**, 2ª, Elsevier, 2012

ALFARO R, **Aplicación del proceso enfermero. Guía paso a paso**, 8ª, Elsevier, 2014

Enfermería global,

Metas de Enfermería,

Nursing,

<http://www.gneaupp.org>,

<http://www.isciii.es/investen>,

Portal Sanitario Fistera (Atención Primaria en la Red) <http://www.fisterra.com/index.asp>,

<http://www.guiadeenfermeria.com/pediatria/ninoenfermo/index.html>,

<http://www.aeped.es> (Asociación Española de Pediatría),

<http://www.guiadeenfermeria.com/pediatria/ninoenfermo/index.html>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermería comunitaria I/O51G140V01104

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Enfermería comunitaria II/O51G140V01206

Introducción á enfermería clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Enfermería materno-infantil/O51G140V01302

Outros comentarios

- Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que, no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola de Enfermería e consultar a plataforma Moovia través da cal se fornecerá información para o trazado e desenvolvemento da materia

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Metodoloxía da investigación				
Materia	Metodoloxía da investigación			
Código	O51G140V01401			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Menor Rodríguez, María José			
Profesorado	Menor Rodríguez, María José			
Correo-e	mariajosemenor@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	FASES DO PROCESO DE INVESTIGACIÓN, DESEÑO DA INVESTIGACIÓN, INVESTIGACIÓN CUANTITATIVA E CUALITATIVA, PROCURA E REVISIÓN BIBLIOGRÁFICA, RECURSOS INFORMÁTICOS EN INVESTIGACIÓN, ...			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
CG13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
CE45	Coñecer o Sistema Sanitario Español.
CE46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados.
CE47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos.
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermería.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais

CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de xestionar as bases de documentación científico-técnica, seleccionar e revisar documentos de interese e sintetizar a súa información.	CB1	CG3	CE8	CT1
	CB2	CG6	CE12	CT2
	CB3	CG8	CE17	CT3
	CB4	CG10	CE24	CT4
	CB5	CG12	CE25	CT5
		CG13	CE26	CT6
		CG14	CE33	CT7
		CG16	CE45	CT8
			CE46	CT9
			CE47	CT10
			CE48	CT11
Saber identificar as necesidades e aplicar a metodoloxía da investigación en relación con problemas reais e definir obxectivos innovadores de investigación en forma de proxectos e/ou protocolos.	CB1	CG8	CE8	CT1
	CB2	CG10	CE25	CT2
	CB3	CG12	CE26	CT3
	CB4	CG13		CT4
	CB5	CG16		CT5
				CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11

Contidos	
Tema	
Marco Conceptual da Investigación.	Fundamentos da Metodoloxía da Investigación: 1. Introducción á investigación. Método científico. 2. Ética e investigación. 3. Os fins da investigación: hipótese e obxectivos. 4. Procura bibliográfica. 5. Inferencia causal. 6. Rumbos, confusión, modificación de efecto.
Fundamentos da Investigación cuantitativa e Cualitativa.	Investigación Cuantitativa: 1. Tipos de estudos epidemiolóxicos: Estudos transversais. Estudos de cohortes. Estudos de casos e controis. Estudos experimentais. 2. Poboación de estudo e mostra. Deseños de mostraxe e tamaño muestral. 3. Sensibilidade e especificidade. Medidas de efecto. 4. Deseño e validación de cuestionarios. 5. Tipos de variables. 6. Revisións sistemáticas. 7. Análise de datos. Investigación Cualitativa: 1. O paradigma cualitativo. 2. Estrutura da investigación cualitativa. 3. Análise de datos cualitativos. 4. O informe de investigación.
Seminario.	Desenvolvemento dun caso práctico baseado no cálculo do tamaño muestral e identificación de tipos de estudo de investigación. Realización de exercicios de casos-contróles e cohortes. Características diferenciadoras. Converter exemplos da investigación cualitativa en cuantitativa e viceversa.
Elaboración dun Proxecto de Investigación.	1. Síntese estatística. 2. Programas informáticos para análises de datos. 3. Comunicación científica: deseño de pósteres, presentacións orais. 4. Comunicación científica: o artigo de investigación. 5. Lectura crítica. 6. Redacción dun protocolo de investigación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	0	28	28
Lección maxistral	35	35	70
Seminario	8	22	30
Actividades introdutorias	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	5	15	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Estudo de contidos teóricos e bibliografía. Realización de exercicios. Procura e lectura de artigos.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico seleccionado polo docente, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Realizar caso práctico baseado nun traballo de campo con explotación de datos estatísticos. Realización de procuras bibliográficas a suxestión do docente en tempo real, con distintos motores, operadores booleanos e terminoloxía Mesh, con a posterior posta en común na clase. Realización e exposición dun traballo en grupo sobre unha das temáticas impartidas elixidas entre o grupo e o docente.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada**Metodoloxías**

Descrición
Seminario

Manterase comunicación permanente con o alumnado mediante á plataforma docente da UVigo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Avaliación continua. Obrigatoriedade de asistencia ao 90% das horas. Participación activa e implicación do alumnado. Realizaranse unha avaliación baseada na resolución de preguntas sobre casos tratados en formato tipo test. Nota de corte: 5.	40	CB1 CG3 CE8 CT1 CB2 CG6 CE12 CT2 CB3 CG8 CE17 CT3 CB4 CG10 CE24 CT4 CB5 CG12 CE25 CT5 CG13 CE26 CT6 CG14 CE33 CT7 CG16 CE45 CT8 CE46 CT9 CE47 CT10 CE48 CT11
Exame de preguntas obxectivas	Exame final escrito tipo test con respostas múltiples e unha soa verdadeira. Será necesario obter polo menos o 60% da puntuación máxima para superar esta parte da materia. A resposta equivocada restará 1/3 de punto. Nota de corte: 6.	60	CE8 CE12 CE17 CE24 CE25 CE26 CE33 CE45 CE46 CE47 CE48

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na 2ª edición, examínase da parte/s non superada/s, o tipo de proba será o mesmo do que na 1ª edición.

Fin da carreira. Criterios de avaliación: proba de 50 preguntas de toda a materia + caso práctico con 10 preguntas tipo test + 2 exercicios a desenvolver. Nota de corte 6.

Avaliación 1ª edición, Avaliación de 2ª edición, Avaliación Fin de Carreira: datas dos exames segundo o calendario oficial publicado.

Modalidade non presencial: no caso dos estudantes que de xeito xustificado non poden asistir aos seminarios, terán que presentar un traballo antes da data do exame de cada edición. A nota de corte deste traballo será: 6.

Aqueles estudantes que non asistan ao 90% das horas dos seminarios, irán automaticamente á modalidade non presencial.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Berenguera A, Fernández de Sanmamed MJ, Pons M, Pujol E, Rodríguez D, Saura S., **Escuchar, observar y comprender. Recuperando la narrativa en las Ciencias de la Salud. Aportaciones de la investigación cualitativa**, Institut Universitari d'Investigació en Atenció Pr, 2014

Comité Internacional de Directores de Revistas Biomédicas (ICMJE)., **Recomendaciones para la preparación, presentación, edición y publicación de trabajos académicos en revistas médicas.**, vol.8 Núm.2, Rev Esp Salud Pública., 2016

Deslauniers, J-P., **Investigación Cualitativa. Guía práctica.**, vol.2, Papiro, 2004

Fathalla MF., **Guía práctica de investigación en salud.**, vol.620, OPS, 2008

Bibliografía Complementaria

Lemeshow S, Hosmer DW, Klar J, Lwanga SK., **Adequacy of sample size in health studies**, Núm.336, JOHN WILEY & Sons, 1990

Hartley J., **Academic writing and publishing.**, Routledge, 2008

Bermejo Fraile B., **Epidemiología clínica aplicada a la toma de decisiones en medicina.**, Gobierno de Navarra. Departamento de Salud, 2001

Riegelman RK, Hirsch RP., **Cómo estudiar un estudio y probar una prueba: lectura crítica de la literatura médica.**, 1ª, OPS, 1992

Tormo Díaz MJ, Dal-Ré R, Pérez Albarracín G, **Ética e investigación epidemiológica: principios, aplicaciones y casos prácticos.**, 1ª, Sociedad Española de Epidemiología, 1998

Hernández Sampieri R, Fernández Collado C, Baptista Lucio P., **Metodología de la investigación.**, 5ª, The McGraw-Hill Companies, Inc, 2010

Luna Luna, Christian Camilo, Jonathan Camilo Reyes Mantilla, and Diego Javier Gómez Forero, **"Guía interactiva de citación y referenciación en estilo Vancouver." (2022).**, 1ª, CRAI, 2022

Ana Dago, **Las normas de publicación**, Vol. 24 Núm. 2, Pharm Care España, 2022

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/O51G140V01407

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estatística: Estadística/O51G140V01106

Idioma moderno: Inglés técnico/O51G140V01108

Outros comentarios

- Moi importante a participación, implicación e actitude nos seminarios.
 - Teráanse en conta as actitudes proactivas do alumnado durante as clases.
 - Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola.
 - A comunicación entre o profesorado-alumnado farase mediante a plataforma oficial da UVigo.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas IV				
Materia	Prácticas clínicas IV			
Código	O51G140V01405			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros Fariñas Valiña, Natalia			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	Prácticas en forma de rotatorio clínico e cunha avaliación final de competencias, en servizos especiais e outros, que permitan incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, razoamento clínico, xestión clínica e xuízo crítico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da Enfermería, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas nos obxectivos xerais e nas materias que conforman o Título.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermmería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermmería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
CG13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

CG17	Realizar coidados de enfermmería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha *óptima relación interpersonal que garanta a dignidade e confidencialidade

CB1 CG1 CE8 CT1
CB2 CG3 CE11 CT2
CB3 CG6 CE12 CT3
CB4 CG7 CE15 CT4
CB5 CG8 CE17 CT5
CG9 CE18 CT6
CG11 CE26 CT7
CG12 CE29 CT8
CG15 CE31 CT9
CG16 CE33 CT10
CG17 CE42 CT11
CG18 CE49

Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude *empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.

CB1 CG1 CE4 CT1
CB2 CG2 CE8 CT2
CB3 CG3 CE10 CT3
CB4 CG4 CE11 CT4
CB5 CG5 CE12 CT5
CG6 CE13 CT6
CG10 CE15 CT7
CG12 CE17 CT8
CG13 CE18 CT9
CG14 CE19 CT10
CG15 CE22 CT11
CG16 CE23
CG17 CE24
CE25
CE29
CE31
CE33
CE35
CE36
CE37
CE44
CE49
CE50

Contidos

Tema

*Rotatorio de prácticas *preprofesionales que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, PROCESO ENFERMEIRO: Manexo da *Taxonomía *NANDA, *NOC, *NIC en hospitais, centros asistenciais e sociosanitarios Prácticas clínicas a realizar en servizos especiais e atención especializada

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Actividades introdutorias	2	0	2
Prácticum, Practicas externas e clínicas	402	0	402
Obradoiro	18	0	18
Estudo de casos	0	13	13
Cartafol/dossier	0	13	13

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos de a materia.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A/O estudante desenvolve as actividades nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión, durante un período determinado, realizando as funcións asignadas e previstas na proposta de prácticas. As prácticas clínicas desenvólense nun contexto relacionado cunha profesión na área de Ciencias da Saúde.
Obradoiro	Actividade teórico-práctica enfocada á adquisición de coñecementos e habilidades instrumentais sobre unha temática concreta.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Asesoramiento do estudante no desenvolvemento das actividades enfermeiras nas Unidades de prácticas

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe de avaliación emitido pola/o supervisora/or da Unidade, co asesoramento das enfermeiras colaboradoras de prácticas clínicas. Asistencia obrigatoria 100% das horas. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	60	CB1	CG1	CE4	CT1
			CB2	CG2	CE8	CT2
			CB3	CG3	CE10	CT3
			CB4	CG4	CE11	CT4
			CB5	CG5	CE12	CT5
				CG6	CE13	CT6
				CG7	CE15	CT7
				CG8	CE17	CT8
				CG9	CE18	CT9
				CG10	CE19	CT10
				CG11	CE22	CT11
				CG12	CE29	
				CG13	CE31	
				CG14	CE33	
				CG15	CE35	
				CG16	CE36	
				CG17	CE37	
				CG18	CE42	
		CE44				
		CE49				
		CE50				
Estudo de casos	Elaboración dun caso práctico desenvolvendo o proceso de enfermmería nun paciente da Unidade de prácticas na que realice a súa estancia clínica, estará baseado na taxonomía NANDA, NIC, NOC. Consultar a guía do traballo na plataforma Moovi. A presentación e defensa será grupal, de 2 a 4 estudantes. Prazo de entrega: consultar Moovi A non presentación do traballo nas datas establecidas supón a non superación da materia. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia	40	CB1	CG2	CE17	CT1
			CB2	CG4	CE18	CT2
			CB3	CG5	CE19	CT3
			CB4	CG6	CE23	CT4
				CG14	CE24	CT7
				CG16	CE26	
					CE29	
					CE44	
					CE50	
Cartafol/dossier	Para superar a materia é requisito indispensable entregar o cartafol conforme as normas de presentación publicadas para poder ser avaliado nos apartados anteriores (practicum e estudo de casos). Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	0	CB1	CG2	CE15	CT1
			CB2	CG5		CT2
			CB3	CG16		CT4
			CB4			CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª edición ordinaria:

Dado que a práctica clínica é unha actividade presencial, non recuperable, os estudantes soamente poderán empregar a 2ª oportunidade para recuperar as partes/probas non superadas pero sí cursadas na 1ª oportunidade, segundo corresponda.

Asimesmo nesta 2ª edición soamente se poderán recuperar ausencias ata un máximo de dez xornadas, segundo o recollido na Guía de Prácticas Clínicas, e **sempre que haxa dispoñibilidade** no Centro Sanitario de referencia.

Para o estudo de caso, o alumnado ten 2 alternativas:

- Presentar o mesmo caso clínico da edición anterior, modificado e corrixido. A nota máxima a acadar será un 5.
- Presentar un novo caso clínico, é dicir un traballo distinto ao da edición anterior. A nota máxima a acadar será un 10.

Entrega do cartafol/dossier e estudo caso: consultar datas a través da plataforma Moovi.

É imprescindible aprobar cada parte, para poder superar a materia.

Datos de avaliación

Consultar páxina web: <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/profesorado/exames-grao>

OUTROS COMENTARIOS:

- Importante que o documento de asistencia a prácticas clínicas, recolla tanto a asistencia coma as faltas/ausencias, para a súa posterior recuperación e a súa entrega en tempo e en forma na Escola.
- No caso de non poder acudir por motivos xustificadas e documentados á unidade de prácticas clínicas, o alumnado avisará por correo electrónico ao profesorado da materia (PracticasClinicas.enfermeria.ourense@sergas.es), con COPIA á supervisora da unidade de rotación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Moorhead, Swanson, Johnson & Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC): Medición de Resultados en Salud**, 6ª, Elsevier, 2019

Butcher, Bulechek, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, Elsevier, 2019

NANDA International, **Nursing Diagnoses 2021-2023**, 12ª, Elsevier, 2021

Nanda International, **NNNConsult**, Elsevier,

Perry, A.G., Potter, P.A., **Guía Mosby De Habilidades Y Procedimientos En Enfermería**, 9ª, Elsevier, 2019

Index de enfermería (digital),

Enfermería global (global),

Enfermería Clínica,

Cultura de cuidados,

<http://www.isciii.es/investen>,

<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,

Renton, McGuinness & Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

Metas de Enfermería,

Nursing,

<http://www.gneaupp.org>,

Enfermería intensiva,

Ciber revista,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107

Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102

Enfermaría clínica I/O51G140V01204

Enfermaría clínica II/O51G140V01205

Ética e lexislación/O51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Enfermaría clínica III/O51G140V01301

Enfermaría en saúde mental/O51G140V01305

Enfermaría xeriátrica e cuidados paliativos/O51G140V01304

Enfermaría materno-infantil/O51G140V01302

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Outros comentarios

Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que, no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola.

Consultar a plataforma de teledocencia, a través da cal se fornecerá información para o seguimento e desenvolvemento da materia.

É obrigatorio subir á plataforma de teledocencia no apartado usuarios, unha foto que permita a identificación da/o alumna/o.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas V				
Materia	Prácticas clínicas V			
Código	O51G140V01406			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros Fariñas Valiña, Natalia Pérez Rodríguez, Raquel			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	Prácticas Clínicas: aprendizaxe práctico-clínica cuxa finalidade é integrar os coñecementos e habilidades adquiridas que permitan ao alumnado entender, comprender, diagnosticar e participar, no deseño e desenvolvemento dun plan de coidados, a persoas en situación crítica de saúde, e desenvolver habilidades de comunicación efectiva con pacientes/familias e equipo.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos los medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermmería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
CG13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

CG17	Realizar coidados de enfermmería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha excelente relación interpersoal que garanta a dignidade e a confidencialidade.

CB1	CG1	CE8	CT1
CB2	CG3	CE11	CT2
CB3	CG6	CE12	CT3
CB4	CG7	CE15	CT4
CB5	CG8	CE18	CT5
	CG9	CE26	CT6
	CG11	CE29	CT7
	CG12	CE31	CT8
	CG15	CE33	CT9
	CG16	CE42	CT10
	CG17	CE49	CT11
	CG18		

Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente, aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática con o paciente e a familia, aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.

CB1	CG1	CE4	CT1
CB2	CG2	CE8	CT2
CB3	CG3	CE10	CT3
CB4	CG4	CE11	CT4
CB5	CG5	CE12	CT5
	CG6	CE13	CT6
	CG8	CE15	CT7
	CG10	CE17	CT8
	CG12	CE18	CT9
	CG13	CE19	CT10
	CG14	CE22	CT11
	CG15	CE23	
	CG16	CE24	
	CG17	CE25	
		CE29	
		CE31	
		CE33	
		CE35	
		CE36	
		CE37	
		CE44	
		CE49	
		CE50	

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, en hospitais, centros asistenciais e sociosanitarios. Prácticas clínicas a realizar en servizos especiais e atención especializada. PROCESO ENFERMEIRO: Manexo da Taxonomía NANDA, NOC, NIC.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Actividades introdutorias	2	0	2
Prácticum, Practicas externas e clínicas	402	0	402
Obradoiro	18	0	18
Cartafol/dossier	0	5	5
Estudo de casos	1	20	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates, ... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A/O estudante desenvolve as actividades nun contexto relacionado con o exercicio da profesión Enfermeira.
Obradoiro	Actividade teórico-práctica enfocada á adquisición de coñecementos e habilidades instrumentais sobre unha temática concreta.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O/A estudante desenvolve as actividades de formación, nun contexto relacionado con o exercicio da profesión. Teñen carácter obrigatorio por ser unha titulación que conduce a unha profesión regulada, pertencente á área das Ciencias da Saúde.

Avaliación		Cualificación		Competencias Avaliadas			
	Descrición						
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Emisión dun informe de avaliación por parte da supervisora/or da Unidade, con o asesoramento das enfermeiras colaboradoras de prácticas clínicas que participaron na docencia. Asistencia obrigatoria do 100%. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	60	CB1	CG1	CE4	CT1	
			CB2	CG2	CE8	CT2	
			CB3	CG3	CE10	CT3	
			CB4	CG4	CE11	CT4	
			CB5	CG5	CE12	CT5	
				CG6	CE13	CT6	
				CG7	CE15	CT7	
				CG8	CE17	CT8	
				CG9	CE18	CT9	
				CG10	CE19	CT10	
				CG11	CE22	CT11	
				CG12	CE29		
				CG13	CE31		
				CG14	CE33		
				CG15	CE35		
				CG16	CE36		
Cartafol/dossier	Para superar a materia é requisito indispensable, entregar o cartafol conforme as normas de presentación publicadas, para poder ser avaliado nos apartados anteriores (prácticum e estudo de casos). Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	0	CB1	CG2	CE15	CT1	
			CB2	CG5		CT2	
			CB3	CG16		CT4	
			CB4			CT7	
Estudo de casos	Elaboración dun caso práctico, desenvolvendo o proceso de enfermería nun paciente da Unidade de prácticas na que se realice a estancia clínica, estará baseado na taxonomía NANDA, NIC, NOC. Consultar a guía do traballo na plataforma Moovi. A presentación e defensa será grupal, de 2 a 4 estudantes. Prazo de entrega: consultar no Moovi. A non presentación do traballo nas datas establecidas supón a non superación da materia. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	40	CB1	CG2	CE10	CT1	
			CB2	CG4	CE17	CT2	
			CB3	CG5	CE18	CT3	
				CG6	CE19	CT4	
				CG14	CE23	CT7	
				CG16	CE24		
					CE26		
					CE29		
					CE44		
					CE50		

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª edición ordinaria: Dado que a práctica clínica é unha actividade presencial, non recuperable, os estudantes soamente poderán empregar a 2ª oportunidade, para recuperar as partes/probas non superadas pero si cursadas, na 1ª oportunidade, segundo corresponda.

Asimesmo nesta 2ª edición, soamente poderán recuperarse as ausencias até un máximo de dez xornadas, segundo o recollido na Guía de Prácticas Clínicas, **e sempre que haxa dispoñibilidade** no Centro Sanitario de referencia.

Entrega do portafolios/dossier: consultar datas a través da plataforma Moovi.

É imprescindible aprobar cada parte, para poder superar a materia.

Datos de avaliación

Consultar na páxina web: <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/profesorado/exames-grao>

OUTROS COMENTARIOS: Importante que o documento de asistencia á prácticas clínicas, recolla tanto a asistencia como as faltas/ausencias, para a súa posterior recuperación e entrega en tempo e forma na Escola.

No caso de non poder acudir por motivos xustificadas e documentados á unidade de prácticas clínicas, a/o alumna/o, deberá avisar por correo electrónico ao profesorado da materia (Practicasclinicas.enfermeria.ourense@sergas.es), con COPIA á supervisora da unidade de rotación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Butcher, Bulechek, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, Elsevier, 2019
Moorhead, Swanson, Johnson & Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC): Medición de Resultados en Salud**, 6ª, Elsevier, 2019
NANDA International, **Nursing Diagnoses 2021-2023**, 12ª, Elsevier, 2021
Nanda International, **NNNConsult**, Elsevier,
Perry, A.G., Potter, P.A., **Guía Mosby De Habilidades Y Procedimientos En Enfermería**, 9ª, Elsevier, 2019
Cultura de cuidados,
Index de enfermería. www.index-f.com,
Enfermería global,
Enfermería intensiva http://www.seeiuc.com/revista_izquierda.htm,
<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,
Renton, McGuinness & Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021
Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, Elsevier, 2021
Renton, McGuinness & Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

Ciber revista,

Metas de Enfermería,

Nursing,

<http://www.isciii.es/investen>,

<http://www.gneauapp.org>,

www.wenfersalud.com,

Portal Sanitario Fistera (Atención Primaria en la Red) <http://www.fistera.com/index.asp>,

www.nureinvestigacion.es/,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107
Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102
Enfermaría clínica I/O51G140V01204
Enfermaría clínica II/O51G140V01205
Ética e lexislación/O51G140V01202
Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203
Xestión de enfermaría/O51G140V01207
Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201
Prácticas clínicas I/O51G140V01208
Enfermaría clínica III/O51G140V01301
Enfermaría en saúde mental/O51G140V01305
Enfermaría xeriátrica e cuidados paliativos/O51G140V01304
Enfermaría materno-infantil/O51G140V01302
Prácticas clínicas II/O51G140V01303
Prácticas clínicas III/O51G140V01306
Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Outros comentarios

Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que, no seu momento, figuren no taboleiro de anuncios da Escola.

Consultar a plataforma de teledocencia a través da cal se fornecerá información para o seguimento e desenvolvemento da materia.

É obrigatorio subir á plataforma de teledocencia no apartado usuarios, unha foto que permita a identificación da/o alumna/o.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	051G140V01407			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Menor Rodríguez, María José			
Profesorado	Menor Rodríguez, María José			
Correo-e	mariajosemenor@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	O TFG deberá ser realizado de maneira persoal e autónoma polo alumno/a seguindo as orientacións do titor/a académico.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermmería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
CG13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar coidados de enfermmería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial

CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
CE2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.
CE3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sas e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable.
CE6	Identificar os nutrientes e os alimentos en que se atopan.
CE7	Identificar os problemas nutricionais máis habituais e seleccionar as recomendacións dietéticas adecuadas.
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
CE14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar ao estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
CE16	Comprender desde unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar, desenvolvendo os plans de coidados correspondentes.
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
CE20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar un coidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade.
CE21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional deberá desenvolver nun equipo de Atención Primaria de Saúde.
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
CE27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte.
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
CE34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo e no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa.
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.

CE38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores.
CE39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento.
CE40	Ser capaz de proporcionar educación para a saúde aos pais ou coidadores primarios.
CE41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecemento e a súa repercusión na saúde.
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
CE43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nos anciáns
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
CE45	Coñecer o Sistema Sanitario Español.
CE46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados.
CE47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos.
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermería.
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
CE51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.
CE52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión da información
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Ser capaz de deseñar e executar un plan de investigación.

CB1	CG1	CE1	CT1
CB2	CG2	CE2	CT2
CB3	CG3	CE3	CT3
CB4	CG4	CE4	CT4
CB5	CG5	CE5	CT5
	CG6	CE6	CT6
	CG7	CE7	CT7
	CG8	CE8	CT8
	CG9	CE9	CT9
	CG10	CE10	CT10
	CG11	CE11	CT11
	CG12	CE12	
	CG13	CE13	
	CG14	CE14	
	CG15	CE15	
	CG16	CE16	
	CG17	CE17	
	CG18	CE18	
		CE19	
		CE20	
		CE21	
		CE22	
		CE23	
		CE24	
		CE25	
		CE26	
		CE27	
		CE28	
		CE29	
		CE30	
		CE31	
		CE32	
		CE33	
		CE34	
		CE35	
		CE36	
		CE37	
		CE38	
		CE39	
		CE40	
		CE41	
		CE42	
		CE43	
		CE44	
		CE45	
		CE46	
		CE47	
		CE48	
		CE49	
		CE50	
		CE51	
		CE52	

Contidos

Tema

Realización de procuras bibliográficas.

Seminarios:

Realización de procuras relacionadas con as Ciencias da Saúde, empregando distintos motores de búsqueda.

Emprego de terminoloxía Mesh.
Manexo dos operadores booleanos.

Valoración, deseño e execución dun plan de investigación.

Seminarios:
Guía do TFG.
Elaborar un plan de investigación seguindo as instrucións da guía do TFG.

Planificación

Horas na aula

Horas fóra da aula

Horas totais

Seminario	28.5	48	76.5
Presentación	1	2	3
Traballo tutelado	0	200	200
Resolución de problemas	0	20	20
Traballo	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Rol playing escenificando a defensa do TFG. Defensa individual dun tema das Ciencias da Saúde, para avaliar linguaxe verbal e non verbal.
Presentación	Exposición por parte do alumnado, de maneira individual ou en grupo, dun tema sobre os contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto.
Traballo tutelado	Actividade autónoma da/do estudante que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción.
Resolución de problemas	Actividades na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Axuda ao alumnado na realización do TFG. Actividade autónoma da/do estudante que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción.
Presentación	Orientación ao alumnado para a presentación dun traballo, contido e continente do mesmo.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

TrabalhoO alumnado presentará o traballo elaborado sobre a temática elixida, que previamente levou a cabo coa orientación do seu titor/a.	100	CB1	CG1	CE1	CT1
		CB2	CG2	CE2	CT2
		CB3	CG3	CE3	CT3
- Dúas modalidades de defensa e avaliación: I. Tribunal unipersonal: cualificación máxima un 70%.		CB4	CG4	CE4	CT4
		CB5	CG5	CE5	CT5
			CG6	CE6	CT6
II. Tribunal colexiado: cualificación máxima un 100%.			CG8	CE7	CT7
			CG9	CE8	CT8
			CG10	CE9	CT9
			CG11	CE10	CT10
			CG12	CE11	CT11
			CG13	CE12	
			CG14	CE13	
			CG15	CE14	
			CG16	CE15	
			CG17	CE16	
			CG18	CE17	
				CE18	
				CE19	
				CE20	
				CE21	
				CE22	
				CE23	
				CE24	
				CE25	
				CE26	
				CE27	
				CE28	
				CE29	
				CE30	
				CE31	
				CE32	
				CE33	
				CE34	
				CE35	
				CE36	
				CE37	
				CE38	
				CE39	
				CE40	
				CE41	
				CE42	
				CE43	
				CE44	
				CE45	
				CE46	
				CE47	
				CE48	
				CE49	
				CE50	
				CE51	
				CE52	

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Recoméndase consultar o Regulamento do TFG do Grao en Enfermaría da E.U.E de Ourense, no que se recolle a normativa relativa ao mesmo, dispoñible para a súa consulta na web do Centro.
 - No artigo 9 do citado Rgto, establécese a regulación da avaliación e cualificación do TFG, tanto na modalidade do tribunal unipersoal como do tribunal colexiado.
 - A elección da opción do tribunal avaliador do TFG, será a vontade e preferencia do alumnado, asinada de xeito individual por éste e cuxa manifestación farase cumprimentando o anexo correspondente. Este anexo estará dispoñible na web do Centro, apartado TFG, e a súa entrega será vía mail (tfg.eueourense@gmail.com), no período indicado para a solicitude de defensa segundo cronograma.
 - Datas de convocatorias de avaliación: recóllense no cronograma do TFG que será publicado no tablón de anuncios da Escola e na web do Centro.
 - En todas as convocatorias do TFG, prevalecerán os mesmos criterios de avaliación.
-

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nancy Burns, **Investigación en Enfermería.**, 2ª, Elsevier Saunders, 2012

F Faus Gabandé, E Santainés Borredá, **La Investigación en los Cuidados de Enfermería: rigor en las herramientas de análisis y síntesis bibliográficas.**, vol.22 no.4, index de Enfermería, 2013

Rafael Alvarez Cáceres, **Estadística aplicada a las Ciencias de la Salud.**, 1ª, Díaz de Santos, 2007

Bibliografía Complementaria

E Oltra-Rodríguez, M Rich-Ruiz, MI Orts-Cortés, **Competencias de investigación en las Competencias de investigación en especialidades de Enfermería .**, 5ª, Enfermería clínica, 2013

María Teresa Icart Isern;Anna M. Pulpón Segura, **Como elaborar y presentar un proyecto de investigación, una tesina y una tesis.**, Vol.19, Universitat de Barcelona, Servicio de Publicaciones, 2012

Meleis A, **Theoretical nursing development and progress.**, 4ª, Philadelphia (US, 2011

Piqué Angordans J, **Cómo escribir un artículo de investigación en inglés.**, 1ª, Alianza Editorial, 2010

Luna Luna, Christian Camilo, Jonathan Camilo Reyes Mantilla, and Diego Javier Gómez Forero, **Guía interactiva de citación y referenciación en estilo Vancouver.**, 1ª, CRAI, 2022

H. Fernández-Sánchez;K. King;C.B. Enríquez-Hernández, **Scoping Reviews as a methodology for scientific knowledge synthesis.**, vol.17 no.1, Enferm. univ, 2020

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Estatística: Estadística/O51G140V01106

Metodoloxía da investigación/O51G140V01401

Outros comentarios

A comunicación docente-alumna/o, será mediante a plataforma oficial da UVigo "Moovi".

DATOS IDENTIFICATIVOS**Drogo dependencias, ETS e SIDA**

Materia	Drogo dependencias, ETS e SIDA			
Código	O51G140V01409			
Titulacion	Grao en Enfermaría			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Atención de enfermería nas emerxencias e catástrofes**

Materia	Atención de enfermería nas emerxencias e catástrofes			
Código	O51G140V01413			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Calviño López, Daniel			
Profesorado	Calviño López, Daniel			
Correo-e	danilerio77@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	A profesión enfermeira, a través da historia, caracterizouse pola súa capacidade para responder os cambios que a sociedade foi experimentando e consecuentemente, ás necesidades de coidados que a poboación e o sistema sanitario demandan día a día. A enfermmería de urxencias e emerxencias atópase na actualidade nun alto nivel de relevancia social debido principalmente a 2 causas: as patoloxías cardiovasculares e os accidentes, ambas converteronse nas causas principais de morte e invalidez; a atención que se presta a estas patoloxías quedan encadradas no ámbito dos coidados de urxencias e emerxencias. A pronta intervención ante estes problemas, demostraron a diminución no número de falecementos e lesións invalidantes. Polo tanto, a formación da enfermmería neste ámbito, é o primeiro paso para o desenvolvemento de profesionais cualificados, para así prestar coidados de calidade ás persoas que necesiten este tipo de atención ante situacións de urxencia e emerxencia.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
CG5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG17	Realizar coidados de enfermmería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CE2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermmería.
CE3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
CE17	Aplicar o proceso de enfermmería para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o código Ético e Deontolóxico da enfermmería española, inspirado no código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermería.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de emprender valoracións exhaustivas e sistemáticas, empregando as ferramentas e marcos axeitados para o paciente, tendo en conta os factores físicos, sociais, culturais, psicolóxicos, espirituais e ambientais relevantes.	CB2 CB3	CG1 CG3 CG5 CG10 CG13 CG15 CG17	CE2 CE3 CE4 CE13 CE17 CE24 CE29 CE30 CE48	CT1 CT2 CT4 CT5 CT7
Ser capaz de facer valer os xuízos clínicos para asegurar que se alcanzan os estándares de calidade e que a práctica está baseada na evidencia.		CG1 CG3 CG5 CG10 CG13 CG15 CG17	CE2 CE3 CE4 CE13 CE17 CE24 CE29 CE30 CE48	
Ser capaz de por en práctica principios de saúde e seguridade, incluídos a mobilización e manexo do paciente, control de infeccións, primeiros auxilios básicos e procedementos de emerxencia (empregando as habilidades ...).		CG1 CG3 CG5 CG10 CG13 CG15 CG17	CE2 CE3 CE4 CE13 CE17 CE24 CE29 CE30	
Coñecer de forma relevante e ser capaz de aplicar resolución de problemas e toma de decisións.	CB2 CB3	CG3	CE17 CE30	CT1 CT4 CT7
Ser capaz de usar adecuadamente as habilidades de consello (técnicas de comunicación para promover o benestar do paciente).			CE2 CE3 CE4 CE13 CE17 CE24 CE29 CE30 CE48	

Contidos

Tema	
Definición e tipos de catástrofes.	Aéreas, terrestres, marítimas, químicas...
	Seminario atención a incidente con risco NBQ e EPIS.
Impacto medioambiental, social, sanitario e económico das catástrofes.	Repercusións na sociedade motivado polas catástrofes.
Organización e planificación sanitaria en relación á atención das emerxencias nas catástrofes.	Evacuación de pacientes según a patoloxía e gravidade. Medios necesarios.
Mecanismos de prevención de catástrofes e actuación de emerxencia no contexto internacional.	Métodos de aillamento e control de infeccións en evacuacións de pacientes.
Recursos humanos e materiais necesarios.	Necesidades básicas segundo tipo de emerxencia.
Actuación do persoal nas emerxencias derivadas das catástrofes.	Funcións específicas do profesional de enfermería. Triage.
	Seminario incidente múltiples vítimas.

Primeiros auxilios.

Actuación de enfermería en urxencias e emerxencias obstétricas.
Seminario: papel de enfermería ante unha hemorraxía vaginal.

Actuación de enfermería en urxencias e emerxencias xinecolóxicas.
Seminario: atención de urxencia ó parto extramuros.

Actuación de enfermería en urxencias e emerxencias pediátricas.
Seminario: papel da enfermeira na UCI pediátrica.

Actuación de enfermería en urxencias e emerxencias psicosociais.
Seminario: que non facer ante un paciente agresivo ou con crise de ansiedade.
Seminario: papel de enfermería nas emerxencias sociais.

Actuación de enfermería en situacións de risco vital.
Seminario: soporte vital básico e DESA.
Seminario: manexo da vía aérea, obstrución vía aérea no adulto e pediatría.

Actuación de enfermería nos procesos de maior incidencia e prevalencia na atención de urxencias.
Seminario: avaliación sistemática do trazado electrocardiográfico.

Actuación de enfermería en urxencias e emerxencias músculo-esqueléticas
Seminario: atención inicial o politraumatizado.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	50	80
Seminario	24	29	53
Exame de preguntas obxectivas	2	15	17

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Sesións expositivas As clases teóricas serán de tipo participativo para favorecer a discusión e a comprensión do tema tratado. Exporanse contidos da materia empregando programas de presentacións. Farase lectura de documentos científicos de interese e/ou casos clínicos.
Seminario	Realización de casos prácticos na aula para reforzar a teoría.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Solución de forma individualizada das dúbidas, inquiredanzas e cuestións do alumnado en relación á materia impartida durante todo o cuatrimestre.
-----------	---

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Seminario	A avaliación desta parte contará con dous apartados, que serán equivalentes ó 40% do total da materia. 1. Avaliación continuada: Farase ó longo do cuatrimestre, observando o nivel de participación, habilidades e destrezas naqueles temas que serán impartidos nos seminarios. A puntuación para ser apto será de 5 ou mais puntos sobre 10, e esta avaliación será o 20% da puntuación total da materia 2. Examen de preguntas obxectivas: Será unha proba de preguntas tipo test, con varias opcións de resposta, sendo só unha delas válida en relación á materia impartida nos seminarios. A fórmula para obter puntuación será A-E (acertos-erros), as preguntas en branco non restan. A puntuación para ser apto será de 5 ou mais puntos sobre 10, e esta avaliación será o 20% da puntuación total da materia. Dito examen será na data marcada no calendario oficial académico. É necesario superar estas dúas probas para poder superar a parte de seminarios e así poder superar tamén o total da materia. Asistencia obrigatoria ós seminarios ó menos o 90% do total das horas asignadas. Si o alumnado non ten a asistencia mínima, a avaliación realizarase como na modalidade non presencial dos seminarios	40	CB2 CB3	CG1 CG3 CG5 CG10 CG15	CE2 CE3 CE4 CE13 CE17 CE29 CE30 CE48	CT1 CT2 CT4 CT5 CT7
Exame de preguntas obxectivas	Avaliarase a materia de contido teórico impartida en todo o cuatrimestre. Consta da realización dunha proba obxectiva con preguntas tipo test, con 4 alternativas de resposta, sendo só unha delas válida. A fórmula para obter puntuación será A-E (acertos-erros), as preguntas en branco non restan A puntuación para ser apto será de 5.0 sobre 10 Dito exame será na aula e data marcada no calendario oficial académico. Esta avaliación corresponderá ó 60% da puntuación total da materia	60	CB2 CB3	CG1 CG3 CG5 CG10 CG13 CG15 CG17	CE2 CE3 CE17 CE24 CE29 CE30 CE48	CT1 CT2 CT4 CT5 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade non presencial:A esta modalidade poderase acoller o alumnado que, con causa debidamente xustificada non lle sexa posible asistir a polo menos un 90% do total de horas asignadas ós seminarios, sendo necesario no inicio do cuatrimestre no que se imparte a materia (1ª semana), comunicarllo ó profesorado responsable, mediante solicitude por escrito, do paso a "modalidade non presencial dos seminarios", indicando cal é a causa xustificada da non asistencia os mesmos.

Aquel alumnado, que por diferentes motivos, asistindo a algún seminario, non poida acadar a asistencia establecida do 90% dos seminarios, pasará igualmente a "modalidade non presencial dos seminarios".

Avaliación modalidade non presencial dos seminarios:

O alumnado desta modalidade, aparte do exame de preguntas obxectivas no cal se ten en conta o 60% da puntuación total da materia, terán que facer outro tipo de avaliación sobre os temas impartidos nos seminarios.

Exame de preguntas obxectivas e curtas:Será unha proba de preguntas tipo test, con varias opcións de escolla sendo só unha delas válida, e algunha pregunta curta de desenvolvemento e coñecementos adquiridos, en relación a materia impartida nos seminarios.A fórmula para obter puntuación será A-E (acertos-erros), as preguntas en branco non restan para as tipo test, e para as preguntas curtas utilizarase a fórmula de coñecemento total ou parcial para a puntuación.A puntuación para ser apto será de 5 ou mais puntos sobre 10 e esta avaliación será o 40% da puntuación total da materia.

Dito exame será na aula e data marcada no calendario oficial académico.

Nesta modalidade será necesario, igual que na modalidade presencial, superar tanto a parte de seminarios (exame preguntas obxectivas tipo test e curtas) como a parte teórica (exame preguntas obxectivas tipo test) para poder superar a materia.

Segunda edición ordinaria:Os criterios indicados na primeira edición ordinaria, serán os mesmos que se utilizarán na segunda edición ordinaria.

O exame será na aula e data marcada no calendario oficial académico.

Convocatoria fin de Carreira:Os criterios indicados na primeira edición ordinaria, serán os mesmos que se

utilizarán na convocatoria fin de carreira.

O exame será na aula e data marcada no calendario oficial académico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Álvarez Leiva, C. y otros, **Manual de Asistencia Sanitaria en las Catástrofes**, 1ª, aran, 1994

Álvarez Leiva, Carlos., **Manual de Atención a Múltiples Víctimas y Catastrofes**, 3ª, arán, 2008

Domingo Muñoz, A., **Asistencia a múltiples víctimas. Catastrofes**, 1ª, Editorial MAD, 2006

Bibliografía Complementaria

Abrisqueta García J., Juárez Torralba J., Pérez Viguera J., Martínez Frutos M., **Manejo, movilización y transporte de víctimas**, 1ª, aran, 2001

Fernández Ayuso D., Aparicio Santos J. Pérez Olmo JL, Serrano Moraza A., **Manual de enfermería en emergencias prehospitalarias y rescate**, 2ª, aran, 2008

Canabal Berlanga, A., **Manual de Soporte Vital Avanzado en Trauma. SEMMICYUC**, 2ª, elsevier, 2008

Jiménez Murillo I., **Medicina de urgencias y emergencias**, 6ª, elsevier, 2018

Morillo J., **Manual de Enfermería de asistencia prehospitalaria urgente**, 1ª, elsevier, 2007

Rodríguez Soler, Alberto J., **Manual de triaje prehospitalario**, 1ª, elsevier, 2008

Santiago Nogué, Albert Antolín y otros., **Urgencia por sobredosis de drogas de abuso**, 1ª, 2008

Márquez Hernandez, V. V. y otros., **Soporte vital básico**, 1ª, Editorial Universidad de Almería., 2016

Marco Aguilar, P. y otros., **Guía para la administración de fármacos en urgencias**, 2003

Martinez Pastor, A. y Estévez García, A., **Triage Manchester**,,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Farmacología e dietética/O51G140V01203

Introducción á enfermería clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Enfermería en saúde mental/O51G140V01305

Enfermería materno-infantil/O51G140V01302

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Outros comentarios

Utilizarase a plataforma Moovi para comunicación con os estudantes

DATOS IDENTIFICATIVOS**Atención e apoio na dependencia e vulnerabilidade social**

Materia	Atención e apoio na dependencia e vulnerabilidade social			
Código	O51G140V01417			
Titulacion	Grao en Enfermaría			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**A enfermaría nos estilos de vida e o termalismo**

Materia	A enfermaría nos estilos de vida e o termalismo			
Código	O51G140V01418			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Pérez Fernández, María Reyes			
Profesorado	Pérez Fernández, María Reyes			
Correo-e	Maria.Reyes.Perez.Fernandez@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta asignatura é proporcionar e perfeccionar coñecementos aos alumnos para realizar adecuadas recomendacións na consulta de enfermaría sobre a práctica de estilos de vida saudable. Dentro destes estilos de vida saudable destacaremos, o termalismo como opción de promoción de saúde, ademais das súas vertentes terapéuticas e rehabilitadoras.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
CG5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
CE27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte.
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación

CT4	Resolución de problemas e toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersonais
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Saber comprender as relacións entre saúde e o estilo de vida.	CB1	CG1	CE5	CT1
	CB2	CG2	CE26	CT1
	CB3	CG3		CT4
	CB4	CG4		CT5
	CB5	CG5		CT11
		CG9		
Saber planificar e desenvolver programas de saúde comunitaria	CB3	CG1	CE11	CT1
	CB4	CG2	CE27	CT2
	CB5	CG5		CT4
		CG6		CT6
		CG10		CT9
		CG15		CT10
		CG16		
Saber aplicar intervencións de educación para a saúde que contribúan á resolución de problemas de saúde nas distintas etapas da vida		CG1	CE11	CT1
		CG6	CE22	CT4
		CG10	CE23	CT5
		CG11	CE24	CT6
		CG15	CE25	CT9
		CG17	CE27	CT10
			CE49	
Ser capaz de distinguir entre as propiedades da auga común e da auga mineromedicinal	CB3	CG6	CE24	CT8
				CT11
Saber as indicacións e contraindicacións da auga mineromedicinal no organismo san ou con alteracións de saúde	CB3	CG5	CE49	CT1
		CG9		CT9
				CT10
				CT11
Ser capaz de planificar, desenvolver e avaliar un protocolo de aplicación tópica de auga mineromedicinal	CB1	CG1	CE1	CT1
	CB3	CG2	CE11	CT2
	CB4	CG6	CE26	CT4
		CG8	CE49	CT4
		CG9		CT5
		CG17		CT6
				CT8

Contidos	
Tema	
1. Estilos de vida saudable nas diferentes etapas da vida	Embarazo. Infancia. Mozos. Adulto. Persoas Maiores.
2. Saúde Comunitaria	Programa de Atención Comunitaria na comunidade, no ámbito Escolar, en colectivos de Risco, Campañas de Vacunación, Redes Comunitarias, Participación comunitaria. Mapeo en Atención Comunitaria e Activos en Saúde.
3. Programas de saúde. Prevención e Promoción da saúde	Programa do Neno San: Prevención da Obesidad Infantil. Programa do Adulto (Crónicos, Polimedicados, Teleasistencia) Programa da Muller: Anticoncepción. Gestación e puerperio. Menopausia. Programa de Atención Domiciliaria: Crónicos e Paliativos.
4. Termalismo	Historia do uso terapéutico do auga. Auga e as súas propiedades. Auga mineromedicinal. Aplicacións terapéuticas do auga, protocolo básico de aplicación tópica de auga mineromedicinal. Termalismo como estilo de vida saudable Seminarios: A o longo do curso e durante os seminarios, os alumnos farán un proxecto de saúde comunitario, tendo en conta os coñecementos das clases teóricas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	15	20	35
Lección maxistral	32	30	62
Eventos científicos	2	0	2
Traballo	1	50	51

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.
Eventos científicos	Conferencias, faladoiros, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por relatores/as de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.

Atención personalizada

Probas	Descrición
Traballo	As profesoras atenderán de forma individualizada as consultas e dúbidas dos estudantes

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo	100	CB1 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG9 CG10 CG11 CG15 CG16 CG17 CE22 CE23 CE24 CE25 CE26 CE27 CE49 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11
Traballo realizado en equipo sobre os contidos da materia. A súa avaliación terá 2 partes:		
1. O propio traballo desenvolvido e que se terá que entregar no prazo sinalado polas profesoras. A nota do traballo será única para os compoñentes do grupo. Nota corte 5/10		
2. A defensa do traballo será realizada individualmente e a súa nota será tamén individual. Nota corte 5/10		
A nota final será a media de ambas as partes		

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas dos exames estarán publicadas e expostas na páxina web da Escola e nos taboleiros de anuncios da mesma.

1ª Edición: para superar a asignatura é indispensable aprobar o traballo cunha nota mínima de 5/10.

2ª Edición: Presentarase novamente o traballo realizado pero neste caso tanto o traballo como a súa defensa realizarase de forma individual. Para aprobar será necesaria unha nota de 5/10.

Convocatoria de fin de carreira: Presentarase o traballo e a súa defensa de forma individual. Para aprobar será necesaria unha nota de 5/10.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Pérez-Fernández Mª Reyes, **Principios de Hidroterapia y Balneoterapia**, 1ª, McGraw-Hill Interamericana, 2005

Pérez-Fernández, M. R., Almazán Ortega, R., Martínez Portela, J. M., Alves Pérez, M. T., Segura-Igle, **Hábitos saludables y prevención de la osteoporosis en mujeres perimenopáusicas de un ámbito rural**, 1, Elsevier España S.L., 2014

Pérez-Fernández, M. R., Calvo-Ayuso, N., Martínez-Reglero, C., Salgado-Barreira, Á., & López-Álv, **Efficacy of baths with mineral-medicinal water in patients with fibromyalgia: a randomized clinical trial.**, International journal of biometeorology, 2019

Bibliografía Complementaria

Organización Mundial de la Salud, **Atención Primaria de Salud: Informe de la Conferencia Internacional sobre Atención Primaria de Salud Alma-Ata, URSS**, 1ª, Organización Mundial de la Salud., 1978

Ministerio de Sanidad, **Consejo integral en estilo de vida en Atención Primaria, vinculado con recursos comunitarios en población adulta**, Ministerio de Sanidad., 2015

Córdoba García, R., Camarelles Guillem, F., Muñoz Seco, E. et al., **Recomendaciones sobre el estilo de vida.**, <https://doi.org/10.1016/J.APRIM.2020.07.004>, 2020

Orozco-Beltrán, D., Brotons Cuixart, C., Alemán Sánchez, J. J., et al., **Recomendaciones preventivas cardiovasculares. Actualización PAPPS 2020.**, <https://doi.org/10.1016/J.APRIM.2020.08.002>, 2020

Cortés Rico, O., Gallego Iborra, A., García Aguado, J., et al., **RESUMEN PAPPS Infancia y Adolescencia 2020.**, <https://doi.org/10.1016/J.APRIM.2020.08.003>, 2020

Buitrago Ramírez, F., Ciurana Misol, R., Chocrón Bentata, L., et al., **Prevención de los trastornos de la salud mental en atención primaria. Actualización PAPPS 2018**, [https://doi.org/10.1016/S0212-6567\(18\)30364-0](https://doi.org/10.1016/S0212-6567(18)30364-0), 2018

Gofin, J., Montaner Gomis, I., & Foz, G., **Metodología de la Atención Primaria Orientada a la Comunidad (APOC). Elementos para su práctica**, <https://ddd.uab.cat/record/98660>, 2008

Ministerio de Sanidad, **Estilos de vida saludable**, <https://estilosdevidasaludable.sanidad.gob.es/>, 2022

FAECAP., **Enfermería Familiar y Comunitaria**, 1ª, Editorial Zumaque., 2018

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Enfermería comunitaria I/O51G140V01104

Enfermería comunitaria II/O51G140V01206
